RETTENS DOM (Tredje Afdeling)

5. oktober 2011 *

I sag T-39/06,

Transcatab SpA, Caserte (Italien), ved advokaterne C. Osti og A. Prastaro,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen, først ved F. Amato, derefter ved V. Di Bucci og endelig ved É. Gippini Fournier og L. Malferrari, som befuldmægtigede, bistået af advokat F. Ruggeri Laderchi,

sagsøgt,

angående for det første en påstand om delvis annullation af Kommissionens beslutning K(2005) 4012 endelig af 20. oktober 2005 om en procedure i henhold til artikel 81, stk. 1, [EF] (sag COMP/C.38 281/B.2 — Råtobak — Italien), for det andet en påstand om nedsættelse af den bøde, Transcatab er blevet pålagt ved denne beslutning, og for det tredje en modpåstand nedlagt af Kommissionen om forhøjelse af de nævnte bøder,

har

* Processprog: italiensk.

RETTEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J. Azizi, og dommerne E. Cremona (refererende dommer) og S. Frimodt Nielsen,

justitssekretær: ekspeditionssekretær J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 30. november 2010,

afsagt følgende

Dom

Sagens baggrund

1 Sagsøgeren, Transcatab SpA, er et italiensk selskab, som for nærværende er under likvidation, og hvis hovedaktivitet er første forarbejdning af råtobak. På tidspunktet for de faktiske omstændigheder, der er genstand for den foreliggende sag, var Transcatab et helejet datterselskab af Standard Commercial Corp. (herefter »SCC«), der er en af de største selvstændige tobaksbladegrossister i verden. Den 13. maj 2005, dvs. under den administrative procedure, fusionerede SCC med Dimon, Inc., hvorved der blev oprettet en ny enhed under navnet Alliance One International, Inc. (herefter »Alliance One«), som ejer 100 % af kapitalen i Transcatab.

1. *Den administrative procedure*

2 Den 15. januar 2002 sendte Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af artikel 11 i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i artikel [81 EF] og [82 EF] (EFT 1959-1962, s. 81), anmodninger om oplysninger vedrørende det italienske marked for råtobak til de italienske forarbejdningsvirksomheders og tobaksproducenters brancheforeninger, dvs. henholdsvis Associazione professionale trasformatori tabacchi italiani (APTI, brancheorganisationen for italienske råtobaksforarbejdningsvirksomheder) og Unione italiana tabacco (Unitab, den italienske tobakssammenslutning).

3 Den 19. februar 2002 modtog Kommissionen fra forarbejdningsvirksomheden, Deltafina SpA, der er medlem af APTI, en anmodning om bødefritagelse i henhold til Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT 2002 C 45, s. 3, herefter »samarbejdsmeddelelsen«).

4 Den 4. april 2002 blev der afholdt et møde i APTI's bestyrelse. I forbindelse med dette møde oplyste Deltafina over for deltagerne, herunder Transcatab og Dimon Italia Srl (Dimons datterselskab, senere Mindo Srl), om selskabets anmodning om bødefritagelse og Kommissionens beslutning om at indrømme selskabet en betinget bødefritagelse.

5 Den samme dag modtog Kommissionen en anmodning om bødefritagelse i medfør af samarbejdsmeddelelsens punkt 8 og, subsidiært, en anmodning om fuld bødenedsættelse fra Dimon Italia i medfør af nævnte meddelelses punkt 20-27 samt nogle timer senere en anmodning om fuld bødenedsættelse i medfør af samme fra Transcatab.

6 Den 9. april 2002 kvitterede Kommissionen for modtagelsen af Transcatabs anmodning i henhold til samarbejdsmeddelelsens punkt 25. Transcatab sendte en ny anmodning den 10. april 2002, der indeholdt et forklarende notat og 44 bilag. Den 30. april 2002 kvitterede Kommissionen endvidere for modtagelsen af denne anmodning i henhold til samarbejdsmeddelelsens punkt 25.

7 Den 18. og 19. april 2002 aflagde Kommissionen kontrolbesøg i medfør af artikel 14 i forordning nr. 17 hos Dimon Italia og Transcatab samt hos Trestina Azienda Tabacchi SpA og Romana Tabbachi SpA.

8 Den 8. oktober 2002 meddelte Kommissionen Dimon Italia og Transcatab, at eftersom disse virksomheder henholdsvis havde været den første og den anden virksomhed til at fremlægge bevismateriale for overtrædelsen i medfør af samarbejdsmeddelelsen, havde Kommissionen til hensigt ved afslutningen af den administrative procedure at indrømme dem en bødenedsættelse på henholdsvis mellem 30 og 50 % og mellem 20 og 30 % af det bødebeløb, som de ville være blevet pålagt i medfør af eventuelt konstaterede overtrædelser, såfremt de ikke havde samarbejdet.

9 Den 25. februar 2004 vedtog Kommissionen en klagepunktsmeddelelse, som den sendte til ti virksomheder eller brancheforeninger, herunder Transcatab, Deltafina, Dimon Italia og Romana Tabacchi (herefter »forarbejdningsvirksomhederne«) og moderselskaberne til en række af disse, herunder SCC, Dimon og Universal Corp., som er moderselskab til Deltafina. Adressaterne fik lejlighed til at besvare klagepunktsmeddelelsen skriftligt og mundtligt under en høring, der blev afholdt den 22. juni 2004.

10 Efter vedtagelsen den 21. december 2004 af et tillæg til klagepunktsmeddelelsen vedrørende den omstændighed, at Deltafina havde tilsidesat den pligt til at samarbejde, der er fastsat i samarbejdsmeddelelsen, ved at afsløre, at selskabet havde indgivet en anmodning om bødefritagelse (jf. præmis 4 ovenfor), blev en anden mundtlig høring afholdt den 1. marts 2005.

11 Efter at have hørt Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål og på baggrund af den endelige rapport fra høringskonsulenten vedtog Kommissionen beslutning K(2005) 4012 endelig af 20. oktober 2005 om en procedure efter artikel 81, stk. 1, [EF] (sag COMP/C.38 281/B.2 — Råtobak — Italien) (herefter »den anfægtede beslutning«), hvoraf et resumé er offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* af 13. februar 2006 (EUT L 353, s. 45).

2. *Den anfægtede beslutning*

12 Den anfægtede beslutning vedrører for det første et horisontalt kartel, der var iværksat af forarbejdningsvirksomhederne på det italienske marked for råtobak.

13 Inden for rammerne af dette kartel havde forarbejdningsvirksomhederne fra 1995 til begyndelsen af 2002 fastsat forretningsbetingelserne for køb af råtobak i Italien, både direkte indkøb fra producenterne og køb hos »kontraktpakkere«, herunder prisfastsættelse og markedsdeling.

14 Den anfægtede beslutning omhandler endvidere to andre overtrædelser, som fandt sted fra begyndelsen af 1999 til udgangen af 2001, som er særskilte i forhold til det kartel, der var iværksat af forarbejdningsvirksomhederne, og som bestod i, at APTI fastsatte de kontraktpriser, som organisationen ville forhandle på sine medlemmers vegne med henblik på indgåelse af brancheaftaler med Unitab, og i, at Unitab fastsatte de kontraktpriser, som organisationen ville forhandle med APTI på sine medlemmers vegne med henblik på indgåelse af de samme aftaler.

15 I den anfægtede beslutning har Kommissionen anført, at forarbejdningsvirksomhedernes praksis udgjorde en sammenhængende og vedvarende overtrædelse af artikel 81, stk. 1, EF (jf. bl.a. 264.-269. betragtning til den anfægtede beslutning).

16 I den anfægtede beslutnings artikel 1, stk. 1, har Kommissionen lagt ansvaret for kartellet på forarbejdningsvirksomhederne, på Universal samt på Alliance One i dennes egenskab af det selskab, der opstod ved fusionen mellem Dimon og SCC.

17 I den anfægtede beslutnings artikel 2 har Kommissionen pålagt de i forgående præmis omhandlede virksomheder bøder samt pålagt APTI og Unitab bøder (jf. præmis 71 nedenfor).

Adressaterne for den anfægtede beslutning

18 325.-351. betragtning til den anfægtede beslutning er afsat til bestemmelse af, til hvem beslutningen er rettet.

19 Indledningsvis har Kommissionen henvist til fast retspraksis, ifølge hvilken begrebet »virksomhed« i en konkurrenceretlig kontekst forstås som en økonomisk enhed i relation til den pågældende aftale, også når denne økonomiske enhed juridisk set udgøres af flere fysiske eller juridiske personer (325. betragtning til den anfægtede beslutning).

20 Derefter har Kommissionen anført, at det var fastslået, at Deltafina, Dimon Italia, Transcatab og Romana Tabacchi samt APTI og Unitab under de respektive overtrædelsers forløb direkte havde deltaget i de konstaterede overtrædelser, og at hver eneste af virksomhederne og brancheorganisationerne som følge heraf var adressater for den anfægtede beslutning (327. betragtning til den anfægtede beslutning).

21 Kommissionen har fortsat sin undersøgelse ved at gennemgå spørgsmålet, om visse datterselskabers ulovlige adfærd (Deltafina, Dimon Italia og Transcatab) skulle tilregnes deres respektive moderselskaber. I den forbindelse har Kommissionen henvist til, at under overtrædelsernes forløb var Deltafina et af Universal helejet datterselskab, Dimon Italia et af Dimon helejet datterselskab og Transcatab et af SCC helejet datterselskab (328. betragtning til den anfægtede beslutning).

22 Kommissionen har bl.a. fremhævet, at et moderselskab ifølge retspraksis kan holdes ansvarligt for dets datterselskabs ulovlige adfærd, når det ikke er op til dette selv frit at bestemme sin adfærd på markedet. I den forbindelse har Kommissionen bemærket, at det kan formodes, at når et moderselskab ejer hele kapitalen i et datterselskab, udøver moderselskabet en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd, når dette begår en overtrædelse i henhold til artikel 81, stk. 1, EF (329. og 330. betragtning til den anfægtede beslutning).

23 I 331. betragtning til den anfægtede beslutning har Kommissionen konkluderet, at for så vidt angår Deltafina, Dimon og Transcatab var der en berettiget formodning om, at disse »manglede selvstændighed«, når de var, eller i tilfældet med Dimon Italia havde været, 100 % ejet af deres respektive moderselskaber.

24 Samtidig med at Kommissionen har afvist det synspunkt, der er støttet af nævnte selskaber i deres svar på klagepunktsmeddelelsen, hvorefter andre forhold ud over det 100 % ejerskab er nødvendige for at påvise udøvelsen af en bestemmende indflydelse, har Kommissionen gjort det klart, at enhver formodning om en sådan indflydelse i tilfælde af et 100 % ejet datterselskab er afkræftelig. Modbeviset skal føres af den part,

som ønsker at afkræfte en sådan formodning, med »solidt bevismateriale«, idet dette ikke alene kan bestå af generelle oplysninger, der ikke er understøttet af overbevisende bevismateriale (334. betragtning til den anfægtede beslutning).

25 I den forbindelse har Kommissionen ét for ét undersøgt de argumenter, der er fremført af de moderselskaber, som er adressater for den anfægtede beslutning.

26 Først har Kommissionen afvist det af moderselskaberne fremførte generelle argument vedrørende den lokale ledelses fulde ansvar for deres respektive datterselskabers aktiviteter. Ifølge Kommissionen kan den omstændighed, at Dimon og SCC har fastholdt den eksisterende ledelse ved den fulde overtagelse af deres respektive datterselskaber, ikke udelukke, at nævnte moderselskaber har udøvet en bestemmende indflydelse på deres respektive italienske datterselskaber, eftersom det er gængs praksis at betro de løbende forretninger til den lokale ledelse i et 100 % ejet datterselskab (338. betragtning til den anfægtede beslutning).

27 Ifølge Kommissionen har ingen af disse virksomheder generelt påvist nogen særlig beskaffenhed ved deres koncern, som i betragteligt omfang skulle have gjort dets datterselskabs aktiviteter uafhængige af koncernens indflydelse (339. betragtning til den anfægtede beslutning).

28 I den forbindelse har Kommissionen undersøgt de økonomiske forbindelser mellem Deltafina, Dimon Italia, Transcatab og deres respektive moderselskaber, som viser, at de italienske datterselskaber udgjorde én økonomisk enhed sammen med resten af deres koncern. Kommissionen afslørede i den henseende, at de pågældende koncerner var de største tobaksbladegrossister i verden, og at de ofte aftog og markedsførte tobak, som var købt af deres italienske datterselskaber (340. betragtning til den anfægtede beslutning).

29 Vedrørende SCC har Kommissionen fremhævet, at før denne virksomhed overtog hele kapitalen i Transcatab, kontrollerede SCC allerede dette selskab sammen med sin italienske partner. Den omstændighed, at SCC »ikke havde foretaget ændringer i datterselskabernes ledelse« efter denne overtagelse, kunne følgelig ikke betragtes som et bevis for, at SSC ikke havde påvirket ledelsen dér, efter at virksomheden var blevet eneejer. For så vidt angår uddelegeringen af udøvende beføjelser til Transcatabs administrerende direktør har Kommissionen erklæret, at den ikke er i besiddelse af nogen oplysninger, der kan gøre det muligt at konstatere, at denne direktør ikke blev udpeget af SCC, og det samme gælder for de andre medlemmer af bestyrelsen (341. og 342. betragtning til den anfægtede beslutning).

30 Kommissionen har herefter afvist SCC's argument om, at der ikke var nogen kommunikationskanal mellem SCC og dets datterselskab (343.-344. betragtning til den anfægtede beslutning).

31 I den forbindelse har Kommissionen fremhævet, at Transcatabs aktiviteter var blevet anset for at være de samme for Standard Commercial Tobacco Co., Inc., der er et aktieselskab inden for SCC-koncernen og 100 % ejet af SCC, og at disse aktiviteter var blevet undersøgt som led i koncernens virksomhed, der omfattede SCC-koncernens salg til cigaretfabrikanterne. Kommissionen har heraf udledt, at resultaterne af Transcatabs aktiviteter var blevet rapporteret til koncernens overordnede instanser og var derefter blevet konsolideret (344. betragtning til den anfægtede beslutning).

32 Kommissionen har præciseret, at eftersom de koncerner, som Transcatab og Dimon Italia havde tilhørt under overtrædelsens forløb, var ophørt med at eksistere som følge af deres fusion i den nye enhed, Alliance One, var denne som successor for disse to koncerner adressat for den anfægtede beslutning (349. betragtning til den anfægtede beslutning).

33 Under hensyntagen til disse forskellige forhold har Kommissionen i 351. betragtning til den anfægtede beslutning konkluderet, at Deltafina, Universal, Mindo (tidligere Dimon Italia), Transcatab, Alliance One, Romana Tabacchi, APTI og Unitab skulle holdes ansvarlige for overtrædelserne og være adressater for den anfægtede beslutning.

Fastsættelse af bødens størrelse

34 I 356.-404. betragtning til den anfægtede beslutning har Kommissionen undersøgt spørgsmålet om de bøder, der skal pålægges adressaterne for nævnte beslutning.

35 Bøderne er blevet fastsat af Kommissionen under hensyn til de pågældende overtrædelsers grovhed og varighed, som er de to kriterier, der udtrykkeligt er nævnt i artikel 23, stk. 3, i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i artikel 81 [EF] og 82 [EF] (EFT 2003 L 1, s. 1) og i artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 (356. og 357. betragtning til den anfægtede beslutning).

Fastsættelse af udgangsbeløbet for bøderne

36 Hvad angår den omhandlede overtrædelses grovhed har Kommissionen bemærket, at for at kunne foretage en vurdering heraf skulle den tage hensyn til overtrædelsens art, overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet, når den kan måles, samt det berørte markeds udstrækning (365. betragtning til den anfægtede beslutning).

37 Kommissionen har herefter oplyst, at produktionen af råtobak i Italien svarede til 38 % af Den Europæiske Unions kvotedækkede produktion, hvilket udgjorde 67,338 mia. EUR i 2001, som var det seneste hele år, hvor overtrædelsen blev begået (366. betragtning til den anfægtede beslutning).

38 Hvad angår overtrædelsens karakter har Kommissionen ansat denne for at være meget alvorlig, eftersom den vedrører fastsættelse af købspriser for råtobakssorter i Italien og fordeling af indkøbte mængder. Kommissionen har med henvisning til den del af den anfægtede beslutning, der vedrører vurderingen af konkurrencebegrænsningen (272. betragtning ff.) anført, at indkøbskarteller kan påvirke producenternes vilje til at producere og begrænse konkurrencen mellem forarbejdningsvirksomhederne på markederne i de efterfølgende led. Kommissionen har endvidere anført, at dette navnlig er tilfældet, når det produkt, der berøres af kartellet, som i det foreliggende tilfælde råtobak, er en væsentlig »råvare« for virksomhederne i de efterfølgende led (første forarbejdning og salg af forarbejdet tobak i den foreliggende sag) (367. og 368. betragtning til den anfægtede beslutning).

39 På baggrund af ovennævnte betragtninger har Kommissionen i 369. betragtning til den anfægtede beslutning konkluderet, at den af forarbejdningsvirksomhederne begåede overtrædelse skal anses for meget alvorlig.

40 Kommissionen har endvidere i 370.-376. betragtning til den anfægtede beslutning behandlet spørgsmålet om »specifik vægt« og »afskrækkende virkning«. Kommissionen har i denne henseende erklæret om fastsættelsen af bødebeløbet, at der bør tages hensyn til »hver enkelt virksomheds specifikke vægt og de sandsynlige følger af dens ulovlige adfærd« (370. betragtning til den anfægtede beslutning).

41 Kommissionen har således vurderet, at bøderne skulle fastsættes på grundlag af den enkelte implicerede virksomheds markedsstilling (371. betragtning til den anfægtede beslutning).

42 I den forbindelse har Kommissionen konkluderet, at udgangsbeløbet for den bøde, som Deltafina blev pålagt, burde være højere, eftersom Deltafina viste sig at være den største aftager med en markedsandel på ca. 25 % i 2001 (372. betragtning til den anfægtede beslutning).

43 Kommissionen har fundet, at Transcatab, Dimon Italia og Romana Tabacchi »burde anbringes i samme kategori«, og at udgangsbeløbet for bøden for deres vedkommende burde være lavere i betragtning af deres pågældende mindre markedsandele på ca. 9-11 % i 2001 (373. betragtning til den anfægtede beslutning).

44 Kommissionen har dog fundet, at et udgangsbeløb, der udelukkende afspejler markedspositionen, ikke har en tilstrækkeligt afskrækkende virkning på Deltafina, Dimon Italia (Mindo) og Transcatab, eftersom de alle, på trods af deres relativt begrænsede omsætning, tilhørte eller i Mindos tilfælde havde tilhørt multinationale koncerner, der havde en betydelig økonomisk og finansiel styrke, og som var hovedtobaksselskaberne på verdensplan og opererede på forskellige aktivitetsniveauer inden for tobaksindustrien og på forskellige geografiske markeder (374. betragtning til den anfægtede beslutning).

45 Følgelig har Kommissionen for at tilføje bøden en afskrækkende virkning fundet det nødvendigt at anvende en multiplikationsfaktor på 1,5 — dvs. en forhøjelse på 50 % — på det udgangsbeløb, der pålægges Deltafina, og en multiplikationsfaktor på 1,25 — dvs. en forhøjelse på 25 % — på det udgangsbeløb, der pålægges Dimon Italia (Mindo) og Transcatab (375. betragtning til den anfægtede beslutning).

46 Kommissionen har således fastsat følgende udgangsbeløb for bøderne i 376. betragtning til den anfægtede beslutning:

— Deltafina: 37,5 mio. EUR

— Transcatab: 12,5 mio. EUR

— Dimon Italia (Mindo): 12,5 mio. EUR

— Romana Tabacchi: 10 mio. EUR.

Fastsættelse af grundbeløbet for bøderne

47 I 377.-378. betragtning til den anfægtede beslutning har Kommissionen undersøgt overtrædelsens varighed.

48 Kommissionen har fastslået, at det af forarbejdningsvirksomhederne iværksatte kartel blev påbegyndt den 29. september 1995 og ophørte ifølge forarbejdningsvirksomhedernes erklæringer den 19. februar 2002. Kommissionen har således fundet, at udgangsbeløbet for de bøder, som blev pålagt forarbejdningsvirksomhederne, skulle forhøjes med 60 %, med undtagelse af Romani Tabacchi, der kun havde deltaget i en kortere periode.

49 Grundbeløbet for de bøder, der er pålagt adressaterne for den anfægtede beslutning, er følgelig fastsat således:

— Deltafina: 60 mio. EUR

— Transcatab: 20 mio. EUR

— Dimon Italia (Mindo): 20 mio. EUR

— Romana Tabacchi: 12,5 mio. EUR.

Formildende omstændigheder

50 Kommissionen har i 380.-398. betragtning til den anfægtede beslutning undersøgt, om der var grund til at anerkende formildende omstændigheder.

51 Hvad angår bl.a. Transcatab har Kommissionen forkastet samtlige selskabets argumenter for, at der forelå formildende omstændigheder.

52 Kommissionen har for det første anført, at oprettelsen af forarbejdningsvirksomhedernes kartel ikke stod i sammenhæng med de brancheaftaler, der blev indgået inden for APTI. Kommissionen har heraf udledt, at den italienske lovgivning ikke tilskyndede til forarbejdningsvirksomhedernes adfærd, og at disse virksomheders bøder derfor ikke kunne nedsættes på grundlag af dette argument (381. betragtning til den anfægtede beslutning).

53 Kommissionen har endvidere forkastet forarbejdningsvirksomhedernes argument om, at virksomhederne skulle indrømmes en bødenedsættelse, idet de havde bragt

overtrædelsen til ophør inden Kommissionens indgreb. Kommissionen har i denne henseende henvist til retspraksis, hvorefter den omstændighed, at parterne bringer overtrædelsen til ophør inden Kommissionens indgreb, i princippet ikke kan give anledning til en nedsættelse af bøden ved dens beregning i de tilfælde, hvor der er tale om alvorlige overtrædelser af konkurrencereglerne, og i hvilken forbindelse parterne vidste eller burde have vidst, at deres adfærd grundlæggende var ulovlig (382. betragtning til den anfægtede beslutning).

54 Kommissionen har endvidere anført, at den ikke kunne fastslå, at kartellet ikke var blevet iværksat, idet det fremgik af beskrivelsen af de faktiske omstændigheder, at parterne havde sikret gennemførelsen af kartellet bl.a. ved regelmæssigt at deltage i møder og udveksle oplysninger om priser og mængder i indkøbsperioden (383. betragtning til den anfægtede beslutning).

55 Endelig forkastede Kommissionen det af Transcatab fremførte argument om, at den særlige økonomiske og sociale sammenhæng på markedet for råtobak i Italien skulle tages i betragtning ved fastsættelsen af bøden i henhold til punkt 5, litra b), i retningslinjer for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten (EFT 1998 C 9, s. 3, herefter »retningslinjerne«). Kommissionen anførte, at retningslinjernes punkt 5, litra b), finder anvendelse undtagelsesvist, og at den foreliggende sag ikke er identisk med eller ligner den sag, som Transcatab har henvist til til støtte for sit argument. Kommissionen har endvidere anført, at det ikke var godtgjort, at eksistensen af ulovlig adfærd inden for tobakssektoren i visse områder af Italien kunne have haft en afgørende betydning ved at fremkalde den nævnte adfærd, og at virkningen af reformen af den fælles organisering af markederne var for usikker og lå for langt ude i fremtiden til at kunne begrunde anerkendelsen af en formidlende omstændighed (384. betragtning til den anfægtede beslutning).

56 Kommissionen tog endvidere hensyn til den særlige situation, som Deltafina befandt sig i, og fastslog, at den bøde, som denne virksomhed blev pålagt, skulle nedsættes med 50 % som følge af, at virksomheden havde samarbejdet (385. betragtning til den anfægtede beslutning).

57 Efter at have taget de formildende omstændigheder i betragtning fastsatte Kommissionen følgende bøder (399. betragtning til den anfægtede beslutning):

— Deltafina: 30 mio. EUR

— Dimon Italia (Mindo): 20 mio. EUR

— Transcatab: 20 mio. EUR

— Romana Tabacchi: 8,75 mio. EUR.

58 Kommissionen nævnte endelig, at efter artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 kan bøden for hver af de virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder, som har deltaget i overtrædelsen, ikke overstige 10 % af den samlede omsætning i det foregående regnskabsår. Kommissionen tilføjede endvidere, at når de pågældende virksomheder tilhører en koncern, og når det er fastslået, at disse virksomheder er under deres moderselskabers bestemmende indflydelse, og sidstnævnte følgelig hæfter som moderselskaber in solidum for den bøde, der pålægges deres datterselskab, er det koncernens omsætning på verdensplan, der skal tages i betragtning ved fastsættelsen af ovennævnte maksimumsgrænse på 10 % (400. og 401. betragtning til den anfægtede beslutning).

59 I medfør heraf har Kommissionen udtalt, at den Romana Tabacchi pålagte bøde ikke måtte overskride 2,05 mio. EUR, og at det ikke var nødvendigt at nedsætte de andre bøder i medfør af denne bestemmelse (402. og 403. betragtning til den anfægtede beslutning).

Anvendelse af samarbejdsmeddelelsen

60 I 405.-500. betragtning til den anfægtede beslutning har Kommissionen udtalt sig om anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen i det foreliggende tilfælde.

61 Deltafina, Dimon Italia og Transcatab anmodede alle om at drage fordel af anvendelsen af den nævnte meddelelse. Kommissionen har anført, at den indrømmede Deltafina en betinget bødefritagelse. Kommissionen har endvidere anført, at den nåede til den foreløbige konklusion, at Dimon Italia og Transcatab havde været henholdsvis den første og den anden virksomhed til at fremlægge bevismateriale for den formodede overtrædelse, der bibragte en betydelig merværdi i forhold til de beviser, som Kommissionen allerede var i besiddelse af, i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i samarbejdsmeddelelsens punkt 22 (405.-407. betragtning til den anfægtede beslutning).

62 Efter at have undersøgt Deltafinas situation og fastslået, at selskabet ikke kunne indrømmes en bødefritagelse, da det havde tilsidesat den pligt til at samarbejde, der er fastsat i samarbejdsmeddelelsen (jf. 408.-484. betragtning til den anfægtede beslutning og præmis 4 og 10 ovenfor), undersøgte Kommissionen Dimon Italias og Transcatabs situation.

63 Kommissionen har for det første fastslået, at den omstændighed, at Deltafina ikke blev indrømmet en endelig bødefritagelse, ikke havde en direkte indvirkning på, hvorledes samarbejdsmeddelelsen skulle anvendes på Dimon Italia og på Transcatab (485.-491. betragtning til den anfægtede beslutning).

64 Kommissionen har for det andet fastsat størrelsen af den bødenedsættelse, som bl.a. Transcatab blev indrømmet, i henhold til den nævnte meddelelse.

65 Kommissionen har i denne henseende først konstateret, at Transcatab havde overholdt den betingelse, som selskabet var blevet pålagt, nemlig at det skulle bringe sin deltagelse i overtrædelsen til ophør senest på tidspunktet for fremlæggelsen af beviserne (492. og 493. betragtning til den anfægtede beslutning).

66 Kommissionen har endvidere anført, at den ved fastsættelsen af niveauet for bødenedsættelsen tog hensyn til det tidspunkt, hvor beviserne var fremlagt, hvorvidt de fremlagte beviser repræsenterede en merværdi, samt omfanget og varigheden af det samarbejde, som virksomhederne havde ydet efter fremlæggelsen af beviserne (494. betragtning til den anfægtede beslutning).

67 Kommissionen har således først anført, at Transcatab indleverede sin anmodning om bødenedsættelse, inden Kommissionen vedtog at iværksætte kontrolundersøgelser, at anmodningen omfattede hele overtrædelsens varighed, og at de fremlagte beviser bestyrkede de beviser, som Kommissionen allerede var i besiddelse af, i flere henseender (495. betragtning til den anfægtede beslutning).

68 Hvad nærmere bestemt angår de dokumenter, som Transcatab fremlagde, har Kommissionen for det andet anerkendt, at den beskrivelse af de faktiske omstændigheder, der fremgik heraf, var særdeles detaljeret, og at denne beskrivelse var særlig relevant for at forstå overtrædelsen og navnlig visse af overtrædelsens elementer (såsom indgåelsen af en brancheaftale i 1999 vedrørende overskudsproduktionen af tobak i 1998). Kommissionen har imidlertid anført, at den allerede havde kendskab til de faktiske omstændigheder, som de af Transcatab fremlagte beviser vedrørte (497. betragtning til den anfægtede beslutning).

69 Endelig anerkendte Kommissionen endvidere, at Transcatab havde udvist samarbejdsvilje over for Kommissionen under hele sagen, og at Transcatab ikke havde bestridt de faktiske omstændigheder, som Kommissionen støttede sig på i klagepunktsmeddelelsen (498. betragtning til den anfægtede beslutning).

70 Kommissionen har således konkluderet, at det højeste niveau for bødenedsættelse, der var fastsat for det tilsvarende interval, nemlig en nedsættelse med 30 %, skulle finde anvendelse i forhold til Transcatab (499. betragtning til den anfægtede beslutning).

71 I henhold til artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 har Kommissionen endeligt fastsat (jf. den anfægtede beslutnings artikel 2) de bøder, der skal pålægges de virksomheder og sammenslutninger af virksomheder, der var adressater for den anfægtede beslutning, som følger:

— Deltafina og Universal in solidum: 30 mio. EUR

— Dimon Italia (Mindo) og Alliance One: 10 mio. EUR, hvor Alliance One er ansvarlig for hele beløbet, mens Mindo kun hæfter in solidum for 3,99 mio. EUR

— Transcatab og Alliance One in solidum: 14 mio. EUR

— Romana Tabacchi: 2,05 mio. EUR

— APTI: 1 000 EUR

— Unitab: 1 000 EUR.

Retsforhandlinger og parternes påstande

72 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 24. januar 2006 har Alliance One anlagt et søgsmål med påstand om bl.a. delvis annullation af den anfægtede beslutning (sag T-25/06). Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 3. februar 2006 har Transcatab anlagt nærværende søgsmål.

73 Alliance One har i stævningen nedlagt påstand om, at førstnævnte sag forenes med den foreliggende sag. Transcatab har tillige nedlagt denne påstand i sin stævning.

74 Retten har ikke efterkommet begæringen om forening.

75 Den 24. november 2009 stillede Retten inden for rammerne af foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse, som fastsat i Rettens procesreglements artikel 64, Transcatab et skriftligt spørgsmål, som virksomheden besvarede inden for den fastsatte frist. Den 4. februar 2010 har Kommissionen fremsat sine bemærkninger til svaret fra Transcatab.

76 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling og som led i foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse anmodet Transcatab om at fremlægge et dokument. Dette dokument blev fremlagt inden for den fastsatte frist.

77 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten i retsmødet den 30. november 2010.

78 Retten har under retsmødet anmodet Transcatab om at fremlægge et andet dokument i henhold til procesreglementets artikel 64. Transcatab har fremlagt dette dokument den 22. december 2010.

79 Transcatab har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede beslutning annulleres delvis.

— Den bøde, som selskabet blev pålagt, nedsættes.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

80 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Retten fastsætter bøden til 15 mio. EUR i medfør af sine beføjelser efter artikel 229 EF.

— Transcatab tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

81 Transcatab har til støtte for søgsmålet fremsat fem anbringender, hvoraf visse anbringender er opdelt i flere led. Inden for rammerne af det første anbringende har Transcatab i det væsentligste gjort gældende, at Kommissionen begik en retlig fejl ved at fastslå, at Alliance One var ansvarlig for Transcatabs adfærd, at Kommissionen ikke behørigt har begrundet sit standpunkt i denne henseende, og at den endvidere tilsidesatte Transcatabs ret til forsvar. Det andet anbringende vedrører en retlig fejl, manglende og ulogisk begrundelse, tilsidesættelse af retten til forsvar samt tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, ligebehandlingsprincippet og princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning ved bødefastsættelsen. Det tredje anbringende vedrører en retlig fejl og manglende begrundelse ved fastsættelsen af bøden i forbindelse med vurderingen af overtrædelsens varighed, tilsidesættelse af princippet om ne bis in idem vedrørende den bøde, som APTI blev pålagt, samt tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet. Inden for rammerne af det fjerde anbringende har Transcatab gjort gældende, at Kommissionen i den anfægtede beslutning fejlagtigt har fastslået, at ingen af de af Transcatab anførte formildende omstændigheder kunne tages i betragtning. Inden for rammerne af det femte anbringende har Transcatab endelig anført, at Kommissionen foretog en urigtig anvendelse af samarbejdsmeddelelsen.

82 Kommissionen har anført, at Transcatab med det tredje anbringende har opgivet sit tidligere samarbejde, der bestod i ikke at bestride de faktiske omstændigheder, der var fastlagt i klagepunktsmeddelelsen. Kommissionen har således nedlagt en modpåstand om, at Retten skal mindske nedsættelsen af Transcatabs bøde fra 30 til 25 %, og at bøden således fastsættes til 15 mio. EUR inden for rammerne af Rettens udøvelse af sin fulde prøvelsesret.

1. *Det første anbringende vedrørende tilregnelsen af ansvaret for overtrædelsen til Transcatabs moderselskab*

Det første anbringendes første led om en urigtig forståelse af retspraksis, tilsidesættelse af de fremlagte beviser og tilsidesættelse af retten til forsvar

Parternes argumenter

83 Transcatab har for det første bestridt den anfægtede beslutnings konklusion, hvorefter den blotte omstændighed, at SCC i overtrædelsesperioden ejede 100 % af aktiekapitalen i Transcatab, var tilstrækkelig til at antage, at SCC var ansvarlig for sit datterselskabs ulovlige adfærd. En sådan formodning er i strid med retspraksis. Det er Transcatabs opfattelse, at Kommissionen skal godtgøre, at der foreligger andre indicier, som gør det muligt at fastslå, at et moderselskab faktisk har udøvet en bestemmende indflydelse på sit datterselskab. I det foreliggende tilfælde har Kommissionen blot antaget, at SCC var ansvarlig, uden at fremlægge andre indicier, der kan begrunde et sådant ansvar. Kommissionen har således vendt bevisbyrden, som ikke bør påhvile Transcatab eller dets moderselskab, men derimod Kommissionen.

84 Transcatab har for det andet anført, at SCC har fremlagt tilstrækkelige beviser over for Kommissionen til at godtgøre, at SCC ikke havde kendskab til Transcatabs adfærd. Disse beviser vedrører både beskrivelsen af den lokale virkelighed på det italienske marked og de karakteristika ved SCC-koncernens struktur, der viser, at dens datterselskaber er selvstændige. Disse beviser vedrører endvidere omfanget af den selvstændighed, som tilkom Transcatabs bestyrelse og den administrerende direktør.

85 Transcatab har i replikken endvidere anført, at Kommissionens påstand om, at det kun er muligt at afkræfte formodningen om bestemmende indflydelse, når deltagelsen udelukkende har økonomisk karakter, er i strid med retspraksis. Ifølge Transcatab har Kommissionen ikke behørigt undersøgt de beviser, der blev fremlagt under den administrative procedure, og den har begrænset sig til at forkaste alle argumenter på grundlag af ubekræftede forudfattede meninger. For det første er påstanden om, at det er lidet sandsynligt, at et moderselskab fuldstændigt kan uddelegere driften af et datterselskab, ugrundet. Som Transcatab godtgjorde under den administrative procedure, er koncernens forgrenede struktur nemlig til hinder for en samlet drift. For det andet anvendte Kommissionen ifølge Transcatab også formodningen om bestemmende indflydelse på den periode, hvor SCC kun ejede 50 % af aktiekapitalen i Transcatab, selv om Transcatab og SCC havde ført bevis for, at Transcatabs bestyrelse og administrerende direktør, der var tillagt alle beføjelser til at lede selskabet, var blevet udnævnt, før SCC opnåede fuld kontrol over selskabet. For det tredje er den omstændighed, at visse dokumenter blev udfærdiget på engelsk, ikke tilstrækkelig til at bevise, at moderselskabet udøvede bestemmende indflydelse på driften af Transcatabs kommercielle aktiviteter. Samlet set har Kommissionen ifølge Transcatab med urette forkastet de fremlagte beviser uden at anføre en tilstrækkelig eller logisk begrundelse herfor og uden at sammenholde disse beviser med andre dokumenter med i det mindste den samme bevisværdi. Kommissionen har således ikke overholdt sin pligt til at foretage en upartisk behandling af sagen.

86 Kommissionen har for det tredje tilsidesat Alliance Ones ret til forsvar, for så vidt som den i den anfægtede beslutning støttede sig på dokumenter, der ikke er nævnt i klagepunktsmeddelelsen, hvorved den således forhindrede SCC i at udtale sig om disse dokumenter og dermed tilsidesatte SCC's successor, Alliance Ones, berettigede forventninger. Transcatab har anerkendt, at der var tale om dokumenter, som parterne havde kendskab til. Eftersom disse dokumenter ikke var nævnt i klagepunktsmeddelelsen, kunne parterne imidlertid med rette antage, at de ikke havde betydning for sagen, og at det derfor ikke var nødvendigt at udtale sig herom. Transcatab har i replikken og under retsmødet anført, at selskabet gjorde gældende, at dets egen ret til forsvar var blevet tilsidesat.

87 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter. Hvad navnlig angår klagepunktet om tilsidesættelse af Alliance Ones ret til forsvar finder Kommissionen det tvivlsomt, om dette klagepunkt kan antages til realitetsbehandling, idet Transcatab ikke har gjort gældende, at selskabets egen ret til forsvar var blevet tilsidesat, men derimod en anden parts ret til forsvar. Udvidelsen af dette klagepunkt til at omfatte Transcatabs egen ret til forsvar er sket for sent, og udvidelsen må derfor afvises.

Rettens bemærkninger

— Tilsidesættelse af bestemmelserne om at tilregne et moderselskab ansvaret for dets datterselskabs adfærd

88 Hvad angår Transcatabs første klagepunkt bemærkes, at konkurrenceretten vedrører virksomheders aktiviteter (Domstolens dom af 7.1.2004, forenede sager C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 123, præmis 59), og at begrebet virksomhed angiver enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset denne enheds retlige status og dens finansieringsmåde (Domstolens dom af 28.6.2005, forenede sager C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P — C-208/02 P og C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 5425, præmis 112, og af 10.9.2009, sag C-97/08 P, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8237, præmis 54).

89 Det fremgår af retspraksis, at begrebet virksomhed i denne kontekst skal forstås som en økonomisk enhed, også når denne økonomiske enhed juridisk set udgøres af flere fysiske eller juridiske personer (Domstolens dom af 14.12.2006, sag C-217/05, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, Sml. I, s. 11987, præmis 40, dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 55, og Rettens dom af 15.9.2005, sag T-325/01, DaimlerChrysler mod Kommissionen, Sml. II, s. 3319, præmis 85).

90 Når en sådan økonomisk enhed overtræder konkurrencereglerne, påhviler det den ifølge princippet om personligt ansvar at stå til regnskab for overtrædelsen (jf. i denne retning Domstolens dom af 8.7.1999, sag C-49/92 P, Kommissionen mod Anic Partecipazioni, Sml. I, s. 4125, præmis 145, og af 11.12.2007, sag C-280/06, ETI m.fl., Sml. I, s. 10893, præmis 39, samt dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 56).

91 Overtrædelse af konkurrenceretten skal utvetydigt henføres til en juridisk person, der vil kunne blive pålagt en bøde. Med henblik på anvendelsen og gennemførelsen af Kommissionens beslutninger på det konkurrenceretlige område er det nødvendigt at identificere en enhed, der har status som juridisk person, som adressat for beslutningen (jf. i denne retning Rettens dom af 20.4.1999, forenede sager T-305/94 — T-207/94, T-313/94 — T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 og T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, den såkaldte »PVC II-dom«, Sml. II, s. 931, præmis 978).

92 Det følger af fast retspraksis, at et datterselskabs adfærd kan tilregnes moderselskabet, bl.a. når datterselskabet, selv om det er en selvstændig juridisk person, ikke frit bestemmer sin adfærd på markedet, men i det væsentlige følger instrukser fra moderselskabet, navnlig under hensyn til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem disse to juridiske enheder (jf. dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

93 I en sådan situation, hvor moderselskabet og datterselskabet er en del af samme økonomiske enhed og således udgør én virksomhed i artikel 81 EF's forstand, kan Kommissionen rette en beslutning, hvorved der pålægges en bøde, til moderselskabet, uden at der kræves en konstatering af, at sidstnævnte var direkte impliceret i overtrædelsen (jf. i denne retning dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 59).

94 Det fremgår ligeledes af retspraksis, at i det konkrete tilfælde, hvor moderselskabet ejer 100 % af det datterselskab, som har overtrådt konkurrencereglerne, kan det pågældende moderselskab dels udøve en bestemmende indflydelse på dette datterselskabs adfærd, dels foreligger der en afkræftelig formodning om, at det pågældende moderselskab faktisk udøver en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd (jf. dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).

95 Det er under disse omstændigheder tilstrækkeligt, at Kommissionen beviser, at hele kapitalen i et datterselskab ejes af moderselskabet, for at formode, at moderselskabet udøver en bestemmende indflydelse på dette datterselskabs handelspolitik. Kommissionen vil derefter være i stand til at anse moderselskabet for at være holdt solidarisk ansvarligt for betaling af den bøde, som er pålagt datterselskabet, medmindre dette moderselskab, som det påhviler at afkræfte den pågældende formodning, fører tilstrækkelige beviser med henblik på at godtgøre, at dets datterselskab optræder selvstændigt på markedet (jf. i denne retning Domstolens dom af 16.11.2000, sag C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen, Sml. I, s. 9925, præmis 29, og dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 61).

96 Selv om det er korrekt, at Domstolen i præmis 28 og 29 i dommen i sagen Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen, nævnt i præmis 95 ovenfor, ud over ejerskab af 100 % af datterselskabets kapital, har henvist til andre omstændigheder, såsom den omstændighed, at moderselskabet ikke har bestridt at have udøvet en indflydelse på datterselskabets handelspolitik, og den omstændighed, at de to selskaber har været repræsenteret af de samme personer under den administrative procedure, forholder det sig ikke desto mindre således, at Domstolen kun har henvist til sådanne omstændigheder for at redegøre for de forskellige forhold, som Retten havde støttet sine overvejelser på, og ikke for at betinge iværksættelsen af formodningen nævnt ovenfor i præmis 94 af fremlæggelsen af yderligere indicier vedrørende moderselskabets faktiske udøvelse af indflydelse (jf. dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 62 og den deri nævnte retspraksis, og Rettens dom af 8.10.2008, sag T-69/04, Schunk og Schunk Kohlenstoff-Technik mod Kommissionen, Sml. II, s. 2567, præmis 57).

97 Det fremgår af den anfægtede beslutning, at for at tilregne et moderselskab ansvaret for den af dets datterselskab begåede overtrædelse, har Kommissionen taget udgangspunkt i forudsætningen om, at en sådan tilregnelse kan foretages, når moderselskabet og datterselskabet indgår som en del af samme økonomiske enhed og derfor udgør én virksomhed i artikel 81 EF's forstand (325. betragtning til den anfægtede beslutning).

98 Det centrale forhold, som Kommissionen har støttet sig på for at fastslå, at moderselskabet kunne tilregnes dets datterselskabs ulovlige adfærd, er sidstnævntes manglende selvstændighed i forhold til dets adfærd på markedet. Denne manglende selvstændighed er den naturlige følge af moderselskabets udøvelse af en »bestemmende indflydelse« på datterselskabets adfærd, idet moderselskabets udøvelse af en sådan indflydelse må formodes i det tilfælde, hvor et moderselskab ejer hele kapitalen i dets datterselskab (jf. 329. og 330. betragtning til anfægtede beslutning).

99 I 331. betragtning til den anfægtede beslutning har Kommissionen fundet, at i det foreliggende tilfælde »manglede« Transcatab »selvstændighed«, eftersom selskabet var 100 % ejet af moderselskabet SCC.

100 I modsætning til, hvad Transcatab har anført i replikken, nemlig at Kommissionen i det foreliggende tilfælde har ændret en formodning »juris tantum« til en formodning »juris et de jure«, fjerner denne argumentation sig ikke fra logikken om en afkræftelig formodning. Ligesom det er tilfældet med andre formodninger, der er accepteret i konkurrenceretten, gælder det, at hvis en faktisk omstændighed retligt kan antages af Kommissionen, betragtes den som fastslået i det omfang, den berørte virksomhed ikke afkræfter formodningen ved at fremlægge overbevisende modbeviser (jf. Domstolens dom i sagen Kommissionen mod Anic Partecipazioni, nævnt i præmis 90 ovenfor, præmis 121 og 126, og dom af 8.7.1999, sag C-199/92 P, Hüls mod Kommissionen, Sml. I, s. 4287, præmis 162 og 167). I øvrigt fører nævnte formodning, der i lyset af dens afkræftelige karakter i hvert enkelt tilfælde kan gendrives, ikke til,

at der automatisk pålægges moderselskabet, som ejer hele aktiekapitalen i dets datterselskab, ansvar, hvilket ville være imod princippet om det personlige ansvar, som konkurrenceretten hviler på.

101 Kommissionen har derfor ikke tilsidesat reglerne om at tilskrive moderselskabet ansvar for dets datterselskabs adfærd ved i det væsentlige at holde SCC, hvis successor er Alliance One, ansvarlig for den af Transcatab begåede overtrædelse.

102 Det må konstateres, at der ikke kan rejses tvivl om en sådan konklusion med de argumenter, der er fremført af Transcatab som svar på Rettens skriftlige spørgsmål vedrørende følgerne af dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor. Ifølge Transcatab har Domstolen for det første i den nævnte dom anlagt en urigtig fortolkning af tidligere retspraksis, navnlig dommen i sagen Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen, nævnt i præmis 95 ovenfor, og under alle omstændigheder er retspraksis ikke entydig i den forbindelse. For det andet er de faktiske omstændigheder i den sag, som gav anledning til denne dom, forskellige fra den foreliggende sags faktiske omstændigheder, eftersom flere datterselskaber var indblandet i kartellet, og som følge heraf var det vanskeligere at påvise, at moderselskabet ikke havde kendskab til de konkurrenceforvridende aktiviteter. Hvad imidlertid angår det første argument er det tilstrækkeligt at konstatere, at det fremgår af dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor (jf. ligeledes i denne retning forslag til afgørelse fra generaladvokat Kokott forud for dommen i denne sag, Sml. I, s. 8241, punkt 60 og 61), at Domstolen ikke kun har taget hensyn til den retspraksis, som Transcatab bygger en stor del af sin hovedargumentation på, og bl.a. dommen i sagen Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen, nævnt i præmis 95 ovenfor, men ligeledes har givet en entydig fortolkning af den tidligere retspraksis (dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 58-62). Hvad angår det andet argument er det tilstrækkeligt at konstatere, at den påståede forskel mellem de to sager ikke er relevant, eftersom kriteriet for tilregnelse af ansvar i den sag, der gav anledning til dommen i sagen Akzo Novel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, på ingen måde drejede sig om moderselskabets direkte eller indirekte kendskab til de aktiviteter, der blev gennemført af moderselskabet eller af datterselskaberne. Således som Kommissionen

med rette har anført, har et sådant element under alle omstændigheder ikke på nogen måde været taget i betragtning i denne dom.

— Manglende hensyntagen til de fremlagte beviser med henblik på at afkræfte formodningen

103 Som anført i præmis 94 og 95 ovenfor, kan Kommissionen, når hele kapitalen i et datterselskab ejes af dets moderselskab, formode, at sidstnævnte udøver en bestemmende indflydelse på dette datterselskabs adfærd, uden at den er forpligtet til at skaffe yderligere beviser for, at moderselskabet faktisk har udøvet en sådan indflydelse eller havde det mindste kendskab til overtrædelsen eller nævnte datterselskabs indblanding i denne overtrædelse. Der er tale om en afkræftelig formodning, der kan afkræftes ved modbevis. I modsætning til, hvad Transcatab har anført, påhviler det således SCC, der på tidspunktet for overtrædelsen ejede 100 % af kapitalen i Transcatab (jf. 336. betragtning til den anfægtede beslutning), at afkræfte denne formodning med beviser, der kan fastslå, at dets datterselskab på selvstændig vis fastsætter sin handlingsstrategi på markedet, og at disse to selskaber derfor ikke udgør en samlet økonomisk enhed. I mangel herpå påvises kontroludøvelsen ved den omstændighed, at formodningen som følge af besiddelsen af hele kapitalen ikke er blevet afkræftet (jf. i denne retning dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 60-62 og den deri nævnte retspraksis, og Rettens dom af 30.9.2009, sag T-175/05, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 93).

104 I det foreliggende tilfælde har Kommissionen reserveret 335.-344. betragtning i den anfægtede beslutning til at gennemgå de argumenter og bevismidler, som SCC har fremført i sit svar på klagepunktsmeddelelsen for at bevise, at selskabet ikke udøvede

en bestemmende indflydelse på Transcatabs handelspolitik, og fastslået, at disse argumenter og bevismidler ikke kunne afkræfte formodningen.

105 Det bemærkes, at Transcatab i stævningen har begrænset sig til uden på nogen måde at understøtte sine påstande at anføre, at SCC under den administrative procedure førte bevis for, at SCC havde en stærkt decentraliseret opbygning, idet de rådede over egne lokale ledelser, som var helt uafhængige, og til hvilke alle funktioner var uddelegeret under hensyn til særegenhederne for det italienske marked for råtobak, og at medlemmerne af selskabets bestyrelse og den administrerende direktør var selvstændige og ikke havde hverken en direkte eller indirekte forbindelse til SCC. Transcatab har imidlertid ikke på nogen måde identificeret de eventuelle fejl, som Kommissionen angiveligt begik i den anfægtede beslutning hvad angår vurderingen af disse beviser. Transcatab har først i replikken som svar på visse af Kommissionens argumenter fremført en række argumenter, der har til formål indirekte at kritisere den anfægtede beslutning.

106 Det bemærkes under alle omstændigheder indledningsvis, som Kommissionen med rette har anført i 338. betragtning til den anfægtede beslutning, at den omstændighed, at et datterselskab har sin egen lokale ledelse og egne midler, imidlertid ikke i sig selv beviser, at selskabet i forhold til sit moderselskab selvstændigt fastlægger sin adfærd på markedet. Den omstændighed, at driften af de løbende aktiviteter betros til den lokale ledelse af et 100 % ejet datterselskab, er gængs praksis, og det kan derfor ikke bevise datterselskabernes reelle selvstændighed. Det samme gælder argumentet om de påståede karakteristika for det italienske råtobaksmarked, eftersom disse karakteristika ikke er til hinder for, at et moderselskab effektivt kan udøve kontrol over sit datterselskab.

107 Det må endvidere konstateres, at Kommissionen i 341. og 342. betragtning til den anfægtede beslutning har gjort det klart, dels at før SCC overtog hele kapitalen i Transcatab, kontrollerede SCC allerede Transcatab sammen med dets italienske partner, samt at den omstændighed, at SCC ikke havde foretaget nogen ændring i Transcatabs direktion efter overtagelsen, derfor ikke kunne betragtes som bevis for, at SCC ikke udøvede indflydelse på virksomhedens datterselskab, efter at den var blevet

helejer heraf. Kommissionen har dels anført, at uddelegeringen af udøvende beføjelser til Transcatabs administrerende direktør, som i mangel af bevis på det modsatte med rette kunne formodes at være blevet udpeget af SCC, ikke havde forhindret de andre bestyrelsesmedlemmer i at beklæde ledende poster og udøve ledelsesfunktioner.

108 Det skal imidlertid bemærkes, at det i mangel af forklaring fra SCC's side er med rette, at Kommissionen tillægger det betydning, at SCC, som havde samtlige beføjelser, da virksomheden blev eneaktionær, til at foretage en delvis eller fuld fornyelse af bestyrelsen, ikke traf nogen foranstaltning i den retning. Det følger heraf, at den omstændighed, at bestyrelsesmedlemmerne, og især den administrerende direktør, fortsatte med at beklæde deres poster, kun kan tilskrives en beslutning fra SCC som Transcatabs eneaktionær.

109 Den omstændighed, at en enkelt person, nemlig den administrerende direktør, råder over vigtige beføjelser, som denne person har fået delegeret af bestyrelsen, kunne endvidere tværtimod være et vidnesbyrd om moderselskabets ønske om at forenkle udøvelsen af kontrol over sit datterselskab ved konkret at begrænse bestyrelsens rolle til marginale aktiviteter og ved at lægge alle beføjelser i hænderne på en »betroet person«. Det er nemlig ikke sandsynligt, som det er tilfældet med Transcatab, at et multinationalt selskab delegerer alle beføjelserne for et operativt datterselskab på et nationalt marked — eller endog ved erhvervelsen af den fulde kontrol — godkender en allerede eksisterende bemyndigelse til en fysisk person, som ved at agere helt selvstændigt og uden efter det påståede at være blevet udpeget af eneaktionæren, selv vælger bestyrelsesmedlemmerne og dermed afskærer alle andre fra enhver indflydelse på selskabets drift, og som rent faktisk ikke står til regnskab over for nogen som helst for sine handlinger.

110 Henset ligeledes til, at en delegation af beføjelser til et datterselskabs administrerende direktør på ingen måde er usædvanlig, kan et sådant argument således ikke afkræfte formodningen om moderselskabets udøvelse af kontrol over Transcatab.

111 Hvad dernæst angår det argument, der har til formål at kritisere den påståede konklusion, som Kommissionen angiveligt udledte af den omstændighed, at visse dokumenter var udfærdiget på engelsk, er det tilstrækkeligt at bemærke, i modsætning til, hvad Transcatab har anført, at disse dokumenter, der er nævnt i 343.-346. betragtning til den anfægtede beslutning, hverken havde til formål at bevise, at moderselskaberne var i stand til at udøve indflydelse på eller i praksis udøvede indflydelse på deres italienske datterselskabers adfærd, eller endnu mindre at bevise, at moderselskaberne var bekendt med det pågældende kartels eksistens. Tværtimod nøjedes Kommissionen med at anvende en række dokumenter, der var en del af de administrative sagsakter, til at fastslå, hvilket niveau af troværdighed der kunne tillægges de af SCC i selskabets svar på klagepunktsmeddelelsen fremførte bevismidler og argumenter med henblik på at afkræfte formodningen om en bestemmende indflydelse på Transcatab.

112 Endelig bemærkes, at det, i modsætning til, hvad Transcatab har anført i replikken, på ingen måde fremgår af den anfægtede beslutning, at formodningen om bestemmende indflydelse kun kan afkræftes, såfremt moderselskabets deltagelse udelukkende har økonomisk karakter.

113 Det følger heraf, at klagepunktet om den manglende hensyntagen til de beviser, der er fremlagt med henblik på at afkræfte formodningen, må forkastes.

— Tilsidesættelse af retten til forsvar

114 Hvad angår Transcatabs tredje klagepunkt bemærkes, at overholdelsen af retten til forsvar ved gennemførelsen af administrative procedurer på området for konkurrencepolitikken udgør et generelt EU-retligt princip, hvis overholdelse Unionens retsinstanser sikrer (jf. Domstolens dom af 3.9.2009, sag C-534/07 P, Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, Sml. I, s. 7415, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

115 Ifølge fast retspraksis indebærer overholdelsen af retten til forsvar, at den pågældende virksomhed under den administrative procedure gives lejlighed til at tage stilling dels til, om de fremførte faktiske forhold og andre omstændigheder faktisk foreligger, og hvilken betydning de har, dels til de dokumenter, som Kommissionen påberåber sig til støtte for, at der foreligger en overtrædelse af traktaten (Domstolens dom af 7.6.1983, forenede sager 100/80-103/80, Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 1825, præmis 10, og af 6.4.1995, sag C-310/93 P, BPB Industries og British Gypsum mod Kommissionen, Sml. I, s. 865, præmis 21).

116 Artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 1/2003 afspejler dette princip, eftersom den foreskriver, at der skal tilstilles parterne en meddelelse af klagepunkter, der klart skal angive alle de væsentlige faktiske forhold, som Kommissionen støtter sig på i denne fase af proceduren (jf. i denne retning dommen i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 67), for at parterne reelt kan forstå, hvilken adfærd Kommissionen lægger dem til last, og gøre brug af deres ret til forsvar, inden denne træffer en endelig beslutning. Dette krav er opfyldt, hvis beslutningen ikke beskylder de pågældende for andre overtrædelser end de i klagepunktsmeddelelsen nævnte og kun tager hensyn til faktiske forhold, som de pågældende har haft lejlighed til at udtale sig om (jf. i denne retning Rettens dom af 19.3.2003, sag T-213/00, CMA CGM m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 913, præmis 109 og den deri nævnte retspraksis).

117 Dog kan denne angivelse være kortfattet, og den endelige beslutning skal ikke nødvendigvis være en kopi af klagepunktsmeddelelsen (jf. i denne retning dommen i sagen Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 115 ovenfor, præmis 14), da en sådan meddelelse er et forberedende dokument, hvis faktiske og retlige bedømmelser alene er af foreløbig karakter (jf. i denne retning Domstolens dom af 17.11.1987, forenede sager 142/84 og 156/84, British American Tobacco og Reynolds Industries mod Kommissionen, Sml. s. 4487, præmis 70). Tilføjelser i forhold til klagepunktsmeddelelsen, som foretages på baggrund af parternes svarskrift, der viser, at de faktisk har haft mulighed for at udøve retten til forsvar, er således tilladelige. Kommissionen kan ligeledes af hensyn til den administrative procedure ændre eller tilføje faktiske eller retlige argumenter til støtte for de fremsatte klagepunkter (jf. i denne retning Rettens dom af 28.2.2002, sag T-86/95, Compagnie générale maritime m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1011, præmis 448, og af 22.10.2002, sag T-310/01, Schneider Electric mod Kommissionen, Sml. II, s. 4071, præmis 438).

118 I øvrigt har Domstolen præciseret, at den omstændighed, at der tages hensyn til et argument fremført af en virksomhed under den administrative procedure, uden at virksomheden har haft mulighed for at udtale sig om spørgsmålet før vedtagelsen af den endelige beslutning, ikke som sådan kan udgøre en tilsidesættelse af retten til forsvar (Domstolens kendelse af 10.7.2001, sag C-497/99 P, Irish Sugar mod Kommissionen, Sml. I, s. 5333, præmis 24).

119 Endelig skal det ligeledes bemærkes, at ifølge retspraksis er retten til forsvar tilsidesat, såfremt det er muligt, at den administrative procedure, som Kommissionen gennemførte, kan have fået et andet resultat, fordi Kommissionen har begået et ulovligt forhold. En sagsøgende virksomhed beviser, at der er begået en sådan ulovlighed, såfremt den i tilstrækkeligt omfang påviser, ikke at Kommissionens beslutning ville have fået et andet indhold, hvis det ulovlige forhold ikke havde foreligget, men at virksomheden bedre ville have været i stand til at varetage sit forsvar, f.eks. fordi den til sit forsvar kunne have anvendt dokumenter, som den blev nægtet aktindsigt i under den administrative procedure (jf. i denne retning Domstolens dom af 2.10.2003, sag

C-194/99 P, Thyssen Stahl mod Kommissionen, Sml. I, s. 10821, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis, og af 1.7.2010, sag C-407/08 P, Knauf Gips mod Kommissionen, Sml. I, s. 6375, præmis 28).

120 Det skal i det foreliggende tilfælde bemærkes, at for at begrunde SCC's ansvar for de kartelovertrædelser, som Transcatab, hvori SCC ejede 100 % af kapitalen, havde begået, kunne Kommissionen principielt, i lyset af principperne i den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 94-96, nøjes med at redegøre for ejerforholdene mellem datterselskaberne og moderselskaberne (jf. præmis 336-338 i klagepunktmeddelelsen). Ved anvendelsen af disse principper i retspraksis var Kommissionen i sin endelige beslutning derfor forpligtet til at tage stilling til de af parterne fremførte argumenter som svar på nævnte meddelelse (jf. 335. betragtning ff. til den anfægtede beslutning) med henblik på at afkræfte den pågældende formodning.

121 Hvad endvidere angår Transcatabs påstand om, at Kommissionen i den anfægtede beslutning støttede sig på dokumenter, der ikke var nævnt i klagepunktsmeddelelsen, bemærkes, at det kun er inden for rammerne af vurderingen af de af parterne fremførte argumenter og bevismidler under den administrative procedure, at Kommissionen faktisk i 335.-344. betragtning til den anfægtede beslutning kommer ind på visse aspekter og særlige dokumenter vedrørende forbindelserne mellem SCC og Transcatab, og i den forbindelse henviser til dokumenter i de administrative sagsakter. Hensyntagen til disse aspekter og dokumenter kunne således ikke påvirke Transcatabs' effektive udøvelse af selskabets ret til forsvar, så meget desto mere som det havde haft adgang til nævnte dokumenter — som det under alle omstændigheder allerede var i besiddelse af — under den administrative procedure.

122 I øvrigt fremgår det af sagsakterne, at SCC og Transcatab var i stand til at svare på det klagepunkt, der udtrykkeligt var fremlagt i den klagepunktsmeddelelse, som blev fremsendt til dem, og at fremlægge deres forsvar over for høringskonsulenten under den mundtlige høring. Kontradiktionsprincippet blev derfor overholdt under den administrative procedure.

123 Under alle omstændigheder skal det endvidere bemærkes, som det er blevet fremhævet af Domstolen, at da Kommissionen med hensyn til moderselskabets ansvar ikke er forpligtet til på tidspunktet for klagepunktsmeddelelsen at fremlægge andre elementer end beviset for, at moderselskabet ejer datterselskabernes kapital, kan argumentet vedrørende tilsidesættelsen af retten til forsvar ikke tages til følge (jf. i denne retning dommen af 10.9.2009 i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 64).

124 Klagepunktet om tilsidesættelse af retten til forsvar må således forkastes, uden at det er fornødent at tage stilling til det af Kommissionen rejste spørgsmål om, hvorvidt klagepunktet kan antages til realitetsbehandling.

125 På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger må det første anbringendes første led forkastes i sin helhed.

Det første anbringendes andet led om tilsidesættelse af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003

Parternes argumenter

126 Transcatab har anført, at Kommissionen ved at have pålagt Alliance One ansvaret for de omhandlede overtrædelser har pålagt Transcatab en bøde, der overstiger den øvre grænse på 10 % af selskabets omsætning for regnskabsåret forud for vedtagelsen af den anfægtede beslutning, der er fastsat i artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003. De bøder, som Transcatab er blevet pålagt, udgør nemlig ca. 43 % af selskabets omsætning.

127 Transcatab har i øvrigt henvist til de argumenter, som Alliance One har fremført i sit søgsmål (sag T-25/06), som Transcatab har vedlagt en kopi af.

128 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

129 Det bemærkes for det første, at dette led er tæt forbundet med dette anbringendes første led, eftersom forkastelsen af sidstnævnte nødvendigvis har betydning for, om dette anbringende er velbegrundet. Henset til de betragtninger, som har givet anledning til forkastelsen af det første anbringendes første led, må det følgelig konkluderes, at Kommissionen ikke har begået en fejl ved at anvende den samlede omsætning for SCC som grundlag for beregningen af det loft på 10 %, som er omhandlet i artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 (jf. i denne retning dommen af 30.9.2009 i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 103 ovenfor, præmis 114).

130 Dette loft skal således beregnes på grundlag af den sammenlagte omsætning i alle de selskaber, der udgjorde den selvstændige økonomiske enhed, der har handlet som »virksomhed« i artikel 81 EF's forstand, da det kun er de deltagende selskabers samlede omsætning, der kan vise den pågældende virksomheds størrelse og økonomiske betydning (jf. i denne retning dom af 20.3.2002, sag T-9/99, HFB m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1487, præmis 528 og 529, og dommen af 30.9.2009 i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 103 ovenfor, præmis 114).

131 Hvad for det andet angår Transcatabs generelle henvisning til de argumenter, som er fremført i den sag, som dets moderselskab, Alliance One, har anlagt, bemærkes endvidere, at en sådan henvisning, som kun indeholder en generel omtale af det berørte

bilag, og som ikke gør det muligt for Retten præcist at identificere de argumenter, som den kunne anse for at supplere de anbringender, der er fremsat i de skriftlige indlæg, ikke kan antages til realitetsbehandling.

132 Det bemærkes nemlig, at ifølge artikel 21 i statutten for Domstolen og procesreglementets artikel 44, stk. 1, litra c), skal stævningen indeholde en angivelse af søgsmålets genstand og en kort fremstilling af søgsmålsgrundene. Såfremt et søgsmål skal kunne admitteres, er det ifølge fast retspraksis nødvendigt, at de væsentlige faktiske og retlige omstændigheder, som søgsmålet støttes på, om end kortfattet, men dog konsekvent og forståeligt fremgår af selve stævningen. Selv om stævningens indhold på særlige punkter kan støttes og udbygges ved henvisninger til bestemte afsnit i dokumenter, der vedlægges som bilag til den, kan der ikke ved en generel henvisning til andre dokumenter, herunder dokumenter, der figurerer som bilag til stævningen, rådes bod på en undladelse af at anføre afgørende dele af den retlige argumentation, der i medfør af de nævnte bestemmelser skal være indeholdt i stævningen. Det tilkommer endvidere ikke Retten ved hjælp af bilagene at forsøge at klarlægge, hvilke anbringender og argumenter der kan antages at udgøre grundlaget for søgsmålet, idet bilagene alene skal fungere som bevismateriale og som et middel til sagens oplysning (jf. Rettens dom af 14.12.2005, sag T-209/01, Honeywell mod Kommissionen, Sml. II, s. 5527, præmis 56 og 57, og af 17.9.2007, sag T-201/04, Microsoft mod Kommissionen, Sml. II, s. 3601, præmis 94 og den deri nævnte retspraksis).

133 Det første anbringendes andet led må følgelig delvis afvises og delvis forkastes som ugrundet.

134 Under hensyn til de ovenstående betragtninger må det første anbringende i det hele forkastes.

2. *Det andet anbringende om fastsættelsen af udgangsbeløbet for bøden*

Det andet anbringendes første led om overtrædelsens grovhed

135 Inden for rammerne af det andet anbringendes første led har Transcatab anført en række klagepunkter vedrørende kvalificeringen af overtrædelsen som »meget alvorlig« i den anfægtede beslutning.

136 Indledningsvis skal der henvises til de generelle principper for fastsættelsen af bødebeløb, og især vurderingen af overtrædelsens grovhed.

137 Artikel 81, stk. 1, litra a) og b), EF fastsætter, at aftaler og samordnet praksis, som består i direkte eller indirekte fastsættelse af købs- eller salgspriser eller andre transaktionsvilkår, begrænsning af eller kontrol med produktion eller afsætning, er udtrykkeligt uforenelige med fællesmarkedet. Overtrædelser af denne type, navnlig sådanne, som vedrører horisontale aftaler (Rettens dom af 11.3.1999, sag T-141/94, Thyssen Stahl mod Kommissionen, Sml. II, s. 347, præmis 675) eller åbenbare overtrædelser af konkurrencereglerne (Rettens dom af 6.4.1995, sag T-148/89, Tréfilunion mod Kommissionen, Sml. II, s. 1063, præmis 109, og dom af 14.5.1998, sag T-311/94, BPB de Eendracht mod Kommissionen, Sml. II, s. 1129, præmis 303), er af retspraksis kvalificeret som særligt grove, eftersom de har en direkte indvirkning på de væsentlige konkurrenceparametre på det pågældende marked.

138 I henhold til artikel 23, stk. 3, i forordning nr. 1/2003 skal der ved fastlæggelsen af bødens størrelse for overtrædelser af artikel 81, stk. 1, EF tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.

139 Det er fast retspraksis, at grovheden af overtrædelser af konkurrencereglerne skal fastslås på grundlag af en lang række forhold, herunder sagens særlige omstændigheder, dens sammenhæng og bødernes afskrækkende virkning, uden at der er opstillet en bindende eller udtømmende liste over de kriterier, som obligatorisk skal tages i betragtning (Domstolens dom i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 241, dommen i sagen Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, nævnt i præmis 114 ovenfor, præmis 54, og dom af 24.9.2009, forenede sager C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P og C-137/07 P, Erste Group Bank m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8681, præmis 91).

140 For at sikre gennemsigtighed og objektivitet i forbindelse med de beslutninger, der fastsætter bøder for overtrædelser af konkurrencereglerne, har Kommissionen vedtaget retningslinjer (retningslinjernes første afsnit).

141 Retningslinjerne er et instrument, der — under overholdelse af trinhøjere retsregler — har til formål at præcisere de kriterier, som Kommissionen anvender i forbindelse med udøvelsen af den skønsbeføjelse ved bødefastsættelsen, som artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 indrømmer den. Retningslinjerne udgør ikke den retlige hjemmel for en beslutning, der fastsætter bøder, og som har hjemmel i forordning nr. 1/2003, men fastlægger generelt og abstrakt den metode, som Kommissionen har pålagt sig selv at anvende med henblik på udmålingen af de bøder, der pålægges ved denne beslutning, og de garanterer dermed retssikkerheden for virksomhederne (dommen i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 209 og 213, og Rettens dom af 14.12.2006, forenede sager T-259/02 - T-264/02 og T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 5169, præmis 219 og 223).

142 Selv om retningslinjerne ikke kan anses for retsregler, som vedkommende myndighed under alle omstændigheder er forpligtet til at overholde, fastsætter de dog vejledende regler for den praksis, der skal følges, og som vedkommende myndighed ikke kan fravige i konkrete tilfælde uden at angive en begrundelse (jf. i denne retning Domstolens dom i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 209 og 210, og dom af 18.5.2006, sag C-397/03 P, Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, Sml. I, s. 4429, præmis 91).

143 Kommissionens begrænsning af sin egen skønsbeføjelse som følge af vedtagelsen af retningslinjer er imidlertid ikke uforenelig med opretholdelsen af en væsentlig skønsmargen for Kommissionen (jf. i denne retning Rettens dom af 8.7.2004, sag T-44/00, Mannesmannröhren-Werke mod Kommissionen, Sml. II, s. 2223, præmis 246, 274 og 275). Det forhold, at Kommissionen i retningslinjerne har præciseret sin tilgang til vurderingen af en overtrædelses grovhed, er ikke til hinder for, at den vurderer overtrædelsen samlet på grundlag af alle de relevante omstændigheder, herunder de elementer, som ikke udtrykkeligt er nævnt i retningslinjerne (dommen i sagen Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 141 ovenfor, præmis 237).

144 Ifølge den i retningslinjerne fastsatte metode tager Kommissionen ved beregningen af de bøder, der skal pålægges de berørte virksomheder, udgangspunkt i et bestemt beløb, som fastsættes på grundlag af overtrædelsens grovhed »i sig selv«. Ved vurderingen af grovheden skal der tages hensyn til dens art, dens konkrete indvirkning på markedet — når den kan måles — og det berørte geografiske markeds udstrækning (retningslinjernes punkt 1 A, første afsnit).

145 I den forbindelse klassificeres overtrædelserne i tre kategorier, nemlig »lidet alvorlige overtrædelser«, for hvilke den påregnelige beløbsramme for bøderne går fra 1 000 til 1 mio. EUR, »alvorlige overtrædelser«, for hvilke den påregnelige beløbsramme går fra 1 til 20 mio. EUR, og »meget alvorlige overtrædelser«, for hvilke den påregnelige

beløbsramme går fra 20 mio. EUR (retningslinjernes punkt 1 A, andet afsnit, første til tredje led). Hvad angår meget alvorlige overtrædelser angiver Kommissionen, at det hovedsageligt drejer sig om horisontale begrænsninger såsom priskarteller og markedsopdelende karteller samt andre former for praksis, der er til skade for det indre marked, såsom begrænsninger, der tager sigte på at isolere nationale markeder, eller klare tilfælde af misbrug af en dominerende stilling begået af virksomheder, der har en monopollignende stilling (retningslinjernes punkt 1 A, andet afsnit, tredje led).

146 I øvrigt bemærkes det, at de tre aspekter af vurderingen af overtrædelsens grovhed nævnt ovenfor i præmis 144 ikke vejer lige tungt i den samlede vurdering. Overtrædelsens art er bl.a. af afgørende betydning for at betegne overtrædelserne som »meget alvorlige« (dommen i sagen Erste Group Bank m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 139 ovenfor, præmis 101, og Rettens dom af 28.4.2010, forenede sager T-456/05 og T-457/05, Gütermann og Zwicky mod Kommissionen, Sml. II, s. 1443, præmis 137).

147 Derimod er hverken den konkrete indvirkning på markedet eller det geografiske markeds udstrækning nødvendige elementer for kvalificeringen af overtrædelsen som meget alvorlig i et tilfælde af horisontale aftaler, der bl.a. omhandler prisfastsættelse som i det foreliggende tilfælde. Selv om disse to kriterier er elementer, der skal tages hensyn til med henblik på at bedømme overtrædelsens grovhed, drejer det sig blot om kriterier blandt andre kriterier med henblik på den samlede vurdering af overtrædelsens grovhed (jf. i denne retning dommen i sagen Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, nævnt i præmis 114 ovenfor, præmis 74 og 81, og dommen i sagen Tribunal Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 141 ovenfor, præmis 240 og 311, samt dom af 8.10.2008, sag T-73/04, Carbone-Lorraine mod Kommissionen, Sml. II, s. 2661, præmis 91).

148 Ifølge en ligeledes nu fast retspraksis fremgår det således af retningslinjerne, at horisontale karteller, der bl.a. omhandler prisfastsættelse som i den foreliggende sag, kan kvalificeres som »meget alvorlige« overtrædelser alene på grund af deres art, uden at Kommissionen skal godtgøre overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet (dommen i sagen Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, nævnt i præmis 114 ovenfor, præmis 75; jf. ligeledes i denne retning Rettens dom af 27.7.2005, forenede

sager T-49/02 - T-51/02, Brasserie nationale m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 3033, præmis 178, og af 25.10.2005, sag T-38/02, Groupe Danone mod Kommissionen, Sml. II, s. 4407, præmis 150), og uden at det berørte geografiske markeds begrænsede udstrækning er til hinder for en sådan kvalificering (jf. i denne retning dommen i sagen Erste Group Bank m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 139 ovenfor, præmis 103, og dommen i sagen Carbone-Lorraine mod Kommissionen, nævnt i præmis 147 ovenfor, præmis 91).

149 Denne konklusion støttes af den omstændighed, at mens der i den vejledende beskrivelse af alvorlige overtrædelser udtrykkeligt er anført indflydelsen på markedet og virkningerne på store dele af fællesmarkedet, er der derimod i beskrivelsen af de meget alvorlige overtrædelser hverken stillet krav om konkrete påvirkninger af markedet eller om virkninger på et særligt geografisk område (dommen i sagen Gütermann og Zwicky mod Kommissionen, nævnt i præmis 146 ovenfor, præmis 137; jf. ligeledes i denne retning dommen i sagen Brasserie nationale m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 148 ovenfor, præmis 178).

150 Derudover er der en indbyrdes sammenhæng mellem de tre aspekter af vurderingen af overtrædelsens grovhed, for så vidt som en høj grad af grovhed i forhold til et eller flere af aspekterne kan kompensere for overtrædelsens mindre grovhed i andre aspekter (dommen i sagen Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 141, præmis 241).

151 Vedrørende især den foreliggende sag fremgår det af den anfægtede beslutning, at Kommissionen har beregnet de pålagte bøders størrelse på grundlag af den generelle metode, den har fastsat i retningslinjerne, også selv om den ikke udtrykkeligt nævner disse i den anfægtede beslutning.

Parternes argumenter

152 Transcatab har for det første anført, at det fremgår af retningslinjernes ordlyd, som er gengivet i 365. betragtning til den anfægtede beslutning, at Kommissionen ved vurderingen af overtrædelsens grovhed har pligt til at tage hensyn til tre kriterier, nemlig overtrædelsens art, overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet, når den kan måles, samt det berørte geografiske markeds udstrækning. Kommissionen kan således ikke kvalificere et kartel som »meget alvorligt« alene på grundlag af overtrædelsens art uden at tage hensyn til de to andre kriterier.

153 Kommissionen har imidlertid i strid med retningslinjernes bestemmelser anset overtrædelsen for at være »meget alvorlig«. Denne kvalificering er behæftet med en fejl, idet der ikke derved er taget hensyn til, at overtrædelsen ikke har nogen konkret indvirkning på markedet, og at udstrækningen af det berørte geografiske marked er begrænset. Kommissionen burde på grundlag af de tre ovennævnte kriterier blot have kvalificeret kartelovertrædelsen som »alvorlig«. Kommissionen har flere gange tidligere anset et priskartel som det i sagen foreliggende for »alvorlig«. I det foreliggende tilfælde støttede Kommissionen sig endvidere ikke udelukkende på overtrædelsens art for at kvalificere overtrædelsen som meget alvorlig, som den har hævdet, idet den vurderede overtrædelsens grovhed på grundlag af de tre kriterier, der er nævnt i 365. og 368. betragtning til den anfægtede beslutning. Den omstændighed, at Kommissionen fastsatte sanktionen under den minimumstærskel på 20 mio. EUR, der foreskrives i retningslinjerne, gør det ikke muligt at fastslå, at Transcatab ikke har interesse i at fremføre dette anbringende, idet denne tærskel alene udgør en angivelse af det minimumsbeløb, der kan pålægges.

154 Transcatab har for det andet anført en række klagepunkter, der specifikt vedrører den omstændighed, at kartellet ikke havde nogen indvirkning på markedet. Ifølge Transcatab har de aftaler, der gav anledning til sanktioner i den anfægtede beslutning,

nemlig ikke haft nogen indvirkning på markedet, eller i det mindste ikke medført de forventede virkninger. Det fremgår således af flere af de prissammenligninger, som Kommissionen har foretaget i klagepunktsmeddelelsen, at de priser, som parterne anførte i deres aftaler, aldrig »afspejledes« på markedet. Transcatab har nævnt flere konkrete eksempler og fremført oplysninger, som støtter disse påstande, og virksomheden har endvidere anført, at hvis aftalerne havde haft nogle virkninger, ville dette have medført en sænkning og stabilisering af priserne, hvilket ikke skete. Transcatab er endvidere af den opfattelse, at det fremgår af 97. betragtning ff. til den anfægtede beslutning, at prisen på råtobak i Italien i perioden fra 1990 til 2000 steg på en måde, som ikke skete i andre medlemsstater, og at disse stigninger fortsatte frem til 2002, som var det år, hvor forarbejdningsvirksomhederne bragte deres aftaler til ophør. Dertil kommer, at Kommissionen i den sag, der gav anledning til beslutning K(2004) 4030 endelig af 20. oktober 2004 om en procedure efter artikel 81, stk. 1, [EF] (sag COMP/C. 38 238/B.2 — Råtobak — Spanien) (herefter »sagen Råtobak — Spanien«), anførte, at den stigning af tobakspriserne, der skete, selv om forarbejdningsvirksomhederne havde indgået en aftale, beviste, at aftalen ikke var blevet gennemført. Kommissionen har endvidere i sin tidligere beslutningspraksis taget hensyn til den manglende faktiske indvirkning på markedet af adfærd, som blev anset for særlig alvorlig, som begrundelse for at kvalificere sådan adfærd som »alvorlig« eller »meget alvorlig«. Kommissionen har endvidere fejlagtigt og uden begrundelse i 368. betragtning til den anfægtede beslutning anført, at kartellet kunne medføre alvorlige virkninger på det efterfølgende marked for forarbejdning og salg af forarbejdet tobak. Kartellet kunne i dette senere led højst indebære en mindskning af cigaretproducenternes omkostninger.

155 Begrundelsen i den anfægtede beslutning vedrørende overtrædelsens indvirkninger på markedet er endvidere ulogisk, idet Kommissionen har anført, at kartellet efter sin art kunne mindske den globale tobaksproduktion til skade for forbrugerne (282. betragtning til den anfægtede beslutning), mens det grundlæggende problem for det europæiske og italienske tobaksmarked var en overproduktion af tobak af dårlig kvalitet. Kommissionen har endvidere ikke i klagepunktsmeddelelsen nævnt, at kartellet medførte et fald i produktionen. Eftersom dette argument først blev fremført i den anfægtede beslutning, tilsidesatte Kommissionen Transcatabs ret til forsvar, idet virksomheden ikke fik mulighed for at besvare argumentet. Kommissionen nævnte tillige

for første gang i den anfægtede beslutning den potentielle indvirkning på det efterfølgende marked og tilsidesatte derved igen Transcatabs ret til forsvar.

156 Transcatab har for det tredje anført, at det geografiske marked, der er berørt af de overtrædelser, som gav anledning til sanktioner i den anfægtede beslutning, har en særlig begrænset udstrækning, da det kun vedrører fire regioner i Italien, som det fremgår af 84. betragtning til den anfægtede beslutning. Der er således tale om et geografisk marked, der er meget mindre end det nationale marked. Kommissionen har ikke på nogen måde taget hensyn til dette forhold ved fastlæggelsen af overtrædelsens grovhed. Den anfægtede beslutning er derfor behæftet med en åbenbar begrundelsesmangel. Kommissionen burde endvidere i henhold til sin beslutningspraksis have anset overtrædelsen for alvorlig og ikke meget alvorlig. Dertil kommer, at Kommissionen i sagen Råtobak — Spanien ved fastsættelsen af bøden tog hensyn til den relativt begrænsede udstrækning af produktmarkedet, der kun omfattede visse regioner i Spanien.

157 Kommissionen har bestridt de af Transcatabs fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

158 Det skal først bemærkes, at Transcatab formelt anfægter »grundbeløbet« for bøden, som i henhold til retningslinjernes punkt 1 B, fjerde afsnit, svarer til sammenlægningen af de beløb, der er fastsat i forhold til overtrædelsens grovhed og varighed. Dog fremgår det af Transcatabs argumenter, at den anfægtede bødes beløb er det, der er fastsat på grundlag af overtrædelsens grovhed, således at det beløb, som dette anbringende vedrører, er bødens udgangsbeløb, som nævnt i 376. betragtning til den anfægtede beslutning (jf. i denne retning Rettens dom af 30.9.2009, sag T-161/05, Hoechst mod Kommissionen, Sml. II, s. 3555, præmis 107).

— Kvalificeringen af overtrædelsen som meget alvorlig

159 Hvad angår Transcatabs klagepunkt om, at Kommissionen begik en fejl ved at kvalificere overtrædelsen som »meget alvorlig«, skal det først bemærkes, som det fremgår af præmis 146-148 ovenfor, at det følger af fast retspraksis, at blandt de i retningslinjerne nævnte tre kriterier for evaluering af overtrædelsens grovhed er overtrædelsens art af afgørende betydning for at betegne overtrædelserne som meget alvorlige. Aftaler eller samordnet praksis, som har prisfastsættelse eller markedsfordeling til formål, kan således per se betegnes som »meget alvorlige«, uden at det er fornødent, at adfærden har haft konkrete virkninger på det pågældende marked eller et særligt geografisk område.

160 Hvad i det foreliggende tilfælde angår den omhandlede overtrædelses art, bemærkes, at den bl.a. havde til formål i fællesskab at fastsætte de af forarbejdningsvirksomhederne betalte priser for råtobak samt fordelingen af leverandører og mængder af råtobak. Sådanne former for praksis udgør horisontale begrænsninger af typen »priskartel« i retningslinjernes forstand og er således efter sin art »meget alvorlige« overtrædelser. Den type karteller kvalificeres af retspraksis som åbenbare overtrædelser af konkurrencereglerne eller som særligt grove overtrædelser, eftersom de har en direkte indvirkning på de væsentlige konkurrenceparametre på det pågældende marked (jf. præmis 137 ovenfor).

161 Det følger heraf, at det i det foreliggende tilfælde var berettiget, at Kommissionen kvalificerede kartellet som en meget alvorlig overtrædelse på grundlag af overtrædelsens art, selv uanset dens konkrete indvirkning på markedet og dens geografiske udstrækning (jf. den retspraksis, der er nævnt i præmis 146-149 ovenfor, og bl.a. dommen i sagen Erste Group Bank m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 139 ovenfor, præmis 103).

162 Hvad særligt angår Transcatabs henvisninger til de beslutninger, der forudgående er blevet vedtaget af Kommissionen, bemærkes, at Kommissionens beslutningspraksis ikke i sig selv kan anvendes som en retlig ramme for bøder i konkurrencesager, eftersom denne ramme udelukkende er fastsat i forordning nr. 1/2003 som anvendt i lyset af retningslinjerne, samt at Kommissionen råder over et vidt skøn med hensyn til fastsættelsen af bødernes størrelse og ikke er bundet af de skøn, som den tidligere har foretaget (jf. i denne retning Domstolens dom af 19.3.2009, sag C-510/06 P, Archer Daniels Midland mod Kommissionen, Sml. I, s. 1843, præmis 82, og dommen i sagen Erste Group Bank m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 139 ovenfor, præmis 123). Det følger heraf, at Transcatabs påstande vedrørende Kommissionens tidligere beslutningspraksis ikke kan tiltrædes.

163 I øvrigt kan ingen af de af Transcatab fremførte argumenter rejse tvivl om kvalificeringen af kartellet som meget alvorlig. Disse argumenter behandles således alene for fuldstændighedens skyld.

— Overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet

164 Hvad særligt angår argumenterne om, at der blev anlagt en urigtig vurdering af overtrædelsens grovhed som følge af den påståede manglende konkrete indvirkning på markedet, bemærkes, at det i modsætning til, hvad Transcatab har hævdet, fremgår af den anfægtede beslutning, at selv om Kommissionen i 365. betragtning til denne ved at gentage ordlyden af retningslinjerne tog udgangspunkt i den antagelse, at for at evaluere overtrædelsens grovhed må Kommissionen tage hensyn til de tre elementer, der er nævnt i første afsnit af nævnte retningslinjers punkt 1 A (jf. præmis 144 ovenfor), har den ikke efterfølgende baseret sin vurdering af overtrædelsens grovhed på overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet.

165 Den del af den anfægtede beslutning, der vedrører vurderingen af overtrædelsens grovhed (365.-369. betragtning), indeholder nemlig ingen vurdering af overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet. I modsætning til, hvad Transcatab har anført, indeholder 368. betragtning til den anfægtede beslutning navnlig ikke en sådan vurdering. I denne betragtning, der er tæt forbundet med den foregående betragtning om overtrædelsens art, henvises generelt til karteller på området for indkøb og deres evne til, ligesom i det typiske tilfælde med »salgskarteller«, at påvirke konkurrencen. Kommissionen har i den nævnte betragtning fremhævet, at denne form for karteller kan ændre de berørte virksomheders konkurrencemæssige adfærd, uanset om der er tale om produktionsvirksomheder eller virksomheder, der udøver aktiviteter i efterfølgende led, idet sådanne karteller påvirker et væsentligt parameter for konkurrenceadfærden hos de virksomheder, der indgår i forarbejdningskæden, nemlig indkøbsprisen på det produkt, der er genstand for forarbejdning. Kommissionen har endvidere i den samme betragtning anført, at denne evne til at påvirke konkurrencen er så meget desto større, når der er tale om et produkt som det, der er genstand for den foreliggende sag.

166 Den del af den anfægtede beslutning, der vedrører vurderingen af konkurrencebegrænsningerne (277. betragtning ff.), hvortil 368. betragtning henviser, indeholder heller ikke en vurdering af overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet. I modsætning til, hvad Transcatab har hævdet, er der nemlig ikke holdepunkter for at antage, at det af denne del af den anfægtede beslutning, der indeholder en vurdering af den konkurrencebegrænsende virkning af aftalerne mellem forarbejdningsvirksomhederne, kan udledes, at Kommissionen tog hensyn til kartellernes konkrete indvirkning på markedet for at fastlægge overtrædelsens grovhed i forbindelse med bødeudmålingen.

167 Det er i øvrigt inden for rammerne af de betragtninger, der vedrører indkøbskartellets evne til at påvirke forarbejdningsvirksomhedernes adfærd, at Kommissionen i forholdsvis generelle vendinger har henvist til de eventuelle virkninger på de efterfølgende markeder, som Transcatab har bestridt (jf. præmis 154 ovenfor in fine). Da kartellet bl.a. fastsatte, hvor meget tobak hver enkelt forarbejdningsvirksomhed kunne købe, kan Transcatab ikke hævde, at påstanden om, at kartellet kunne påvirke de aktiviteter, der blev foretaget i senere led efter forarbejdningen af tobakken og salget af den forarbejdede tobak, er fejlagtig. Eftersom kartellet fastsatte indkøbsmængden af bruttoproduktet, kunne det nødvendigvis påvirke forarbejdningsvirksomhedernes

adfærd i efterfølgende led vedrørende det forarbejdede produkt. Transcatab har endvidere ikke fremført noget argument eller fremlagt beviser, der kan så tvivl om denne påstand. Det bemærkes endvidere, at der ikke i den anfægtede beslutning nævnes eventuelle indvirkninger på cigaretprisen for den endelig forbruger. De af Transcatab fremførte argumenter i denne henseende må derfor forkastes.

168 Hvad særligt angår de af Transcatab anførte oplysninger eller de oplysninger, der er nævnt i den anfægtede beslutning, som beviser kartellets manglende virkninger på markedet (jf. præmis 154 ovenfor), skal det bemærkes, at det fremgår af retspraksis, at ved vurderingen af overtrædelsens grovhed er det afgørende, at kartelmedlemmerne havde gjort alt, hvad der stod i deres magt, for at give deres hensigter en konkret virkning. Hvad der efterfølgende skete med hensyn til de markedspriser, der faktisk blev opnået, kunne blive påvirket af andre faktorer, som kartelmedlemmerne ikke havde kontrol over, hvorfor kartellets medlemmer ikke kan drage fordel heraf ved at gøre eksterne faktorer, som modvirkede deres egne bestræbelser, til forhold, der begrunder en bødenedsættelse (jf. dommen i sagen Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 141 ovenfor, præmis 287, dommen i sagen Carbone-Lorraine mod Kommissionen, nævnt i præmis 147 ovenfor, præmis 86, og dommen i sagen Gütermann og Zwicky mod Kommissionen, jf. præmis 146 ovenfor, præmis 130 og den deri nævnte retspraksis).

169 Derudover kan det ifølge retspraksis, når det er blevet godtgjort, at et kartel er blevet gennemført, ikke kræves, at Kommissionen systematisk påviser, at aftalerne rent faktisk har gjort det muligt for de pågældende virksomheder at nå et højere eller — som i det foreliggende tilfælde i tilfældet med købskarteller — lavere faktureringsprisniveau end det, der ville have været gældende, hvis der ikke havde været et kartel. Det ville være urimeligt at kræve en sådan påvisning, som ville lægge beslag på betydelige ressourcer, da den ville nødvendiggøre hypotetiske beregninger, baseret på økonomiske modeller, hvis nøjagtighed er vanskelig at efterprøve for retsinstansen, og hvis ufejlbarlighed på ingen måde er påvist (jf. i denne retning dommen i sagen Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 141 ovenfor, præmis 286, dommen i sagen Carbone-Lorraine mod Kommissionen, nævnt i præmis 147

ovenfor, præmis 85, og dommen i sagen Gütermann og Zwicky mod Kommissionen, nævnt i præmis 146 ovenfor, præmis 129 og den deri nævnte retspraksis).

170 I det foreliggende tilfælde fremgår det af undersøgelsen af den del af den anfægtede beslutning, der vedrører de påståede faktiske omstændigheder, at forarbejdningsvirksomhederne bevidst udøvede en konkurrenceforvridende adfærd, som de blev sanktioneret for (jf. f.eks. 111., 124., 125., 141. og 158. betragtning til den anfægtede beslutning). Denne betragtning bekræftes endvidere af den omstændighed, at kartellet havde en hemmelig karakter, således som det fremgår af 363. og 473. betragtning til den anfægtede beslutning. Endvidere fremgår det af den anfægtede beslutning, at forarbejdningsvirksomhederne i flere omgange blev enige om foranstaltninger til at sikre en effektiv gennemførelse af kartellet, såsom indbyrdes udveksling af fakturaer fra deres respektive leverandører (122. og 129. betragtning til den anfægtede beslutning), en konsultationsforpligtelse i tilfælde af indkøb uden for aftalerne (139. betragtning til den anfægtede beslutning), forpligtelser til kontrol af de ansatte med henblik på at undgå, at de tog initiativer uden den nødvendige koordination (140. betragtning til den anfægtede beslutning), og oprettelsen af en struktur, der havde til formål at sikre gennemførelsen af konkurrenceforvridende formål (187. betragtning til den anfægtede beslutning). I den forbindelse skal det endvidere bemærkes, at det fremgår af 383. betragtning til den anfægtede beslutning, at Kommissionen fastslog, at kartellet var blevet iværksat.

171 På denne baggrund kan påstandene om, at Kommissionen begik fejl, der støttes på, at de priser, som parterne anførte i deres aftaler, ikke blev anvendt på markedet, og på den omstændighed, at Kommissionen rådede over oplysninger, der viste en højere stigning af råtobakspriserne end af priserne på andre landbrugsprodukter, ikke tages til følge.

— Kartellets geografiske udstrækning

172 Hvad angår argumentet om, at det geografiske marked, der var berørt af overtrædelsen, var begrænset, fremgår det af retspraksis, som nævnt i præmis 147-149 ovenfor, at det geografiske markeds udstrækning ikke er et selvstændigt kriterium i den forstand, at kun overtrædelser, der faktisk berører de fleste medlemsstater, kan kvalificeres som »meget alvorlige« overtrædelser. Det fremgår hverken af traktaten, forordning nr. 1/2003, retningslinjerne eller retspraksis, at kun geografisk set meget omfattende konkurrencebegrænsninger kan kvalificeres således. Som nævnt i præmis 148 ovenfor, kan aftaler, der, som i det foreliggende tilfælde, har fastsættelse af købspriser samt fordeling af indkøbte mængder til formål, i øvrigt per se betegnes som meget alvorlige overtrædelser, uden at det er fornødent, at adfærden har haft en bestemt geografisk udstrækning. Det følger heraf, at det geografiske markeds størrelse, også i tilfælde af at dette er begrænset, ikke er til hinder for at kvalificere den konstaterede overtrædelse i den foreliggende sag som »meget alvorlig«. Kommissionen begik derfor ikke en fejl, da den kvalificerede overtrædelsen som »meget alvorlig« under hensyntagen til udstrækningen af det relevante geografiske marked.

173 Det skal for fuldstændighedens skyld bemærkes, at selv om det er ubestridt, at produktionen af råtobak var koncentreret i visse regioner i Italien, vedrørte kartellet imidlertid markedet for indkøb af råtobak, og ikke markedet for produktion, hvorfor kartellets anvendelsesområder ikke var begrænset til disse regioner, men dækkede hele Italien. Ifølge fast retspraksis udgør en medlemsstats område en væsentlig del af det fælles marked (jf. i denne retning Domstolens dom af 9.11.1983, sag 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin mod Kommissionen, Sml. s. 3461, præmis 28, og dommen i sagen Groupe Danone mod Kommissionen, nævnt i præmis 148 ovenfor, præmis 150). Transcatab kan således ikke med føje hævde, at den geografiske udstrækning af det for overtrædelsen relevante marked var begrænset.

— Tilsidesættelse af begrundelsespligten

174 Hvad angår klagepunktet om tilsidesættelse af begrundelsespligten bemærkes, at begrundelsen for en individuel beslutning i henhold til fast retspraksis klart og utvetydigt skal angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt retsakten, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at den kompetente ret kan udøve sin prøvelsesret. Det nærmere indhold af begrundelseskravet skal fastlægges i lyset af den konkrete sags omstændigheder. Det kræves ikke, at begrundelsen angiver alle de forskellige relevante faktiske og retlige momenter, da spørgsmålet, om en beslutnings begrundelse opfylder kravene efter artikel 253 EF, ikke blot skal vurderes i forhold til ordlyden, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder på det pågældende område (jf. Domstolens dom af 2.4.1998, sag C-367/95 P, Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, Sml. I, s. 1719, præmis 63 og den deri nævnte retspraksis).

175 Inden for rammerne af bødefastsættelse i forbindelse med tilsidesættelsen af konkurrenceretten er begrundelsespligten opfyldt, såfremt Kommissionen i sin beslutning giver oplysninger om de hensyn, der har dannet grundlag for at bedømme overtrædelsens grovhed og dens varighed (jf. Domstolens dom af 15.10.2002, forenede sager C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P — C-252/99 P og C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8375, præmis 463 og den deri nævnte retspraksis).

176 I det foreliggende tilfælde har Kommissionen vedrørende vurderingen af overtrædelsens grovhed i 365.-369. betragtning til den anfægtede beslutning anført de grunde, som gav den anledning til at fastslå, at overtrædelsen måtte kvalificeres som meget alvorlig. Som nævnt i præmis 159 ff. ovenfor, har Kommissionen baseret dette resultat på den omhandlede overtrædelses meget alvorlige art.

177 Det bemærkes, at eftersom den konkrete indvirkning på markedet og udstrækningen af det relevante geografiske marked ikke udgør nødvendige elementer for kvalificeringen af overtrædelsen som meget alvorlig i tilfældet med horisontale aftaler, der bl.a. som i det foreliggende tilfælde omhandler prisfastsættelse, var Kommissionen ikke forpligtet til at begrunde, at den ikke tog hensyn til disse kriterier. Det bemærkes endvidere i denne henseende, at inden for rammerne af undersøgelser af overtrædelser af artikel 81 EF kan artikel 253 EF ikke fortolkes således, at den pålægger Kommissionen i sine beslutninger at forklare grunden til, at den for så vidt angår beregningen af bøden ikke har anvendt en alternativ fremgangsmåde til den, der faktisk blev anvendt i den anfægtede beslutning (jf. Rettens dom af 19.5.2010, sag T-18/05, IMI m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1769, præmis 153 og den deri nævnte retspraksis).

178 Under disse omstændigheder har Kommissionen ikke tilsidesat sin begrundelsespligt vedrørende overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet eller den begrænsede udstrækning af det geografiske marked.

179 Hvad særligt angår Transcatabs klagepunkt om, at begrundelsen i den anfægtede beslutning vedrørende overskudsproduktionen af tobak (jf. præmis 155 ovenfor) er ulogisk, bemærkes endelig, at den omstændighed, at der er sket en overproduktion, ikke nødvendigvis beviser, at gennemførelsen af kartellet med det formål at begrænse denne produktion ikke har haft nogen virkning. Det kan nemlig ikke udelukkes, at tobaksproduktionen, såfremt kartellet ikke havde eksisteret, kunne have været endnu større. I modsætning til, hvad Transcatab har hævdet, består der således ikke nødvendigvis et modsætningsforhold mellem eksistensen af en overproduktion og påstanden i den anfægtede beslutning om, at kartellet kunne mindske den samlede tobaksproduktion. Transcatab kan således ikke på grundlag af dette argument hævde, at begrundelsen i den anfægtede beslutning er ulogisk på dette punkt. Dette argument må derfor forkastes.

— Tilsidesættelsen af retten til forsvar

180 Det bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at når Kommissionen i klagepunktsmeddelelsen udtrykkeligt anfører, at den vil undersøge, om der bør pålægges de berørte virksomheder bøder, og den anfører de væsentlige faktiske og retlige momenter, som kan medføre, at der pålægges en bøde, herunder den formodede overtrædelses grovhed og varighed samt spørgsmålet om, hvorvidt den er begået »forsætligt eller uagtsomt«, opfylder den sin forpligtelse til at overholde virksomhedernes ret til at blive hørt. Den giver dem herved de fornødne oplysninger til, at de kan tage til genmæle, ikke blot for så vidt angår konstateringen af, at der foreligger en overtrædelse, men også for så vidt angår den omstændighed, at de er blevet pålagt en bøde (dommen i sagen Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 115 ovenfor, præmis 21, samt Rettens dom af 20.3.2002, sag T-23/99, LR af 1998 mod Kommissionen, Sml. II, s. 1705, præmis 199, og af 19.5.2010, sag T-11/05, Wieland-Werke m.fl. mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 129).

181 Kommissionen er imidlertid ikke forpligtet til, når den har angivet de faktiske og retlige omstændigheder, som den vil basere bødeberegningen på, at præcisere, hvorledes den ville vurdere hver af disse omstændigheder ved fastsættelsen af bødens størrelse (dommen i sagen Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 141 ovenfor, præmis 369). Kommissionen kan ligeledes af hensyn til den administrative procedure ændre eller tilføje faktiske eller retlige argumenter i sin beslutning til støtte for de fremsatte klagepunkter (jf. dommen i sagen Schneider Electric mod Kommissionen, nævnt i præmis 117 ovenfor, præmis 438 og den deri nævnte retspraksis).

182 Det følger heraf, at de berørte virksomheders ret til forsvar i forbindelse med fastlæggelsen af bødens størrelse sikres for Kommissionen ved den mulighed, som virksomhederne har for at fremsætte deres bemærkninger til varigheden, grovheden og den forudsigelige konkurrencebegrænsende virkning af de omstændigheder, som de foreholdes (Rettens dom af 6.10.1994, sag T-83/91, Tetra Pak mod Kommissionen, Sml. II, s. 755, præmis 235, og dommen i sagen Wieland-Werke m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 180 ovenfor, præmis 131).

183 Det bemærkes i det foreliggende tilfælde, at Kommissionen i klagepunktsmeddelelsens punkt II A i overensstemmelse med retspraksis har angivet de væsentlige faktiske og retlige momenter, som kunne medføre, at Transcatab blev pålagt en bøde. Kommissionen har navnlig angivet de faktiske og retlige omstændigheder, som den støttede sig på i den anfægtede beslutning ved beregningen af udgangsbeløbet for den bøde, som sagsøgeren blev pålagt. Transcatab fik mulighed for at fremkomme med bemærkninger vedrørende disse faktiske og retlige momenter, og det må således fastslås, at virksomhedens ret til forsvar blev behørigt overholdt i denne henseende. Som nævnt inden for rammerne af nærværende led, baserede Kommissionen ikke i den anfægtede beslutning kvalificeringen af overtrædelsen som meget alvorlig på kartellets konkrete indvirkning på markedet, hverken hvad angår faldet i produktionen eller de aktiviteter, der udøvedes i efterfølgende led, men den baserede derimod kvalificeringen på de omhandlede overtrædelsers meget alvorlige art.

184 På baggrund af ovenstående betragtninger må det andet anbringendes første led forkastes i sin helhed.

Det andet anbringendes andet led om tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, ligebehandlingsprincippet og princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning i forbindelse med fastsættelsen af grundbeløbet for bøden

Parternes argumenter

185 Transcatab har for det første anført, at Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet ved at pålægge virksomheden en bøde på 14 mio. EUR. Denne bøde er uforholdsmæssig i forhold til størrelsen af virksomhedens samlede årlige indkøb på referencemarkedet, som ikke oversteg 13 mio. EUR, samt den samlede værdi af de tobaksindkøb, der er omfattet af aftalerne, og som ikke oversteg 50 mio. EUR pr. år.

Kommissionen burde have taget hensyn til den særligt begrænsede udstrækning af markedet ved bødefastsættelsen. Det fremgår endvidere af de nye retningslinjer for beregning af bøder fastsat i henhold til artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 (EUT 2006 C 210, s. 2, herefter »retningslinjerne af 2006«), at grundbeløbet for bøden skal fastsættes i forhold til værdien af virksomhedens salg på det marked, der er genstand for kartellet.

186 Transcatab har for det andet anført, at Kommissionen har tilsidesat ligebehandlingsprincippet og princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning ved bødefastsættelsen. Kommissionen har uden behørig begrundelse behandlet det i den foreliggende sag omhandlede kartel på en anden måde end det kartel, der var genstand for beslutningen i sagen Råtobak — Spanien, selv om der er væsentlige ligheder mellem de to sager for så vidt angår kartellets formål og dets begrænsede geografiske udstrækning.

187 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

— Tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet

188 Det bemærkes, at proportionalitetsprincippet indebærer, at institutionernes retsakter ikke må gå videre end nødvendigt og passende for gennemførelsen af de lovligt tilsigtede formål med de pågældende bestemmelser, hvorved det forudsættes, at såfremt det er muligt at vælge mellem flere egnede foranstaltninger, skal den mindst

bebyrdende foranstaltning vælges, og byrderne må herved ikke være uforholdsmæssige i forhold til de tilsigtede mål (Domstolens dom af 5.5.1998, sag C-180/96, Det Forenede Kongerige mod Kommissionen, Sml. I, s. 2265, præmis 96, og Rettens dom af 12.9.2007, sag T-30/05, Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 223).

189 Inden for rammerne af de af Kommissionen indledte procedurer for at sanktionere overtrædelser af konkurrencereglerne medfører anvendelsen af dette princip, at bøderne ikke må være uforholdsmæssige, set i forhold til de tilsigtede mål, dvs. i forhold til overholdelsen af disse bestemmelser, og at størrelsen af den bøde, som pålægges en virksomhed, bør stå i rimeligt forhold til overtrædelsen, vurderet i sin helhed, idet der navnlig bør tages hensyn til overtrædelsens grovhed (jf. i denne retning dommen af 12.9.2007 i sagen Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, nævnt i præmis 188 ovenfor, præmis 223 og 224 og den deri nævnte retspraksis). Proportionalitetsprincippet indebærer særligt i denne sammenhæng, at Kommissionen skal udmåle bøden forholdsmæssigt i forhold til de elementer, der tages i betragtning ved vurderingen af overtrædelsens grovhed, og at den i denne henseende skal anvende disse elementer på en sammenhængende og objektivt berettiget måde (Rettens dom af 27.9.2006, sag T-43/02, Jungbunzlauer mod Kommissionen, Sml. II, s. 3435, præmis 226-228, og af 28.4.2010, sag T-446/05, Amann & Söhne og Cousin Filterie mod Kommissionen, Sml. II, s. 1255, præmis 171).

190 Hvad for det første angår klagepunktet vedrørende bødens uforholdsmæssige karakter i forhold til den samlede værdi af indkøbene på det berørte marked bemærkes, at det hverken fremgår af forordning nr. 1/2003 eller af retningslinjerne, at bødens størrelse skal fastsættes umiddelbart på grundlag af størrelsen af det berørte marked, da denne faktor ikke er et obligatorisk element, men blot et relevant element blandt andre ved vurderingen af overtrædelsens grovhed (Domstolens dom af 25.1.2007, sag C-407/04 P, Dalmine mod Kommissionen, Sml. I, s. 829, præmis 132, og dommen af 3.9.2009 i sagen Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, nævnt i præmis 114 ovenfor, præmis 55). Ifølge disse bestemmelser som sådan påhviler det således ikke Kommissionen at tage et produktmarkeds begrænsede størrelse i betragtning (jf. i denne retning Rettens dom af 27.9.2006, sag T-322/01, Roquette Frères mod Kommissionen, Sml. II, s. 3137, præmis 148).

191 Som det er blevet anført i præmis 139 ovenfor, påhviler det dog ifølge retspraksis Kommissionen, når overtrædelsens grovhed fastslås, at tage hensyn til en lang række faktorer, hvis art og betydning varierer alt efter den pågældende overtrædelse og de særlige omstændigheder i forbindelse hermed. Det kan ikke udelukkes, at produktmarkedets størrelse alt efter tilfældet kan indgå blandt de faktorer, som viser, hvor grov overtrædelsen har været (dommen i sagen Musique diffusion française m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 115 ovenfor, præmis 120, og dommen i sagen Gütermann og Zwicky mod Kommissionen, nævnt i præmis 146 ovenfor, præmis 267).

192 Skønt markedets størrelse følgelig kan være en faktor, der skal tages i betragtning ved fastlæggelsen af overtrædelsens grovhed, varierer dens betydning således alt efter karakteren af overtrædelsen og de særlige omstændigheder, der gør sig gældende i forbindelse med den pågældende overtrædelse.

193 Eftersom det i den foreliggende sag for det første drejer sig om overtrædelsens art, må det konstateres, at det pågældende kartel bl.a. havde til formål i fællesskab at fastsætte de af forarbejdningsvirksomhederne betalte priser for råtobak samt fordelingen af leverandører og mængder af råtobak. Sådanne former for praksis udgør horisontale begrænsninger af typen »priskartel« i retningslinjernes forstand og er således efter sin art »meget alvorlige« overtrædelser. For den type karteller, som af retspraksis er kvalificeret som åbenbare overtrædelser af konkurrencereglerne eller som særligt grove overtrædelser, eftersom de har en direkte indvirkning på de væsentlige konkurrenceparametre på det pågældende marked (jf. præmis 137 ovenfor), foreskriver retningslinjerne en sanktion, hvis mindste udgangsbeløb overstiger 20 mio. EUR.

194 Hvad for det andet angår de særlige omstændigheder, der gør sig gældende i forbindelse med den pågældende overtrædelse, må det konstateres, at det pågældende markeds størrelse på ingen måde var ubetydelig, idet det fremgår af 366. betragtning til den anfægtede beslutning, at produktionen af råtobak i Italien udgjorde 38 % af EU's kvotedækkede produktion. Endvidere fremgår det af fodnote 290 i den anfægtede beslutning, at eftersom kartellet ligeledes omfattede køb hos »kontraktpakkere« — dvs. de mellemled, som selv indkøber råtobakken fra producenterne og foretager en

forbehandling af tobakken — omfattede det køb til en værdi, som oversteg den blotte værdi af køb af råtobak, produceret i Italien.

195 Under disse omstændigheder kan Transcatab ikke gøre gældende, at virksomhedens bøde er uforholdsmæssig i forhold til den samlede værdi af indkøbene på det berørte marked.

196 For det andet vedrørende klagepunktet om bødens uforholdsmæssige karakter i forhold til værdien af Transcatabs indkøb på det berørte marked skal det først understreges, at gældende ret ikke indeholder noget almengyldigt princip, hvorefter sanktionen skal stå i forhold til den omsætning, som virksomheden har opnået på det berørte marked (jf. dommen i sagen Gütermann og Zwickym mod Kommissionen, nævnt i præmis 146 ovenfor, præmis 277 og den deri nævnte retspraksis).

197 I henhold til fast praksis kan der ved fastsættelsen af bøden tages hensyn dels til virksomhedens samlede omsætning, der giver et, ganske vist omtrentligt og ufuldstændigt, indtryk af virksomhedens størrelse og økonomiske styrke, dels til den del af denne omsætning, som vedrører de varer, der er genstand for overtrædelsen, og som således kan give en indikation af overtrædelsens omfang. Der må ikke tillægges hverken det ene eller det andet af disse omsætningstal en uforholdsmæssig stor betydning i forhold til de andre elementer i vurderingen, og fastsættelsen af en passende bøde kan følgelig ikke være resultatet af en enkel beregning på grundlag af den samlede omsætning. Dette er især tilfældet, når de pågældende varer kun udgør en ringe del af denne omsætning (jf. Domstolens dom i sagen Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 115 ovenfor, præmis 121, og dommen i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 243, samt dom af 3.9.2009, forenede sager C-322/07 P, C-327/07 P og C-338/07 P, Papierfabrik August Koehler m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 7191, præmis 114).

198 Det må imidlertid konstateres, således som det fremgår af præmis 40-43 ovenfor, at Kommissionen i den anfægtede beslutning har fastsat bøden i forhold til hver virksomheds markedsandel i form af indkøb af det pågældende produkt på det marked, hvor overtrædelsen har fundet sted. Værdien af indkøbene på det berørte marked har således været et kriterium, som Kommissionen har taget hensyn til ved fastsættelsen af bøden i den foreliggende sag.

199 Det fremgår endvidere af retspraksis, at for så vidt som den endelige bøde ikke overstiger 10 % af den berørte virksomheds samlede omsætning i det sidste år, hvor overtrædelsen blev begået, kan den herefter ikke anses for uforholdsmæssig, alene fordi den overstiger den på det berørte marked opnåede omsætning (jf. i denne retning Rettens dom af 9.7.2003, sag T-224/00, Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, Sml. II, s. 2597, præmis 200).

200 Som det fremgår af præmis 160 og 193 ovenfor, omfattede den omhandlede overtrædelse i øvrigt adfærd, der udgjorde horisontale begrænsninger af typen »priskartel« i retningslinjernes forstand og dermed begrænsninger, der efter deres art var »meget alvorlige«. For den type særligt alvorlige karteller foreskriver retningslinjerne en sanktion, hvis mindste udgangsbeløb overstiger 20 mio. EUR. Det fremgår imidlertid af 376. betragtning til den anfægtede beslutning, at den bøde, som Transcatab blev pålagt, er beregnet på grundlag af et udgangsbeløb, der ligger langt under det beløb, som Kommissionen ifølge retningslinjerne kunne have fastsat inden for en »påregnelig« beløbsramme for meget alvorlige overtrædelser. Transcatab kan således ikke med føje hævde, at de bøder, som selskabet blev pålagt, var uforholdsmæssige i forhold til det berørte markeds påståede begrænsede størrelse og det samlede beløb af selskabets årlige indkøb på referencemarkedet.

201 Endelig er det for så vidt angår de argumenter, som sagsøgeren udleder af den nye samarbejdsmeddelelse af 2006, tilstrækkeligt at konstatere, som Transcatab selv har anerkendt, at denne ikke fandt anvendelse på de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for den foreliggende tvist (jf. i denne retning Domstolens dom af 17.6.2010, sag C-413/08 P, Lafarge mod Kommissionen, Sml. I, s. 5361, præmis 108).

— Tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet

202 Efter fast retspraksis kan ligebehandlingsprincippet anses for at være tilsidesat, såfremt ensartede situationer behandles forskelligt, eller forskellige situationer behandles ens, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet (Domstolens dom af 13.12.1984, sag 106/83, Sermide, Sml. s. 4209, præmis 28, og dommen i sagen Hoechst mod Kommissionen, nævnt i præmis 158 ovenfor, præmis 79).

203 Det bemærkes endvidere, som nævnt i præmis 162 ovenfor, at det følger af fast retspraksis, at Kommissionens beslutningspraksis ikke kan anvendes som en retlig ramme for bøder i konkurrencesager, at Kommissionen råder over et vidt skøn med hensyn til fastsættelsen af bødernes størrelse, og at Kommissionen ikke er bundet af de skøn, som den tidligere har foretaget.

204 Den omstændighed, at Kommissionen i sin tidligere beslutningspraksis har fundet, at en bestemt adfærd giver grund til at pålægge en bøde af en bestemt størrelse, indebærer ikke i sig selv, at Kommissionen har pligt til at anlægge samme vurdering i en senere beslutning (jf. Rettens dom af 27.9.2006, sag T-329/01, Archer Daniels Midland mod Kommissionen, Sml. II, s. 3255, præmis 110 og den deri nævnte retspraksis).

205 Det må i det foreliggende tilfælde fastslås, at Transcatabs påberåbelse af beslutningen i sagen Råtobak — Spanien som sådan er irrelevant, eftersom Kommissionen ikke var forpligtet til at vurdere denne sag på samme måde (jf. i denne retning dommen af 19.3.2009 i sagen Archer Daniels Midland mod Kommissionen, nævnt i præmis 162 ovenfor, præmis 83).

206 Hvad særligt angår anvendelsen af ligebehandlingsprincippet i det foreliggende tilfælde bemærkes, at Kommissionens andre beslutninger om bøder i princippet kun har vejledende karakter, navnlig når de faktiske omstændigheder i disse andre beslutninger ikke er identiske med omstændighederne i den pågældende beslutning (dommen af 27.9.2006 i sagen Archer Daniels Midland mod Kommissionen, nævnt i præmis 204, præmis 112). Selv om det i det foreliggende tilfælde er korrekt, at der består visse ligheder mellem sagen Råtobak — Spanien og nærværende sag, er der imidlertid væsentlige forskelle mellem dem, som ikke kan overses. Dels er det nemlig ubestridt, at det spanske marked havde et mindre omfang og en mindre betydning end det italienske marked, dels var de nationale bestemmelser, som fandt anvendelse på de berørte sektorer, forskellige (jf. nærmere bestemt præmis 317 ff. nedenfor).

207 Kommissionen havde imidlertid ret til og var endvidere forpligtet til at tage hensyn til disse ikke ubetydelige forskelle og således behandle de to sager forskelligt for så vidt angår fastsættelse af sanktionen. Transcatab kan følgelig ikke med føje påvise, at ligebehandlingsprincippet er blevet tilsidesat i det foreliggende tilfælde, på grundlag af Kommissionens beslutning i sagen Råtobak — Spanien.

— Tilsidesættelse af princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning

208 Det bemærkes, at det følger af retspraksis, at retten til at påberåbe sig beskyttelsen af den berettigede forventning er betinget af, at tre betingelser er opfyldt. For det første, at præcise, ubetingede og samstemmende forsikringer, der hidrører fra en pålidelig kilde med den nødvendige bemyndigelse, er fremsat af en myndighed over for parten. For det andet, at disse forsikringer er af en sådan art, at de er egnede til at skabe en berettiget forventning hos den, til hvem de er rettet. For det tredje skal forsikringerne være i overensstemmelse med gældende regler (jf. Rettens dom af 4.2.2009, sag

T-145/06, Omya mod Kommissionen, Sml. II, s. 145, præmis 117 og den deri nævnte retspraksis; jf. ligeledes i denne retning Rettens dom af 30.4.2009, sag T-13/03, Nintendo og Nintendo of Europe mod Kommissionen, Sml. II, s. 947, præmis 203 og den deri nævnte retspraksis).

209 Det bemærkes i det foreliggende tilfælde, at den første betingelse, der er opstillet i retspraksis, ikke er opfyldt. Det følger nemlig af retspraksis, at bødefastsættelsen er omfattet af Kommissionens vide skøn, hvorfor de erhvervsdrivende ikke kan have nogen berettiget forventning om de bødebeløb, Kommissionen fastsætter (jf. dommen af 27.9.2006 i sagen Archer Daniels Midland mod Kommissionen, nævnt i præmis 204 ovenfor, præmis 109 og den deri nævnte retspraksis). Den tidligere beslutning i sagen Råtobak — Spanien, som Transcatab har henvist til, kan således ikke anses for at have givet Transcatab en præcis, ubetinget og samstemmende forsikring i den forstand, hvori udtrykket anvendes i den i foregående præmis nævnte retspraksis.

210 Det bemærkes endvidere, at Kommissionen vedtog beslutningen i sagen Råtobak — Spanien i oktober 2004, dvs. mere end to år efter, at Transcatab havde indleveret sin anmodning om bødenedsættelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen. Under disse omstændigheder kan Transcatab ikke med rette hævde, at virksomheden handlede på baggrund af en berettiget forventning, som den udledte af bødefastsættelsen i den nævnte sag.

211 Henset til det ovenstående må det andet anbringendes andet led forkastes i sin helhed.

Det andet anbringendes tredje led om tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet ved hensyntagen til sanktionens afskrækkende karakter og Transcatabs økonomiske situation

Parternes argumenter

212 Transcatab har bestridt anvendelsen af en multiplikationskoefficient ved fastsættelsen af udgangsbeløbet for bøden. Transcatab har for det første bestridt forudsætningen for denne anvendelse, nemlig at Transcatabs moderselskab, Alliance One, tilregnes ansvaret for overtrædelsen.

213 Transcatab har for det andet anført, at den afskrækkende virkning i det foreliggende tilfælde kunne være opnået uden at anvende multiplikationskoefficienten ved at fastsætte et lavere udgangsbeløb for bøden end det af Kommissionen valgte udgangsbeløb.

214 Transcatab har for det tredje anført, at Kommissionen som følge af proportionalitetsprincippet burde have tilpasset bøden under hensyntagen til Transcatabs vanskelige økonomiske situation og risikoen for, at virksomheden ikke kunne fortsætte sine aktiviteter. I perioden fra 1995 til 2002 kumulerede Transcatab nemlig væsentlige tab og var tvunget til at træde i likvidation som følge af den bøde, Kommissionen pålagde virksomheden. Dertil kommer, at Transcatab ikke længere var til stede på det italienske marked, og at virksomheden ikke længere udøvede aktiviteter på det tidspunkt, hvor den anfægtede beslutning blev vedtaget, og det var således ikke nødvendigt med afskrækkende foranstaltninger i forhold til Transcatab. I det foreliggende tilfælde er der heller ikke noget krav om supplerende afskrækkende foranstaltninger knyttet til en såkaldt »multiprodukt-fremstilling«. Endelig henvises der i retningslinjerne af 2006 til virksomhedernes evne til at betale bøden, og der kan således tages hensyn til risikoen for at true virksomhedens økonomiske eksistens.

215 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

216 Det fremgår af retspraksis, at de sanktioner, der er fastsat i artikel 23 i forordning nr. 1/2003, har til formål såvel at straffe ulovlig adfærd som at forhindre gentagelse heraf. Det følger heraf, at afskrækkelsen udgør et formål med bøden (jf. i denne retning Rettens dom af 15.3.2006, sag T-15/02, BASF mod Kommissionen, Sml. II, s. 497, præmis 218 og 219 og den deri nævnte retspraksis, og dommen af 30.9.2009 i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 103 ovenfor, præmis 150).

217 Behovet for at sikre bødens tilstrækkeligt afskrækkende virkning kræver, at bødens størrelse tilpasses med henblik på at tage hensyn til den tilstræbte indvirkning på den virksomhed, som bøden er pålagt, og dette med henblik på, at bøden ikke gøres ubetydelig eller omvendt overdreven, navnlig i forhold til den pågældende virksomheds økonomiske formåen, i overensstemmelse med kravene vedrørende dels behovet for at sikre bødens effektivitet, dels overholdelsen af proportionalitetsprincippet (Rettens dom af 5.4.2006, sag T-279/02, Degussa mod Kommissionen, Sml. II, s. 897, præmis 283, og af 18.6.2008, sag T-410/03, Hoechst mod Kommissionen, Sml. II, s. 881, præmis 379, samt dommen af 30.9.2009 i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommission, nævnt i præmis 103 ovenfor, præmis 154). Selv om behovet for at sikre, at en bøde har en tilstrækkelig afskrækkende virkning, således er et legitimt formål, som Kommissionen har ret til at forfølge ved bødeudmålingen, er Kommissionen ikke desto mindre forpligtet til at overholde de generelle retsprincipper, navnlig proportionalitetsprincippet, ikke alene ved fastsættelsen af grundbeløbet, men også ved forhøjelsen af dette beløb med det formål at sikre bødens tilstrækkeligt afskrækkende virkning (dommen i sagen Degussa mod Kommissionen, præmis 316).

218 I retningslinjernes punkt 1 A, der vedrører overtrædelsernes grovhed, nævnes den afskrækkende virkning. Det anføres nærmere i dette punkts fjerde afsnit, at det vil være nødvendigt »at fastsætte bødens størrelse på et niveau, der har en tilstrækkeligt afskrækkende virkning«. Kommissionen har i det foreliggende tilfælde i 374. og 375. betragtning til den anfægtede beslutning, begrundet behovet for at anvende en multiplikationskoefficient på 1,25 med ønsket om at sikre, at den bøde, som blev pålagt Transcatab, ville have en tilstrækkelig afskrækkende virkning, ved at fastslå, at Transcatab tilhører en multinational koncern, der har en betydelig økonomisk og

finansiel styrke, og som er blandt hovedforhandlerne af tobak på verdensplan på flere forskellige aktivitetsniveauer inden for tobaksindustrien og på flere forskellige geografiske markeder.

219 Hvad for det første angår argumentet om forudsætningen for at anvende multiplikationskoefficienten, dvs. at moderselskabet Alliance One tilregnes ansvaret for overtrædelsen, er det tilstrækkeligt at bemærke, at det inden for rammerne af det første anbringende er fastslået, at Kommissionen med rette konstaterede, at Alliance One var medansvarlig for den overtrædelse, som Transcatab havde begået (jf. det første anbringendes første led). Dette argument kan således ikke tages til følge.

220 Hvad for det andet angår Transcatabs argument om den allerede tilstrækkeligt afskrækkende virkning af udgangsbeløbet på 10 mio. EUR skal det fastslås, at Transcatab ikke på nogen måde understøtter sin påstand om, at bøden, såfremt den var blevet fastsat uden at tage hensyn til den multiplikationskoefficient, som vedrører den afskrækkende virkning, ville have været tilstrækkelig til at sikre bøden en sådan virkning (jf. i denne retning dommen i sagen Lafarge mod Kommissionen, nævnt i præmis 201 ovenfor, præmis 107).

221 Hvad for det tredje angår klagepunktet om, at Kommissionen ikke tog hensyn til Transcatabs vanskelige økonomiske situation og således tilsidesatte proportionalitetsprincippet ved at anvende multiplikationskoefficienten, bemærkes indledningsvis, at det følger af retspraksis, at eftersom målsætningen om afskrækkende virkning vedrører virksomhedernes adfærd inden for Unionen, vurderes afskrækkelsesfaktoren ud fra en række forhold og ikke alene ud fra den omhandlede virksomheds særlige situation (Rettens dom af 30.4.2009, sag T-12/03, Itochu mod Kommissionen, Sml. II, s. 883, præmis 93; jf. endvidere i denne retning Domstolens dom af 29.6.2006, sag C-289/04 P, Showa Denko mod Kommissionen, Sml. I, s. 5859, præmis 23, og dommen i sagen Jungbunzlauer mod Kommissionen, nævnt i præmis 189 ovenfor, præmis 300).

222 Det følger endvidere af fast retspraksis, at Kommissionen ikke ved bødeudmålingen er forpligtet til at tage hensyn til, at en virksomhed befinder sig i en økonomisk underskudssituation, da anerkendelsen af en sådan forpligtelse ville medføre en uberettiget konkurrencemæssig fordel for de virksomheder, der er mindst tilpassede til markedsvilkårene (jf. Domstolens dom i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 327, og dom af 29.6.2006, sag C-308/04 P, SGL Carbon mod Kommissionen, Sml. I, s. 5977, præmis 105 og den deri nævnte retspraksis, samt Rettens dom af 28.4.2010, sag T-452/05, BST mod Kommissionen, Sml. II, s. 1373, præmis 95).

223 Transcatab kan således ikke bestride, at multiplikationskoefficienten anvendes med et afskrækkende formål for øje, ved at henvise til den omstændighed, at virksomheden led tab under den periode, hvor kartellet var virksomt, hvilket indebar, at virksomheden ikke længere udøvede aktiviteter på det marked, som kartellet vedrørte, efter at der var indledt en procedure herom. Da Transcatab tilhører en multinational koncern, der har en betydelig økonomisk og finansiel styrke, og idet Transcatabs moderselskab blev anset for ansvarlig for overtrædelsen, kan anvendelsen af multiplikationskoefficienten på et beløb, der er fastsat i forhold til koncernens samlede omsætning, ikke anses for at gøre bøden uforholdsmæssig.

224 Det bemærkes endvidere, at i det foreliggende tilfælde har Transcatab hverken under den administrative procedure eller for Retten underbygget sin påstand om, at virksomheden var tvunget til at træde i likvidation som følge af, at Kommissionen indledte den omhandlede procedure og den eventuelle bødepålæggelse. Det bemærkes endvidere, at den situation, hvor en institutions handling medfører en virksomheds fallit eller opløsning, ikke som sådan er ulovlig i henhold til EU-retten. Opløsningen af en virksomhed i dens bestående juridiske form kan ganske vist være til skade for ejernes, aktionærernes eller andelshavernes økonomiske interesser, men betyder ikke, at virksomhedens menneskelige, materielle og immaterielle værdier går tabt (jf. Rettens dom af 29.4.2004, forenede sager T-236/01, T-239/01, T-244/01 - T-246/01, T-251/01 og T-252/01, Tokai Carbon m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1181, præmis 372 og den deri nævnte retspraksis).

225 Hvad angår argumentet vedrørende det supplerende krav om afskrækkende foranstaltninger i forhold til virksomheder, der udøver aktiviteter i form af en såkaldt »multiprodukt-fremstilling«, bemærkes, at den anfægtede beslutning ikke indeholder nogen henvisninger til et sådant krav, hvorfor dette argument ikke er relevant i det foreliggende tilfælde. Hvad endelig angår argumentet vedrørende retningslinjerne af 2006 er det allerede fastslået, at disse retningslinjer ikke fandt anvendelse på de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for den foreliggende tvist (jf. præmis 201 ovenfor).

226 På baggrund af ovenstående betragtninger må det andet anbringendes tredje led og følgelig det andet anbringende i sin helhed forkastes.

3. *Det tredje anbringende om fastsættelsen af grundbeløbet for bøden*

Det tredje anbringendes første led om en urigtig forhøjelse af bøden som følge af overtrædelsens varighed

Parternes argumenter

227 Transcatab har for det første bestridt den forhøjelse af bødens udgangsbeløb med 60 %, der blev pålagt på grundlag af konstateringen af, at forarbejdningsvirksomhederne havde deltaget i en enkelt overtrædelse med en varighed på seks år og fire måneder. Kommissionen tog nemlig ikke hensyn til den omstændighed, at de aftaler, der blev indgået vedrørende det italienske marked for råtobak i perioden fra 1999 til 2002, i høj grad var brancheaftaler indgået mellem Unitab og APTI. Kommissionen

burde således ved fastsættelsen af bøden have sondret mellem den adfærd, som fandt sted i perioden fra 1995 til 1998, og den adfærd, der fandt sted i perioden fra 1999 til 2002, som APTI udelukkende var ansvarlig for. Kommissionen har i øvrigt selv anført, at APTI var eneansvarlig for disse beslutninger (253. betragtning til den anfægtede beslutning). Kommissionen burde således i det mindste ikke have forhøjet bøden for de tre omhandlede år.

228 Det fremgår navnlig af 152. og 154. betragtning til den anfægtede beslutning og af visse dokumenter i sagen, at kontakterne mellem forarbejdningsvirksomhederne allerede fandt sted fra og med 1998 inden for rammerne af brancheaftalerne og med det formål at forberede dem. Disse møder mellem forarbejdningsvirksomhederne fortsatte efterfølgende under hele den periode, hvor APTI havde ansvaret for at forhandle brancheaftalerne med Unitab. Transcatab har særligt henvist til 104., 143., 151.-153., 158. og 165. betragtning til den anfægtede beslutning. Hvad angår 1999 var det kun 158. og 159. betragtning til den anfægtede beslutning, der ikke direkte vedrørte brancheaftalerne. De vedrørte imidlertid indirekte disse aftaler. Selv efter 1999 fandt kontakterne mellem forarbejdningsvirksomheder altid sted inden for rammerne af fastlæggelsen af en fælles holdning inden for APTI. Transcatab har som eksempel henvist til 199. og 200. betragtning til den anfægtede beslutning eller — inden for rammerne af de mål, som forfølges ved Cogentab, der er en sammenslutning oprettet af APTI og Unitab — til 187.-189., 191. og 208. betragtning til den anfægtede beslutning. Under alle omstændigheder var de kontakter, der fandt sted mellem forarbejdningsvirksomhederne uden for brancheaftalerne, begrænset til at angå visse aspekter af markedet, og de blev i det væsentlige konkretiseret ved simpel informationsudveksling.

229 Transcatab har for det andet inden for rammerne af det andet anbringende godtgjort, at kartellet ikke havde nogen indvirkning på markedet, og at det ikke kunne medføre skade for forbrugerne. I henhold til retningslinjerne er det præcise formål med bødeforhøjelsen for langvarige overtrædelser »virkelig at sanktionere begrænsninger, der har medført varige skadelige virkninger for forbrugerne«. Det følger heraf, at

Kommissionen ved automatisk at anvende en forhøjelse på 10 % pr. år uden hensyntagen til den konkrete situation har foretaget en urigtig anvendelse de kriterier, som den selv har fastsat for beregningen af bøder.

230 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

— Forhøjelse af bøden som følge af aftalens varighed

231 Det bemærkes, at efter fast retspraksis kan en tilsidesættelse af artikel 81, stk. 1, EF foreligge ikke alene ved en enkeltstående handling, men også ved en række handlinger eller en sammenhængende adfærd (dommen i sagen Kommissionen mod Anic Partecipazioni, nævnt i præmis 90 ovenfor, præmis 81). Når de forskellige handlinger indgår i en samlet plan, fordi de har det samme formål, nemlig at fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, kan Kommissionen med rette pålægge ansvaret for disse handlinger på grundlag af deltagelsen i overtrædelsen betragtet i sin helhed (dommen i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 88, præmis 258).

232 Det bemærkes endvidere, at når de aftaler og former for samordnet praksis, der er blevet konstateret, på grund af deres identiske mål indgik som led i systemer med regelmæssige møder og fastsættelse af målpriser og kvoter, som på deres side var led i de pågældende virksomheders bestræbelser på at nå et bestemt økonomisk mål, nemlig at fordreje prisudviklingen, ville det være unaturligt at opdele denne sammenhængende adfærd, der havde ét formål, i forskellige særskilte overtrædelser, når

der tværtimod var tale om en enkelt overtrædelse, der gradvist blev udmøntet dels i aftaler, dels i samordnet praksis (jf. dommen i sagen BST mod Kommission, nævnt i præmis 222 ovenfor, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).

233 I det foreliggende tilfælde fastslog Kommissionen i den anfægtede beslutning, hvilket Transcatab ikke har bestridt, at forarbejdningsvirksomhedernes adfærd udgjorde en sammenhængende og vedvarende overtrædelse af artikel 81, stk. 1, EF, idet denne adfærd indgik i en overordnet plan, som fastlagde adfærden på indkøbsmarkedet, og som havde det samme konkurrencebegrænsende formål samt det samme økonomiske mål, nemlig at fordreje den normale prisudvikling på markedet for råtobak og at kontrollere leverancerne ved at foretage en fordeling heraf. Kommissionen har særligt anført, hvilket Transcatab ikke har bestridt, at kartellet havde det samme formål under hele dets varighed, og at det havde den samme struktur over tid samt samme funktionsmåde (jf. 264.-269. betragtning til den anfægtede beslutning).

234 Kommissionen fastslog endvidere, hvilket Transcatab ikke har bestridt, at forarbejdningsvirksomhederne efter 1999 samtidig med den koordinering, der foregik inden for rammerne af brancheaftalerne, samarbejdede med henblik på at fastlægge APTI's adfærd, og at denne koordinering over tid udgjorde et væsentligt element i forarbejdningsvirksomhedernes kartelstrategi (jf. 244. betragtning til den anfægtede beslutning). Forberedelsen af APTI-møderne forfulgte således det samme konkurrencebegrænsende formål som det, der blev forfulgt med indgåelsen af aftaler mellem forarbejdningsvirksomhederne, nemlig at fordreje den normale prisudvikling på markedet for råtobak.

235 Da disse vurderinger ikke blev bestridt, kunne Kommissionen imidlertid med rette selv i det tilfælde, hvor møderne mellem forarbejdningsvirksomheder, som hævdet af Transcatab, fra og med 1999 kun havde til formål at forberede APTI-møderne,

antage, at deltagelsen i disse møder indgik i en sammenhængende og vedvarende overtrædelse, for så vidt som den fastslog, at den koordinering, der foregik mellem forarbejdningsvirksomhederne med henblik på at fastlægge APTI's adfærd, var en del af kartelstrategien og forfulgte det samme mål, som forarbejdningsvirksomhederne havde før 1999.

236 Selv om forarbejdningsvirksomhedernes adfærd, som hævdet af Transcatab, udelukkende havde til formål at forberede APTI-møderne, har denne omstændighed ingen indvirkning på overtrædelsens varighed, og Kommissionen kunne derfor selv i dette hypotetiske tilfælde have konstateret, at den overtrædelse, som forarbejdningsvirksomhederne begik, havde varet ca. seks år og fire måneder. Transcatabs klagepunkt om, at forarbejdningsvirksomhedernes adfærd i perioden fra 1999 til 2002 kun havde til formål at forberede indgåelsen af brancheaftalerne, kan således ikke påvirke spørgsmålet om, hvorvidt den anfægtede beslutning er lovlig. Dette klagepunkt må derfor anses for irrelevant.

237 Denne konstatering kan ikke drages i tvivl ved argumentet om, at Kommissionen fastslog, at det var APTI, og ikke dens medlemmer, der skulle tilregnes ansvaret for APTI's adfærd (jf. 253. betragtning til den anfægtede beslutning). APTI's adfærd udgjorde en anden overtrædelse end den, som forarbejdningsvirksomhederne begik, og som forfulgte sit eget konkurrencebegrænsende formål, selv om dette formål delvist var sammenfaldende med det konkurrencebegrænsende formål, som forarbejdningsvirksomhederne forfulgte (jf. 270.-273. betragtning til den anfægtede beslutning). Transcatab har ikke bestridt denne konstatering.

238 Under disse omstændigheder må det fastslås, at nærværende klagepunkt savner grundlag i de faktiske omstændigheder.

239 Transcatab har for det første i sine skriftlige indlæg anerkendt, at der i den berørte periode havde været kontakter mellem forarbejdningsvirksomhederne »ud over brancheaftalerne«, der vedrørte »visse aspekter af markedet«, og i hvilken forbindelse der var blevet udvekslet følsomme oplysninger. Transcatab har endvidere anført, at »størstedelen« af de aftaler, der blev indgået på det italienske marked for råtobak i den nævnte periode, var de brancheaftaler, der blev indgået mellem Unitab og APTI, hvilket synes at antyde, at der i denne periode blev indgået andre aftaler mellem forarbejdningsvirksomhederne ud over kontakterne vedrørende brancheaftalerne.

240 Det fremgår for det andet af den anfægtede beslutning og af sagsakterne, at i den nævnte periode gik kontakterne mellem forarbejdningsvirksomhederne langt videre end blot forberedende møder, der havde til formål at vedtage en fælles holdning inden for APTI med henblik på forhandlingen af brancheaftalerne. Det bemærkes i denne henseende, at brancheaftalen i overensstemmelse med legge nº 88 sulle norme sugli accordi interprofessionali e sui contratti di coltivazione e vendita dei prodotti agricoli (lov nr. 88 om reguleringen af brancheaftaler samt kontrakter om dyrkning og salg af landbrugsprodukter (GURI nr. 69 af 23.3.1988, herefter »lov nr. 88/88«)) af 16. marts 1988 vedrørte fastsættelsen af minimumspriser, der skulle anvendes i kontrakter om dyrkning (jf. 68. og 253. betragtning til den anfægtede beslutning), mens formålet med aftalerne mellem forarbejdningsvirksomhederne var meget bredere, idet kartellet bl.a. indebar, at der skulle fastsættes maksimale eller gennemsnitlige leveringspriser samt den mængde råtobak, der skulle indkøbes, og de tilsvarende leverancekilder (363. betragtning til den anfægtede beslutning).

241 Det fremgår imidlertid af en række elementer i den anfægtede beslutning og sagsakterne, at kontakterne mellem forarbejdningsvirksomhederne allerede fra og med 1999 havde et mere vidtrækkende omfang end den blotte koordinering af APTI's holdning til indgåelsen af brancheaftaler.

242 Det fremgår således f.eks. af 186. betragtning til den anfægtede beslutning, at forarbejdningsvirksomhederne ifølge Kommissionen i oktober 1999 indgik en hemmelig aftale, der i indhold og form i høj grad lignede Villa Grazioli-aftalen, der blev indgået i september 1998 (jf. 142. betragtning til den anfægtede beslutning). Denne aftale, der er vedlagt svarskriftet som bilag, havde hovedsageligt til formål at fastsætte indkøbspriserne for råtobak (Burley og Bright) hos »kontraktpakkere«, at forsyne »kontraktpakkerne« med mængder, der var fastsat for hver enkelt forarbejdningsvirksomhed, og at boykotte de »kontraktpakkere«, der ikke havde tilsluttet sig Cogentab (jf. 186. betragtning til den anfægtede beslutning).

243 Det følger endvidere af 202.-204. betragtning til den anfægtede beslutning, at koordineringen fortsatte mellem forarbejdningsvirksomhederne i 2000. Transcatab har imidlertid ikke på nogen måde godtgjort, at denne koordinering udelukkende vedrørte den holdning, der skulle indtages inden for APTI. Det fremgår derimod af 204. betragtning til den anfægtede beslutning, at forarbejdningsvirksomhederne afholdt et møde den 21. september 2000 for at oprette en koordineringsmekanisme for forarbejdningsvirksomhederne på indkøbschefniveau.

244 Det fremgår endvidere af 212. betragtning til den anfægtede beslutning, at der den 14. september 2001 blev afholdt et møde mellem de administrerende direktører og indkøbscheferne hos Deltafina, Dimon og Transcatab, i hvilken forbindelse den foreslåede dagsorden omfattede ikke bare brancheaftalerne mellem APTI og Unitab, men også det gensidige forhold mellem de nævnte virksomheder, indkøb hos »kontraktpakkere«, forholdet til Romana Tabacchi og den fremtidsstrategi, der skulle følges.

245 Alle disse eksempler viser, at kontakterne mellem forarbejdningsvirksomhederne i perioden fra 1999 til 2002 ikke kun, som hævdet af Transcatab, vedrørte brancheaftalerne, og at forarbejdningsvirksomhedernes kartel tværtimod fortsatte med at fungere parallelt med brancheaftalerne. Transcatab har i øvrigt ikke på nogen måde

godtgjort, at Kommissionen begik en fejl ved ikke at fastslå, at forarbejdningsvirksomhedernes adfærd i perioden fra 1999 til 2002 kun havde haft til formål at forberede indgåelsen af brancheaftalerne.

246 På baggrund af det ovenstående må det fastslås, at det første klagepunkt, som Transcatab har fremført inden for rammen af nærværende led, må forkastes.

— Manglende skade for forbrugerne

247 Transcatabs argument om, at Kommissionen begik en fejl ved at forhøje bøden med 10 % pr. år, idet overtrædelsen ikke havde medført nogen skade for forbrugerne, savner grundlag i såvel de retlige som de faktiske omstændigheder.

248 For det første kan det hverken af artikel 23 i forordning nr. 1/2003 eller retningslinjernes punkt 1 B, tredje afsnit, som Transcatab har henvist til, udledes, at en forhøjelse af bøden forudsætter, at langvarige overtrædelser har medført varige skadelige virkninger for forbrugerne. Den passus i retningslinjerne, som Transcatab har henvist til, har til formål i generelle vendinger at begrunde den bødepolitik, der beskrives i retningslinjerne, og navnlig ændringer i forhold til tidligere praksis. Transcatab kan således ikke støtte sin argumentation på denne bestemmelse i retningslinjerne.

249 For det andet er det i modsætning til, hvad Transcatab har anført, ikke bevist, at kartellet ikke havde nogen indvirkning på markedet, og endnu mindre, at det ikke har forårsaget negative virkninger for forbrugerne. De forhold, som Transcatab har henvist til inden for rammerne af det andet anbringende, beviser ikke, at sådanne virkninger ikke har foreligget, idet disse forhold kan være blevet påvirket af andre

faktorer (jf. bl.a. præmis 168 ovenfor). Den omstændighed, at kartellet varede flere år, viser i øvrigt, at forarbejdningsvirksomhederne ikke var af den opfattelse, at kartellet var unødvendigt og uden virkninger. Transcatabs argumentation hviler således på et forkert grundlag.

250 På baggrund af ovenstående betragtninger må det tredje anbringendes første led således forkastes i sin helhed.

Det tredje anbringendes andet led om tilsidesættelse af princippet ne bis in idem og manglende begrundelse

Parternes argumenter

251 Transcatab har anført, at Kommissionen tilsidesatte princippet om ne bis in idem. Kommissionen fandt i den anfægtede beslutning, at APTI var eneansvarlig for indgåelsen af brancheaftalerne i perioden fra 1999 til 2001. Eftersom Kommissionen ikke sondrede mellem perioden fra 1995 til 1998 og perioden fra 1999 til 2001 tilregnede den forarbejdningsvirksomhederne ansvaret for den adfærd, der var udvist inden for rammerne af brancheaftalerne, selv om den allerede havde anset APTI for eneansvarlig for denne adfærd.

252 I det foreliggende tilfælde var de faktiske omstændigheder, som APTI blev foreholdt, identiske med de faktiske omstændigheder, som Transcatab blev foreholdt for perioden fra 1999 til 2002, idet møderne mellem forarbejdningsvirksomhederne i denne periode blev afholdt med henblik på at forberede APTI-møderne. Der var endvidere

tale om, at lovovertræderen var den samme, idet det er almindeligt anerkendt, at brancheorganisationer agerer som repræsentanter for deres medlemmer. Kommissionen pålagde således forarbejdningsvirksomhederne to sanktioner for den samme overtrædelse. Forarbejdningsvirksomhederne blev første gang pålagt en sanktion i deres egenskab af medlemmer af APTI og derefter individuelt. Det følger heraf, at forarbejdningsvirksomhederne blev pålagt urimeligt høje bøder, og at der ikke i den anfægtede beslutning er anført en begrundelse i denne henseende.

253 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

254 Det bemærkes indledningsvis, at princippet ne bis in idem, som også er knæsat i artikel 4 i 7. tillægsprotokol til konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, underskrevet i Rom den 4. november 1950, udgør et grundlæggende princip i EU-retten, som domstolene skal sikre bliver overholdt. På konkurrencerettens område forbyder dette princip, at en virksomhed domfældes eller atter forfølges af Kommissionen for en konkurrencebegrænsende adfærd, for hvilken den allerede er blevet pålagt en sanktion, eller med hensyn til hvilken den er blevet erklæret ansvarsfri ved en tidligere afgørelse fra Kommissionen, der ikke længere kan anfægtes (Rettens dom af 9.7.2003, sag T-224/00, Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, Sml. II, s. 2597, præmis 85 g 86, og dommen i sagen Tokai Carbon m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 224 ovenfor, præmis 130 og 131). Anvendelsen af princippet ne bis in idem afhænger af, at tre betingelser er opfyldt, nemlig at de faktiske omstændigheder er identiske, at lovovertræderen er den samme person, og at den retsbeskyttede interesse er den samme. Princippet forbyder således at straffe den samme person mere end en gang for samme ulovlige adfærd for at beskytte det samme retsgode (dommen i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 338, og Rettens dom af 13.12.2006, forenede sager T-217/03 og T-245/03, FNCBV m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 4987, præmis 340).

255 I det foreliggende tilfælde er betingelsen om identitet mellem de faktiske omstændigheder ikke opfyldt. Selv om det antages, at der var et vist overlap mellem de forskellige former for konkurrencebegrænsende adfærd, som forarbejdningsvirksomhederne blev foreholdt, bl.a. koordinering med henblik på at fastlægge APTI's adfærd (244. betragtning til den anfægtede beslutning), og den adfærd, som APTI blev foreholdt, nemlig fastlæggelsen af, hvilket standpunkt APTI skulle indtage i prisforhandlingerne i forbindelse med indgåelsen af brancheaftaler med Unitab (253. og 254. betragtning til den anfægtede beslutning), må det konstateres, at der er tale om to forskellige former for adfærd. Den forudgående koordinering inden vedtagelsen af en beslutning adskiller sig nemlig fra selve vedtagelsen af beslutningen.

256 Som nævnt inden for rammerne af dette anbringendes første led indgik koordineringen af forarbejdningsvirksomhedernes adfærd med henblik på at fastlægge APTI's adfærd i den overordnede strategi for forarbejdningsvirksomhedernes kartel, som den udgjorde en vigtig del af (jf. 244. betragtning til den anfægtede beslutning). Det bemærkes i denne henseende endvidere, at Kommissionen i den anfægtede beslutning klart og præcist anførte, at APTI og forarbejdningsvirksomhederne var blevet pålagt en sanktion for forskellige overtrædelser (jf. vedrørende APTI 253., 254. og 270.-273. betragtning og vedrørende forarbejdningsvirksomhederne 240.-252. betragtning samt 264.-269. betragtning til den anfægtede beslutning).

257 Transcatab kan således ikke i det foreliggende tilfælde hævde, at de faktiske omstændigheder, som forarbejdningsvirksomhederne foreholdes, og de faktiske omstændigheder, som APTI foreholdes, er identiske.

258 Hvad angår den anden betingelse, nemlig at lovovertræderen er den samme, bemærkes, at denne betingelse heller ikke er opfyldt i det foreliggende tilfælde. Selv om Transcatab er medlem af APTI, er der tale om to forskellige enheder, idet APTI er en juridisk person, der har et selvstændigt aktivitetsområde og egne målsætninger, som er uafhængige af og adskilte fra Transcatabs aktiviteter og målsætninger (jf. i denne retning dommen i sagen FNCBV m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 254 ovenfor, præmis 128).

259 Det følger heraf, at hverken betingelsen om, at de faktiske omstændigheder er identiske, eller om, at lovovertræderen er den samme, er opfyldte i det foreliggende tilfælde, idet de samme enheder eller personer ikke pålægges flere sanktioner for den samme overtrædelse. Det må derfor fastslås, at princippet om ne bis in idem ikke er blevet tilsidesat.

260 Hvad angår klagepunktet om manglende begrundelse bemærkes, at eftersom den adfærd, som forarbejdningsvirksomhederne blev foreholdt, og den adfærd, som APTI blev foreholdt, udgjorde forskellige former for adfærd, som blev udøvet af forskellige juridiske enheder, var Kommissionen ikke forpligtet til at angive en begrundelse vedrørende anvendelsen af princippet ne bis in idem. Kommissionen har endvidere i den anfægtede beslutning ikke på nogen måde sammenblandet APTI's ansvar med forarbejdningsvirksomhedernes ansvar. Det fremgår navnlig klart og utvetydigt af de betragtninger, der er nævnt i præmis 256 ovenfor, at Kommissionen i overensstemmelse med den i præmis 174 ovenfor nævnte retspraksis fremførte sin argumentation i denne henseende, således at Transcatab kunne få kendskab til grundlaget for den foranstaltning, der var truffet i forhold til virksomheden, og således at Retten kunne udøve sin prøvelsesret.

261 I lyset af de ovenstående betragtninger må dette led forkastes i sin helhed.

Det tredje anbringendes tredje led om tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet

Parternes argumenter

262 Transcatab har subsidiært anført, at forarbejdningsvirksomhederne var af den opfattelse, at de overholdt den nationale lovgivning og navnlig lov nr. 88/88 og brancheaftalerne, da de indgik aftale med landbrugerne. Hvad angår brancheaftalerne har

Kommissionen anerkendt, at de anvendelige bestemmelser kunne indebære en vis usikkerhed med hensyn til, om APTI's adfærd var lovlig. Kommissionen pålagde derfor APTI en symbolsk bøde på kun 1 000 EUR. Transcatab undrer sig over, at den samme argumentation ikke blev anvendt i forhold til Transcatab til trods for den lange række beviser, der godtgør, at forarbejdningsvirksomhedernes omstridte adfærd i perioden fra 1999 til 2002 næsten udelukkende vedrørte foreløbige kontrakter, der havde til formål at fastlægge en fælles holdning inden for APTI. Den forskellige vurdering af henholdsvis APTI's og Transcatabs adfærd udgør således en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet.

263 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

264 Det bemærkes, at det fremgår af den retspraksis, der er nævnt i præmis 202 ovenfor, at ligebehandlingsprincippet ikke anses for at være tilsidesat, såfremt ensartede situationer behandles forskelligt, eller forskellige situationer behandles ens, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet.

265 Det bemærkes indledningsvis, som det allerede er konstateret inden for rammerne af nærværende anbringendes andet led (jf. præmis 256 ovenfor), at forarbejdningsvirksomhederne og APTI i det foreliggende tilfælde blev pålagt en sanktion for forskellige overtrædelser (jf. henholdsvis 240.-252. betragtning og 253. og 254. betragtning til den anfægtede beslutning).

266 Hvad særligt angår perioden fra og med 1999 fremgår det af den anfægtede beslutning, at forarbejdningsvirksomhederne blev pålagt sanktioner for en række former for konkurrencebegrænsende adfærd, der indgik som led i den samme kartelstrategi, der blev påbegyndt længe inden 1999. Forarbejdningsvirksomhederne blev således pålagt en sanktion både for at have koordineret deres priser uden for rammerne af brancheaftalerne og for den koordinering, der foregik parallelt hermed, og som havde til formål at fastlægge APTI's adfærd (jf. bl.a. 244. betragtning til den anfægtede beslutning).

267 APTI blev derimod kun anset for ansvarlig for den adfærd, der blev udøvet i forbindelse med indgåelsen af brancheaftalerne. Kommissionen fandt, at APTI ikke kunne gøres ansvarlig for en sammenhængende og vedvarende overtrædelse, idet Kommissionens sagsakter ikke indeholdt oplysninger, der kunne godtgøre, at denne organisation havde tilsluttet sig den overordnede plan, som forarbejdningsvirksomhederne havde udarbejdet med henblik på at koordinere alle deres handlinger vedrørende indkøb, eller at den havde kendskab til denne plan (jf. 270. og 271. betragtning til den anfægtede beslutning).

268 For det andet fremgår det af den anfægtede beslutning, at omfanget af kartellet mellem forarbejdningsvirksomhederne selv efter 1999 gik langt videre end anvendelsesområdet for lov nr. 88/88 (jf. endvidere præmis 240-245 ovenfor). Transcatab kan derfor ikke hævde, at det fulgte af de anvendelige bestemmelser, at forarbejdningsvirksomhederne kunne pålægges en symbolsk bøde som den, APTI blev pålagt (jf. i denne henseende de betragtninger, der er anført i præmis 298-311 nedenfor).

269 Under disse omstændigheder må det fastslås, at forarbejdningsvirksomhedernes situation, og navnlig Transcatabs situation, ikke kan sammenlignes med APTI's situation for så vidt angår de overtrædelser, der fandt sted i perioden fra 1999 til 2002. Transcatab kan derfor ikke med rette hævde, at Kommissionen har tilsidesat ligebehandlingsprincippet.

270 Henset til samtlige de ovenstående betragtninger må det tredje anbringende forkastes i sin helhed.

4. *Det fjerde anbringende om visse formildende omstændigheder*

Det fjerde anbringendes første led om den formildende omstændighed, at kartellet ikke blev gennemført

Parternes argumenter

271 Transcatab har for det første kritiseret Kommissionen for ikke at have ladet den formildende omstændighed, der er fastsat i retningslinjernes punkt 3, andet led, og som vedrører den situation, hvor en virksomhed ikke reelt har fulgt de ulovlige aftaler eller ulovlige former for praksis, komme virksomheden til gode. Transcatab har anført, at virksomheden allerede inden for rammerne af det andet anbringendes første led har godtgjort, at forarbejdningsvirksomhederne ikke gennemførte størstedelen af deres aftaler. Denne konstatering følger af den omstændighed, at aftalen ikke havde nogen indvirkning på markedet.

272 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

273 Det bemærkes indledningsvis, at det følger af retspraksis, at den formildende omstændighed, der er fastsat i retningslinjernes punkt 3, andet led, og som vedrører den situation, hvor en virksomhed ikke reelt har fulgt de ulovlige aftaler eller ulovlige former for praksis, er baseret på hver enkelt virksomheds egen adfærd. Det følger heraf,

at det ved vurderingen af en sådan formildende omstændighed ikke er virkningerne af overtrædelsen som helhed, der skal tages i betragtning — disse virkninger skal der tages hensyn til ved vurderingen af overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet i forbindelse med bedømmelsen af overtrædelsens grovhed (retningslinjernes punkt 1 A, første afsnit) — men hver enkelt virksomheds individuelle adfærd med henblik på at fastslå den relative grovhed af den enkelte virksomheds deltagelse i overtrædelsen (dommen i sagen Groupe Danone mod Kommissionen, nævnt i præmis 148 ovenfor, præmis 384, og dommen i sagen Gütermann og Zwicky mod Kommissionen, nævnt i præmis 146 ovenfor, præmis 178).

274 Det følger heraf, at Transcatab ikke kan hævde, at Kommissionen begik en fejl ved anvendelsen af den omhandlede formildende omstændighed med den begrundelse, at overtrædelsen ikke havde konkret indvirkning på priserne.

275 Det skal for det andet og under alle omstændigheder bemærkes, at det fremgår af retspraksis, at lovovertræderne, for at være omfattet af retningslinjernes punkt 3, andet led, skal bevise, at de har udvist en konkurrencemæssig adfærd, eller i det mindste, at de klart og virkningsfuldt har modsat sig gennemførelsen af dette kartel, således at de har forstyrret selve dettes funktion, og at de ikke tilsyneladende har tilsluttet sig aftalen og dermed tilskyndet andre virksomheder til at gennemføre det pågældende kartel (Rettens dom af 8.7.2004, sag T-50/00, Dalmine mod Kommissionen, Sml. II, s. 2395, præmis 292, og i denne retning dom af 15.3.2006, sag T-26/02, Daiichi Pharmaceutical mod Kommissionen, Sml. II, s. 713, præmis 113).

276 I det foreliggende tilfælde har Transcatab imidlertid ikke gjort gældende, at virksomheden klart og virkningsfuldt har modsat sig gennemførelsen af kartellet, således at det har forstyrret dets funktion. Følgelig kan Transcatab ikke med føje hævde, at Kommissionen begik en fejl ved ikke at anerkende, at den omhandlede formildende omstændighed skulle tages i betragtning i forhold til Transcatab.

277 Endelig må det konstateres, dels at Kommissionen i 383. betragtning til den anfægtede beslutning har godtgjort, at kartellet var blevet gennemført, dels at Transcatab ved at oplyse, at »størstedelen« af aftalerne ikke var blevet gennemført, anerkendte, at de omhandlede karteller var blevet gennemført i det mindste delvist (jf. præmis 239 ovenfor).

278 På grundlag af det anførte må dette klagepunkt forkastes.

Det fjerde anbringendes andet led om den formildende omstændighed, at de omstridte aktiviteter ophørte inden Kommissionens indgriben

Parternes argumenter

279 Transcatab har kritiseret Kommissionen for ikke at have ladet den formildende omstændighed, der er fastsat i retningslinjernes punkt 3, tredje led, og som vedrører den situation, hvor en virksomhed har bragt overtrædelsen til ophør straks efter Kommissionens første indgreb, komme virksomheden til gode.

280 For det første følger det ikke af retningslinjerne, at anvendelsen af denne formildende omstændighed er afhængig af, hvor alvorlig overtrædelsen er, og denne formildende omstændighed er således blevet anvendt på såvel alvorlige som meget alvorlige overtrædelser. For det andet havde Transcatab efter Kommissionens første indgreb ikke handlet på en måde, der kunne udgøre en tilsidesættelse af konkurrencereglerne. For det tredje tog Kommissionen ikke hensyn til særlige forhold på råtobaksmarkedet. For det fjerde følger den manglende anvendelse af den ændring af retspraksis på bødeområdet, som Retten foretog i dom af 15. juni 2005, Tokai Carbon m.fl. mod

Kommissionen (forenede sager T-71/03, T-74/03, T-87/03 og T-91/03, ikke trykt i Samling af Afgørelser). Denne praksisændring, der blev foretaget, efter at proceduren var indledt, tilsidesatte Transcatabs berettigede forventning, idet Transcatab havde en forventning om at opnå en bødenedsættelse på grund af, at virksomheden havde bragt sin ulovlige adfærd til ophør inden Kommissionens første indgriben.

281 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

282 Det bemærkes, at bødens grundbeløb som fastsat af Kommissionen, i henhold til retningslinjernes punkt 3, tredje led, kan nedsættes, såfremt den tiltalte virksomhed ophører med overtrædelsen straks efter Kommissionens første indgreb.

283 Det følger imidlertid af fast retspraksis, at nedsættelse af bøden under hensyn til, at overtrædelsen er bragt til ophør straks efter Kommissionens første indgreb, ikke kan ske automatisk, da en sådan nedsættelse afhænger af den vurdering af omstændighederne i det konkrete tilfælde, som Kommissionen foretager inden for rammerne af sit skøn (dommen i sagen Carbone Lorraine mod Kommissionen, nævnt i præmis 147 ovenfor, præmis 228 og den deri nævnte retspraksis). Omstændighederne i det konkrete tilfælde kan således foranledige Kommissionen til ikke at lade en virksomhed, der deltager i en ulovlig aftale, få gavn af nedsættelsen (dommen af 19.3.2009 i sagen Archer Daniels Midland mod Kommissionen, nævnt i præmis 162 ovenfor, præmis 148).

284 Domstolen har således fastslået, at anerkendelse af, at der foreligger formildende omstændigheder i en situation, hvor en virksomhed deltager i en åbenbart ulovlig aftale, som virksomheden vidste udgjorde en overtrædelse, eller hvor virksomheden ikke kunne være uvidende om, at aftalen udgjorde en overtrædelse, kan tilskynde virksomhederne til at videreføre en hemmelig aftale så længe som muligt i håbet om, at deres adfærd aldrig vil blive opdaget, med visheden om, at hvis deres adfærd blev opdaget, ville deres bøde blive nedsat, hvis de på det tidspunkt afbrød overtrædelsen. En sådan anerkendelse ville fjerne enhver afskrækkende virkning af en pålagt bøde og ville svække den effektive virkning af artikel 81, stk. 1, EF (dommen af 19.3.2009 i sagen Archer Daniels Midland mod Kommissionen, nævnt i præmis 162 ovenfor, præmis 149). Retten har endvidere tidligere udtrykkeligt fastslået, at det ikke kan betragtes som en formildende omstændighed, at en forsætligt begået overtrædelse er bragt til ophør, når dette skyldes Kommissionens indgriben (Rettens dom af 11.3.1999, sag T-157/94, Ensidesa mod Kommissionen, Sml. II, s. 707, præmis 498, og dommen i sagen Wieland-Werke m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 180 ovenfor, præmis 229).

285 I det foreliggende tilfælde er der tale om et hemmeligt kartel, der bl.a. har til formål at fastsætte købspriser samt at fordele leverandører og indkøbte mængder. Som nævnt i præmis 137 ovenfor, er denne form for kartel udtrykkeligt forbudt i henhold til artikel 81, stk. 1, litra a) og b), EF og udgør en overtrædelse, der ifølge retspraksis kvalificeres som særligt grov, eftersom de har en direkte indvirkning på de væsentlige konkurrenceparametre på det pågældende marked. Som nævnt i præmis 170 ovenfor, udøvede forarbejdningsvirksomhederne bevidst en konkurrenceforvridende adfærd, som de blev sanktioneret for, og de blev i flere omgange enige om foranstaltninger til at sikre en effektiv gennemførelse af kartellet.

286 Under disse omstændigheder kan Transcatab på baggrund af den retspraksis, der er nævnt i præmis 283 og 284 ovenfor, ikke med rette hævde, at Kommissionen begik en fejl ved ikke at anvende den påberåbte formildende omstændighed i dette tilfælde.

287 De af Transcatab anførte specifikke argumenter ændrer ikke ved denne konklusion.

288 I lyset af den ovennævnte retspraksis indebærer den omstændighed, at Transcatab ikke udviste nogen form for ulovlig adfærd efter Kommissionens første indgriben, ikke, at Kommissionen havde pligt til at anvende den omhandlede formildende omstændighed. Dertil kommer, at de særlige forhold, der gjorde sig gældende for sektoren, såsom den omstændighed, at der ikke forelå tidligere lignende sager, som Transcatab har henvist til, og den lovgivning, der gjaldt for sektoren, ikke udgør relevante omstændigheder for anvendelsen af den omhandlede formildende omstændighed, selv om de nævnte forhold eventuelt kan have betydning for vurderingen af andre formildende omstændigheder (jf. bl.a. nærværende anbringendes tredje og femte led).

289 Hvad endelig angår den påståede tilsidesættelse af princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning bemærkes, som nævnt i præmis 208 ovenfor, at det følger af retspraksis, at retten til at påberåbe sig dette princip er betinget af, at tre betingelser er opfyldt. For det første, at præcise, ubetingede og samstemmende forsikringer, der hidrører fra en pålidelig kilde med den nødvendige bemyndigelse, er fremsat af en myndighed over for parten. For det andet, at disse forsikringer er af en sådan art, at de er egnede til at skabe en berettiget forventning hos den, til hvem de er rettet. For det tredje skal forsikringerne være i overensstemmelse med gældende regler (jf. den retspraksis, der er nævnt i præmis 208 ovenfor).

290 Det er i denne henseende tilstrækkeligt at bemærke, at den første betingelse ikke er opfyldt i det foreliggende tilfælde, eftersom Transcatab ikke kan påberåbe sig, at Kommissionen har afgivet en præcis, ubetinget og samstemmende forsikring om, at Transcatab kunne forvente at opnå en bødenedsættelse på grund af, at virksomheden havde bragt sin ulovlige adfærd til ophør inden Kommissionens første indgriben.

291 Endvidere bemærkes, at det forhold, at Kommissionen i sin tidligere beslutningspraksis har anset bestemte forhold for at udgøre formildende omstændigheder i forbindelse med bødeudmålingen, ikke i sig selv indebærer, at den har pligt til at anlægge samme vurdering i en senere beslutning (jf. Rettens dom af 14.5.1998, sag T-347/94, Mayr-Melnhof mod Kommissionen, Sml. II, s. 1751, præmis 368, og dommen i sagen LR af 1998 mod Kommissionen, nævnt i præmis 180 ovenfor, præmis 337). Transcatab kan således ikke påberåbe sig det forhold, at denne formildende omstændighed er blevet anvendt i andre overtrædelsessituationer. Den dom af 15. juni 2005 i sagen Tokai Carbon m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 280 ovenfor, som Kommissionen har henvist til i 382. betragtning til den anfægtede beslutning, udgør endvidere ikke en ændring af retspraksis, idet Retten allerede inden, der blev afsagt dom i den nævnte sag, udtrykkeligt havde fastslået, at det ikke kan betragtes som en formildende omstændighed, at en forsætligt begået overtrædelse er bragt til ophør, når dette skyldes Kommissionens indgriben (Rettens dom af 11.3.1999, sag T-156/94, Aristrain mod Kommissionen, Sml. II, s. 645, præmis 138, og dommen i sagen Ensidesa mod Kommissionen, nævnt i præmis 284 ovenfor, præmis 498). Det følger heraf, at Transcatab ikke kan påberåbe sig beskyttelsen af en berettiget forventning i denne henseende.

292 På baggrund af ovenstående betragtninger må det fjerde anbringendes andet led herefter forkastes.

Det fjerde anbringendes tredje led om den formildende omstændighed, at der bestod rimelig tvivl om, hvorvidt den omstridte adfærd udgjorde en overtrædelse

293 Transcatab har inden for rammene af nærværende led i det væsentlige fremført to klagepunkter. Transcatab har for det første anført, at Kommissionen begik en fejl ved ikke at anvende den formildende omstændighed, da der bestod rimelig tvivl om, hvorvidt den omstridte adfærd udgjorde en overtrædelse. Transcatab har for det andet anført, at ligebehandlingsprincippet blev tilsidesat i forhold til sagen Råtobak — Spanien.

Eksistensen af rimelig tvivl vedrørende den omstridte adfærds ulovlige karakter

— Parternes argumenter

294 Transcatab har anført, at de retlige rammer på europæisk og nationalt plan var uklare, og at dette gav anledning til en rimelig tvivl om, hvorvidt forarbejdningsvirksomhedernes og APTI's adfærd i Italien var ulovlig. Kommissionen burde derfor have anvendt den formildende omstændighed, der er fastsat i retningslinjernes punkt 3, fjerde led, og i det mindste have nedsat den individuelle bøde, som forarbejdningsvirksomhederne blev pålagt. Kommissionen begrundede ikke, hvorfor den forkastede Transcatabs anmodning om, at der skulle tages hensyn til denne formildende omstændighed.

295 Transcatab har navnlig anført, at Rådets forordning nr. 26 af 4. april 1962 om anvendelse af visse konkurrenceregler inden for produktion og handel med landbrugsvarer (EFT 1959-1962, s. 120) under visse betingelser foreskriver en undtagelse for de aftaler, som er nødvendige for at nå de i artikel 33 EF angivne mål. Aftalerne mellem forarbejdningsvirksomheder blev netop anset for nødvendige for at nå de i artikel 33 EF angivne mål. Disse aftaler var nemlig nødvendige for at sikre en rationel udvikling af landbrugsproduktionen og for at stabilisere og opretholde det italienske marked. De havde således til formål at begrænse mellemleddets indtægter uden at begrænse, men derimod øge landbrugernes indtægter. Transcatab har anført, at virksomheden med henvisning til de særlige omstændigheder i den foreliggende sag har ført bevis for, at aftalerne mellem forarbejdningsvirksomhederne havde til formål at nå de mål, som angives i artikel 33 EF. Disse betragtninger samt Unionens øvrige indgriben inden for tobakssektoren burde have givet anledning til en rimelig tvivl hos forarbejdningsvirksomhederne med hensyn til, om den omstridte adfærd var forenelig med konkurrencereglerne.

296 Ifølge Transcatab kunne den nationale lovgivning og navnlig lov nr. 88/88 skabe væsentlig usikkerhed om, hvorvidt den omstridte adfærd var lovlig eller ej. Kommissionen burde i den anfægtede beslutning have anerkendt denne omstændighed i forhold til forarbejdningsvirksomhederne, ligesom den gjorde i forhold til APTI og Unitab, som den pålagde en symbolsk bøde på 1 000 EUR.

297 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

— Rettens bemærkninger

298 Det bemærkes indledningsvis, at den foreliggende sag vedrører deltagelsen i et horisontalt kartel, som medlemmerne har hemmeligholdt i flere år, og som bl.a. omhandler prisfastsættelse. Der er således tale om en åbenbar og meget alvorlig overtrædelse af artikel 81 EF. Hvad angår den berørte virksomhed er der tale om en af de førende italienske forarbejdningsvirksomheder af tobak, der tilhører en af de største koncerner for selvstændige tobaksbladegrossister i verden. Der er således tale om en virksomhed, der råder over materielle og intellektuelle ressourcer, som gør det muligt for dem at forstå karakteren af de lovgivningsmæssige og administrative bestemmelser, virksomheden er undergivet, og, på dette grundlag, konsekvenserne af deres adfærd, navnlig for så vidt angår konkurrencereglerne. Under disse omstændigheder kan det ikke med føje hævdes, at Transcatab kunne nære tvivl om, at virksomhedens konkurrencebegrænsende adfærd var ulovlig (jf. i denne retning dommen i sagen Groupe Danone mod Kommissionen, nævnt i præmis 148 ovenfor, præmis 406, og dommen i sagen Carbone-Lorraine mod Kommissionen, nævnt i præmis 147 ovenfor, præmis 229).

299 Hvad for det første angår forordning nr. 26, som Transcatab har henvist til, bemærkes, at den nævnte forordning og navnlig dens artikel 2 fastsætter en undtagelse til anvendelsen af artikel 81, stk. 1, EF vedrørende aftaler, vedtagelser og former for praksis, der angår produktion eller handel med de varer, der er opført i bilag I til EF-traktaten,

herunder bl.a. råtobak, der udgør en integrerende del af en national markedsordning, eller som er nødvendige for at nå de i artikel 33 EF angivne mål.

300 Det følger af retspraksis, at da det drejer sig om en fravigelse af den almindelige regel i artikel 81, stk. 1, EF, skal artikel 2 i forordning nr. 26 fortolkes indskrænkende. Desuden fremgår det af fast retspraksis, at artikel 2, stk. 1, første punktum, i forordning nr. 26, som omhandler den påberåbte undtagelse, kun finder anvendelse, hvis den pågældende aftale er fordelagtig med henblik på at nå alle de i artikel 33 EF angivne mål. Endelig fremgår det af selve ordlyden af artikel 2, stk. 1, første punktum, i forordning nr. 26, at den pågældende aftale skal være »nødvendig« for at nå de angivne mål (jf. dommen i sagen FNCBV m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 254 ovenfor, præmis 199 og den deri nævnte retspraksis).

301 Det må i denne henseende indledningsvis konstateres, at Kommissionen i 303.-313. betragtning til den anfægtede beslutning udtrykkeligt udelukkede, at de undtagelser til artikel 81, stk. 1, EF, der er fastsat i artikel 2 i forordning nr. 26, kunne finde anvendelse i det foreliggende tilfælde. Transcatab har ikke bestridt denne vurdering eller den konklusion, som Kommissionen nåede til, men har alene begrænset sig til at anføre, at den omhandlede lovgivning havde skabt en rimelig tvivl hos virksomheden, som Kommissionen burde have taget i betragtning.

302 Det bemærkes endvidere, at artikel 2, stk. 2 og 3, i forordning nr. 26 fastsætter en særlig procedure, der giver Kommissionen mulighed for at afgøre, hvilke aftaler undtagelserne i stk. 2 kan finde anvendelse på. Denne procedure indebærer bl.a., at Kommissionen skal høre medlemsstaterne og de berørte virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder.

303 Det fremgår imidlertid ikke af sagsakterne, at aftalerne mellem forarbejdningsvirksomhederne blev meddelt Kommissionen med henblik på at opnå anvendelsen af en undtagelse inden for rammerne af denne særlige procedure. Transcatab har i øvrigt ikke anført, at disse aftaler blev meddelt Kommissionen. Det fremgår derimod udtrykkeligt af visse notater, som Dimon Italias repræsentanter udfærdigede under et møde hos APTI den 4. april 2002 (jf. præmis 4 ovenfor), at de nævnte aftaler ikke blev meddelt Kommissionen, hvilket Transcatab ikke har bestridt. Da Transcatab hverken har givet meddelelse eller indledt en formel procedure, kan virksomheden ikke med føje hævde, at forarbejdningsvirksomhederne nærede tvivl om, at deres aftaler kunne være omfattet af anvendelsesområdet for den undtagelse, der er fastsat i forordning nr. 26. Det er endvidere i en ordning som den, der er fastsat i forordning nr. 26, udelukket, at private aktører kan erstatte Kommissionens vurdering med deres egen vurdering af, hvilke midler der er bedst egnede til at nå de i artikel 33 EF angivne mål og således tage ulovlige initiativer med den begrundelse, at sådanne initiativer forfølger de nævnte mål.

304 Det fremgår for det tredje af den anfægtede beslutning, at kartellet fra begyndelsen havde et klart konkurrencebegrænsende formål (jf. f.eks. 111. betragtning til den anfægtede beslutning). Det fremgår ikke af omstændighederne i sagen, og Transcatab har på ingen måde ført bevis for, at forarbejdningsvirksomhederne forfulgte de i artikel 33 EF angivne mål gennem ulovlige aftaler.

305 Domstolen har i denne henseende fastslået, at opretholdelse af en effektiv konkurrence på markederne for landbrugsprodukter er en af målsætningerne med den fælles landbrugspolitik og den fælles ordning for de pågældende markeder (jf. 311. betragtning til den anfægtede beslutning og Domstolens dom af 9.9.2003, sag C-137/00, Milk Marque og National Farmers' Union, Sml. I, s. 7975, præmis 57). Transcatab kan således ikke hævde, at åbenbart konkurrencebegrænsende aftaler, såsom kartellet mellem forarbejdningsvirksomhederne i det foreliggende tilfælde, forfulgte de i artikel 33, stk. 1, EF angivne mål.

306 På baggrund af ovenstående betragtninger må det fastslås, at Transcatab ikke med føje kan hævde, at forordning nr. 26 har givet virksomheden anledning til at nære en rimelig tvivl om, hvorvidt den omhandlede overtrædelse udgjorde en overtrædelse.

307 Hvad for det andet angår den nationale lovgivning bemærkes, at Kommissionen i 323. betragtning til den anfægtede beslutning har konstateret, at forarbejdningsvirksomhedernes kartel ikke var omfattet af anvendelsesområdet for bestemmelserne i lov nr. 88/88, for så vidt som kartellet i det væsentlige havde til formål at fastsætte maksimale eller gennemsnitlige leveringspriser samt fordele mængder og leverandører, mens den nævnte lov havde til formål at sikre landbrugerne minimumspriser.

308 Da kartellets aktiviteter ikke var omfattet af den nationale lovgivning, kunne forarbejdningsvirksomhederne således ikke på grundlag af den nævnte lovgivning nære tvivl om, hvorvidt deres adfærd var ulovlig.

309 Under disse omstændigheder og i lyset af de betragtninger, der er nævnt i præmis 298 ovenfor, må det fastslås, at Kommissionen ikke begik en fejl ved ikke at nedsætte bøden på grundlag af den omhandlede formildende omstændighed.

310 Hvad angår det i replikken fremførte klagepunkt vedrørende den manglende begrundelse af, at den omhandlede formildende omstændighed ikke blev anvendt, bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at selv om det i medfør af artikel 253 EF påhviler Kommissionen at angive de faktiske omstændigheder, som ligger til grund for dens beslutning, og de betragtninger, som har foranlediget den til at træffe denne, kræver bestemmelsen ikke, at Kommissionen behandler alle de faktiske og retlige spørgsmål, som er blevet behandlet under den administrative procedure (dommen i sagen Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin mod Kommissionen, nævnt i præmis 173 ovenfor, præmis 14 og 15, og Rettens dom af 14.5.1998, sag T-319/94, Fiskeby Board mod Kommissionen, Sml. II, s. 1331, præmis 127).

311 Den omstændighed, at Kommissionen i den del af den anfægtede beslutning, der omhandler de formildende omstændigheder, ikke gav en begrundelse for, at den ikke fandt, at den var forpligtet til at tage visse af de oplysninger, som Transcatab havde anført i sit svar på klagepunktsmeddelelsen, i betragtning, kan ikke tillægges vægt i argumentationen. Det bemærkes i øvrigt, at Kommissionen i 303.-324. betragtning til den anfægtede beslutning foretog en vurdering af virkningerne af både forordning nr. 26 og den nationale lovgivning.

Den forskellige behandling i forhold til sagen Råtobak — Spanien

— Parternes argumenter

312 Transcatab har anført, at den omstændighed, at Kommissionen ikke anvendte den omhandlede formildende omstændighed i en situation, hvor der forelå så uklare retlige rammer som i det foreliggende tilfælde, indebar en stor forskel i behandlingen af italienske og spanske forarbejdningsvirksomheder. Det er åbenbart, at begrundelsen i den anfægtede beslutning i denne henseende er ulogisk, for så vidt som der derved ikke er taget hensyn til visse af de betragtninger, der er anført i sagen Råtobak — Spanien, der i høj grad ligner den foreliggende sag. Kommissionen fandt bl.a. i den spanske sag, at de retlige rammer og regeringens adfærd gav anledning til usikkerhed, der begrundede en nedsættelse af bøden med 40 % ikke blot for brancheorganisationerne, men også for de enkelte forarbejdningsvirksomheder.

313 I det foreliggende tilfælde fandt Kommissionen derimod ikke, at forarbejdningsvirksomhedernes kartel fuldt ud var omfattet af artikel 81 EF, idet kartellet i det væsentligste havde til formål at fastsætte maksimale eller gennemsnitlige leveringspriser, mens lov nr. 88/88 fastsatte minimumspriser. I sagen Råtobak — Spanien fastsatte lovgivningen imidlertid kun minimumspriser.

314 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

— Rettens bemærkninger

315 Transcatab har med dette klagepunkt gjort gældende, at ligebehandlingsprincippet blev tilsidesat, idet Kommissionen i en tilsvarende sag som den foreliggende, nemlig sagen Råtobak — Spanien, anvendte den omhandlede formidlende omstændighed i forhold til forarbejdningsvirksomhederne.

316 Som allerede nævnt i præmis 202 og 264 ovenfor, følger det i denne henseende af fast retspraksis, at ligebehandlingsprincippet ikke anses for tilsidesat, såfremt ensartede situationer behandles forskelligt, eller forskellige situationer behandles ens, hvis en sådan behandling er objektivt begrundet.

317 I det foreliggende tilfælde viser en sammenligning af de to pågældende beslutninger hvad angår den nationale lovgivnings indflydelse på den omstridte adfærd, at de to situationer var karakteriseret ved væsentlige forskelle. Det fremgår især af 52. betragtning ff., 349. betragtning ff. samt 426.-429., 437. og 438. betragtning til beslutningen i sagen Råtobak — Spanien, at de offentlige myndigheder i Spanien havde spillet en

vigtig rolle i aftaleforhandlingerne mellem producenter og forarbejdningsvirksomheder. Det drejede sig om forhandlinger, der var kvalificeret som »offentlige«. I Spanien fandt der endda en »ministeriel praksis sted, [som havde til formål] at godkende og tilskynde parterne til kollektivt at forhandle om købs- og salgsbetingelserne for tobak, herunder også priser« (60. betragtning til beslutningen Råtobak — Spanien). Kommissionen har heraf konkluderet, at »de offentlige forhandlinger mellem producentrepræsentanterne og forarbejdningsvirksomhederne i hvert fald i et vist omfang [havde] fastlagt den materielle ramme (især for de situationer, hvor der skulle opnås enighed og vedtages en fælles holdning), inden for hvilken forarbejdningsvirksomhederne — ud over den fælles holdning, der blev vedtaget i forbindelse med de offentlige forhandlinger — [havde] kunnet udvikle deres hemmelige strategi for de (maksimale) gennemsnitlige leveringspriser og den mængde råtobak, der skulle leveres« (438. betragtning til beslutningen Råtobak — Spanien). Det er i det væsentlige af den grund, at Kommissionen indrømmede en nedsættelse med 40 % af den bøde, som var pålagt de spanske forarbejdningsvirksomheder.

318 Det bemærkes imidlertid, at de offentlige myndigheder ikke har spillet en sådan rolle i forhandlingerne mellem forarbejdningsvirksomhederne og producenterne i den foreliggende sag.

319 Transcatab kan derfor ikke gøre gældende, at Kommissionen har tilsidesat ligebehandlingsprincippet ved ikke at anvende den pågældende formildende omstændighed over for virksomheden.

320 Hvad endelig angår argumentet om, at der foreligger en ulogisk begrundelse, bemærkes, at Transcatab har begrænset sig til at henvise til beslutningen i sagen Råtobak — Spanien i meget generelle vendinger uden at angive, hvilke betragtninger der ikke er nævnt i den anfægtede beslutning, og som således indebærer, at beslutningens begrundelse er ulogisk.

321 Det fjerde anbringendes tredje led må derfor forkastes i det hele.

Det fjerde anbringendes fjerde led om den formildende omstændighed, at Transcatab samarbejdede effektivt under sagen

Parternes argumenter

322 Transcatab har for det første anført, at Kommissionen burde have anvendt den formildende omstændighed, der er fastsat i retningslinjernes punkt 3, sjette led, der vedrører den omstændighed, at virksomheden har samarbejdet effektivt i forbindelse med proceduren uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen. Transcatab har anført, at virksomheden har samarbejdet fuldt ud med Kommissionen under hele sagen, og at samarbejdet gik langt videre end hvad der kræves inden for rammerne af samarbejdsmeddelelsen. Transcatab har navnlig henvist til de spontane erklæringer, som virksomhedens administrerende direktør og indkøbsdirektør fremsatte vedrørende kartellets funktionsmåde, og til den positive vurdering af virksomhedens samarbejde, som blev anlagt af de tjenestemænd hos Kommissionen, der gennemførte kontrolundersøgelsen. Kommissionen har endvidere allerede i tidligere beslutninger nedsat det oprindelige bødebeløb, som den agtede at pålægge, under hensyntagen til virksomhedens samarbejdsvilje.

323 Transcatab har for det andet anført, at Kommissionen ved at anvende den nævnte formildende omstændighed i forhold til Deltafina, men derimod ikke i forhold til Transcatab, har tilsidesat ligebehandlingsprincippet. Kommissionen indrømmede Deltafina en bødenedsættelse på 50 % for dennes samarbejde under hensyntagen til, at virksomheden ikke var blevet indrømmet en bødenedsættelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen. Det fremgår imidlertid af den anfægtede beslutning, at Deltafina ikke overholdt den pligt til at samarbejde, som følger af anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen. En virksomhed, der ikke overholdt sin samarbejdsforpligtelse, opnåede således en større bødenedsættelse end den bødenedsættelse, som blev indrømmet Transcatab, der havde samarbejdet løbende og i langt højere grad, end hvad der var strengt nødvendigt. Dette resultat indebærer, at den tilskyndende virkning, som samarbejdsmeddelelsen skal sikre, udebliver.

324 Det er Transcatabs opfattelse, at den omstændighed, at Deltafina bevidst tilsidesatte sin samarbejdsforpligtelse, ikke giver Deltafinas situation karakter af en undtagelse. Ifølge Transcatab er der således to muligheder. Enten kan ordningen med samarbejdsmeddelelsen og den formildende omstændighed vedrørende samarbejde eksistere samtidig, og i så fald nedsatte Kommissionen med rette Deltafinas bøde, men den burde så tilsvarende ud fra et lighedshensyn have givet Transcatab samme behandling, idet Transcatab havde samarbejdet i det mindste i samme omfang som Deltafina. Eller også kan de to ordninger ikke eksistere samtidig, og i så fald er det ikke muligt i det foreliggende tilfælde at anvende den formildende omstændighed i forhold til Deltafina, idet den var den første virksomhed, som påberåbte sig anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen.

325 Transcatab har subsidiært nedlagt påstand om, at Retten skal indrømme Transcatab en yderligere bødenedsættelse, som i det mindste svarer til den bødenedsættelse, som Deltafina er blevet indrømmet, på grundlag af Transcatabs samlede samarbejde uden for ordningen med samarbejdsmeddelelsen.

326 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

327 Hvad angår Transcatabs første klagepunkt bemærkes, at bødens grundbeløb i henhold til retningslinjernes punkt 3, sjette led, kan nedsættes, såfremt en virksomhed har samarbejdet effektivt i forbindelse med proceduren, uden for anvendelsesomra°det for samarbejdsmeddelelsen.

328 Det følger af retspraksis, at denne særlige formildende omstændighed kun finder anvendelse på de overtrædelser, der ikke er omfattet af anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen (dommen i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 380).

329 Det bemærkes i denne henseende, at en anvendelse af retningslinjernes punkt 3, sjette led, ikke kan have som konsekvens, at samarbejdsmeddelelsen fratages sin effektive virkning. Det må nemlig konstateres, at samarbejdsmeddelelsen afgrænser de tilfælde, hvor virksomheder, der deltager eller har deltaget i hemmelige karteller, som påvirker Unionen, kan kompenseres for at samarbejde med Kommissionen om undersøgelsen. Det fremgår således af ordlyden og opbygningen af nævnte meddelelse, at virksomhederne i princippet kun kan opnå en nedsættelse af bøden på grund af deres samarbejde, når de opfylder de strenge betingelser, som er fastsat i nævnte meddelelse.

330 For at sikre den effektive virkning af samarbejdsmeddelelsen kan Kommissionen således kun i usædvanlige situationer indrømme en nedsættelse af bøden til en virksomhed på grundlag af retningslinjernes punkt 3, sjette led. Dette er navnlig tilfældet, når en virksomheds samarbejde, som går ud over dens retlige pligt til at samarbejde uden imidlertid at give virksomheden ret til en bødenedsættelse i medfør af samarbejdsmeddelelsen, er af objektiv nytte for Kommissionen.

331 Det fremgår i det foreliggende tilfælde af 493.-498. betragtning til den anfægtede beslutning, at Kommissionen inden for rammerne af samarbejdsmeddelelsen vurderede de af Transcatab fremlagte beviser samt virksomhedens adfærd og varigheden af dens samarbejde under sagen. Det bemærkes i denne henseende, at Kommissionen har et vidt skøn for at vurdere kvaliteten og brugbarheden af en virksomheds samarbejde (Domstolens dom af 10.5.2007, sag C-328/05 P, SGL Carbon mod Kommissionen, Sml. I, s. 3921, præmis 88).

332 Da Transcatab var den anden virksomhed efter Mindo, der opfyldte de betingelser, der er fastsat i samarbejdsmeddelelsen for at opnå en bødenedsættelse, nedsatte Kommissionen på grundlag af en vurdering af Transcatabs samarbejdsvilje denne virksomheds bøde med 30 % i henhold til samarbejdsmeddelelsen, dvs. den størst mulige nedsættelse inden for det interval, der er fastsat i samarbejdsmeddelelsen for den anden virksomhed, som opfylder de betingelser, der er nødvendige for at opnå en nedsættelse.

333 Det må således konstateres, at Kommissionen tog hensyn til Transcatabs samarbejde inden for rammerne af samarbejdsmeddelelsen. Det er endvidere ubestrideligt, at der i nærværende sag er tale om et kartel og følgelig om en overtrædelse, der er omfattet af den nævnte meddelelses anvendelsesområde (jf. i denne retning dommen i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 88 ovenfor, præmis 381).

334 Transcatab har endvidere ikke på nogen måde godtgjort, at der i det foreliggende tilfælde var tale om en undtagelsessituation, der kunne begrunde, at der skulle tages hensyn til denne virksomheds samarbejde uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen, og at den formildende omstændighed, der er fastsat i retningslinjernes punkt 3, sjette led, således skulle finde anvendelse. De faktiske omstændigheder, som Transcatab har henvist til, såsom de spontane erklæringer eller den positive vurdering af virksomhedens samarbejdsvilje, udgør nemlig ikke elementer, der kan begrunde, at der tages hensyn til den nævnte formildende omstændighed i det foreliggende tilfælde.

335 Transcatabs andet klagepunkt om, at ligebehandlingsprincippet er blevet tilsidesat, idet den nævnte formildende omstændighed blev anvendt i forhold til Deltafina, kan heller ikke tages til følge.

336 Som nævnt ovenfor følger det af fast retspraksis, at ligebehandlingsprincippet kun antages at være tilsidesat, såfremt ensartede situationer behandles forskelligt, eller forskellige situationer behandles ens, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet (jf. præmis 202, 264 og 316 ovenfor).

337 Det må imidlertid i det foreliggende tilfælde konstateres, at den situation, som Deltafina befandt sig i, ikke kan sammenlignes med den situation, som Transcatab befandt sig i. Deltafina var nemlig den første virksomhed, der tog kontakt til Kommissionen for at anmode om bødefritagelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen, mens Transcatab var den tredje virksomhed til at fremsætte en anmodning til Kommissionen i henhold til den samme meddelelse. Efter at have indrømmet Deltafina en betinget bødefritagelse i henhold til den nævnte meddelelse på baggrund af en konstatering af, at Deltafina havde tilsidesat den pligt til at samarbejde, som virksomheden var underlagt som følge af, at den havde anmodet om bødefritagelse, besluttede Kommissionen ved procedurens afslutning ikke at indrømme Deltafina endelig bødefritagelse. Kommissionen fandt, at Deltafina ikke kunne indrømmes en bødenedsættelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen, som ifølge Kommissionen ikke fandt anvendelse i forhold til Deltafina. Kommissionen fastslog på denne baggrund, at Deltafinas situation udgjorde et undtagelsestilfælde, der kunne begrunde, at virksomheden blev indrømmet en bødenedsættelse på grundlag af den omhandlede formildende omstændighed.

338 Det følger af disse betragtninger, at Deltafina og Transcatab befandt sig i meget forskellige situationer for så vidt angår vurderingen af deres samarbejdsvilje, og Transcatab kan således ikke med føje hævde, at Kommissionen tilsidesatte ligebehandlingsprincippet ved ikke at anse virksomhedens effektive samarbejde under den administrative procedure for en formildende omstændighed.

339 Det fjerde anbringendes fjerde led må derfor forkastes.

Det fjerde anbringendes femte led om den formildende omstændighed, at der ikke tidligere havde været lignende sager på råtobaksmarkedet på det tidspunkt, hvor Kommissionen indledte sine kontrolundersøgelser

Parternes argumenter

340 Transcatab har anført, at Kommissionen burde have anset den omstændighed, at der på det tidspunkt, hvor Kommissionen indledte proceduren i det foreliggende tilfælde, ikke fandtes lignende sager vedrørende råtobaksmarkedet, som en formildende omstændighed. Kommissionen afviste at anvende denne formildende omstændighed uden at angive grundene hertil, hvorved den tilsidesatte begrundelsespligten. Transcatab har til støtte for sin argumentation henvist til en række tidligere beslutninger.

341 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

342 Retningslinjerne foreskriver ikke udtrykkeligt en formildende omstændighed vedrørende det forhold, at der ikke findes tidligere sager, som angår det marked, der er berørt af overtrædelsen. Ifølge retningslinjernes punkt 3, sidste led, har Kommissionen imidlertid mulighed for at tage hensyn til andre omstændigheder end dem, der er nævnt i de foregående led, med henblik på at indrømme en bødenedsættelse.

343 Herved skal der henvises til Kommissionens skøn med hensyn til anvendelsen af formildende omstændigheder (dommen i sagen Mannesmannröhren-Werke mod Kommissionen, nævnt i præmis 143 ovenfor, præmis 307). Retten har endvidere fastslået, at Kommissionen ikke er forpligtet til at nedsætte bøderne, når den griber ind for første gang i en bestemt sektor (Rettens dom af 20.11.2005, sag T-52/02, SNCZ mod Kommissionen, Sml. II, s. 5005, præmis 84).

344 Det må konstateres, at Transcatab ikke har ført bevis for, hvorledes Kommissionen begik en fejl ved ikke at indrømme Transcatab en bødenedsættelse på grund af, at der ikke tidligere var vedtaget beslutninger vedrørende tobakssektoren. Transcatab har begrænset sig til at henvise til en række beslutninger, hvori Kommissionen som formildende omstændighed tog hensyn til, at artikel 81 EF endnu ikke var blevet anvendt inden for den sektor, som var genstand for bøden.

345 Det bemærkes imidlertid i denne henseende, at det forhold, at Kommissionen i sin tidligere beslutningspraksis har anset bestemte forhold for at udgøre formildende omstændigheder i forbindelse med bødeudmålingen, ikke i sig selv indebærer, at den har pligt til at anlægge samme vurdering i en senere beslutning (dommen i sagen Mayr-Melnhof mod Kommissionen, nævnt i præmis 291 ovenfor, præmis 368, og dommen i sagen LR af 1998 mod Kommissionen, nævnt i præmis 180 ovenfor, præmis 337).

346 Hvad angår klagepunktet om manglende begrundelse er det allerede nævnt i præmis 310 og 311 ovenfor, at artikel 253 EF ikke kræver, at Kommissionen behandler alle de faktiske og retlige spørgsmål, der er blevet behandlet under den administrative procedure, og at den omstændighed, at Kommissionen i den del af den anfægtede beslutning, der omhandler de formildende omstændigheder, ikke gav en begrundelse for, at den ikke fandt, at den var forpligtet til at tage visse af de oplysninger, som Transcatab havde anført, i betragtning, således ikke kan tillægges vægt i argumentationen.

347 På baggrund af ovenstående betragtninger må det fjerde anbringendes femte led tillige forkastes.

Det fjerde anbringendes sjette led om råtobakssektorens socio-økonomiske karakter i Italien og krisen inden for sektoren

Parternes argumenter

348 Transcatab har anført, at Kommissionen burde have nedsat bøden i henhold til retningslinjernes punkt 5, litra b), som følge af krisesituationen på det italienske marked og det pres, som forarbejdningsvirksomhederne blev udsat for fra mellemleddets side, herunder gennem ulovlige aktiviteter. Da der forelå en sådan særlig økonomisk og social kontekst, var det nødvendigt at træffe foranstaltninger for at sikre forarbejdningsvirksomhedernes overlevelse. En række dokumenter viser, at forarbejdningsvirksomhederne blev udsat for et stort pres, og at de var udsat for »voldsom intimidering og trusler«. Dertil kommer, at forarbejdningsvirksomhedernes adfærd var en reaktion på kravet om at kontrollere mellemleddets magt. Forarbejdningsvirksomhederne kunne alene modvirke denne situation ved at oprette karteller, der havde en reel afskrækkende virkning. Kommissionen burde have taget hensyn til denne situation ved at indrømme en bødenedsættelse.

349 Transcatab led endvidere i den berørte periode løbende og væsentlige tab og trådte i likvidation, ligesom det i øvrigt var tilfældet med andre forarbejdningsvirksomheder, der udførte aktiviteter i Italien. Disse konstateringer viser, at kartellerne kun havde til formål at afhjælpe krisen inden for sektoren og sikre dens overlevelse.

350 Transcatab har anført, at Kommissionen i sin beslutning 2003/600/EF af 2. april 2003 om en procedure i henhold til artikel 81 EF (sag COMP/C.38 279/F3 — Fransk oksekød) (EUT L 209, s. 12, 180.-185. betragtning) fastslog, at krisen inden for sektoren kunne begrunde nedsættelse af bøden med 60 %. Der er endvidere i retspraksis og tidligere beslutninger taget hensyn til de særlige forhold på det berørte marked. Ifølge Transcatab finder retningslinjernes punkt 5, litra b), endvidere kun anvendelse

i undtagelsestilfælde. Udtrykket »bør der tages hensyn til« viser nemlig, at Kommissionen ikke har nogen skønsbeføjelse, når det gælder spørgsmålet om at tage hensyn til de deri nævnte forhold.

351 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

352 Det følger af fast retspraksis, at Kommissionen ikke er forpligtet til at anse den dårlige økonomiske situation i den pågældende sektor for en formildende omstændighed (jf. dommen af 29.4.2004 i sagen Tokai Carbon m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 224 ovenfor, præmis 345 og den deri nævnte retspraksis, Rettens dom af 29.11.2005, sag T-64/02, Heubach mod Kommissionen, Sml. II, s. 5137, præmis 139, og dommen i sagen Wieland-Werke m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 180 ovenfor, præmis 227). Det er nemlig blevet fastslået, at karteller som hovedregel opstår på et tidspunkt, hvor sektoren er i vanskeligheder. Hvis man gav Transcatab medhold i sin opfattelse, måtte bøden nedsættes i næsten alle sager (jf. i denne retning dommen i sagen Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 141 ovenfor, præmis 510, dommen af 12.9.2007 i sagen Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, nævnt i præmis 188 ovenfor, præmis 207, og dommen i sagen Wieland-Werke m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 180 ovenfor, præmis 227).

353 Det er ganske vist korrekt, at Kommissionen i visse tilfælde har anset strukturelle kriser for at udgøre formildende omstændigheder. Det følger imidlertid af den i foregående præmis nævnte retspraksis, at den omstændighed, at Kommissionen i tidligere sager har anset den økonomiske situation i sektoren for en formildende omstændighed, ikke nødvendigvis indebærer, at den skal fortsætte denne praksis (dommen af 12.9.2007 i sagen Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, nævnt i præmis 188

ovenfor, præmis 208, og dommen i sagen Wieland-Werke m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 180 ovenfor, præmis 227).

354 Transcatab kan således ikke med føje hævde, at Kommissionen var forpligtet til at nedsætte bøden på grund af krisen på det italienske marked for råtobak.

355 På baggrund af den retspraksis, der er nævnt i præmis 352 og 353 ovenfor, samt den, der er nævnt i præmis 162 og 346 ovenfor, må det endvidere fastslås, at henvisningen til beslutning 2003/600 ikke er relevant. Det bemærkes under alle omstændigheder, at Kommissionen har forklaret, at den situation, der lå til grund for vedtagelsen af denne beslutning, adskilte sig væsentligt fra situationen i det foreliggende tilfælde, eftersom den omstridte adfærd i sagen om fransk oksekød var en reaktion på en uventet krise, der opstod som følge af en dramatisk nedgang i efterspørgslen på grund af omstændigheder, der ikke havde nogen sammenhæng med den økonomiske situation inden for sektoren, mens vanskelighederne inden for sektoren i det foreliggende tilfælde havde eksisteret længe og i høj grad var strukturelle.

356 Kommissionen har i 289. og 290. betragtning til den anfægtede beslutning anført grundene til, at den forkastede argumentet om, at forarbejdningsvirksomhedernes adfærd var en reaktion på kravet om at kontrollere mellemleddets magt. Kommissionen anførte navnlig i 289. betragtning til den anfægtede beslutning med rette, at det ikke tilkom virksomhederne at vedtage foranstaltninger i strid med artikel 81, stk. 1, EF for at modvirke adfærd, som de med rette eller urette anså for ulovlige.

357 Det bemærkes endvidere, at Transcatab ikke har ført bevis for, at virksomheden blev udsat for »voldsom intimidering og trusler«, som den har hævdet. Som anført af Kommissionen indeholder dok. nr. 2573 i sagsakterne nemlig kun et referat, der er udfærdiget af Dimon Italias repræsentanter i forbindelse med et møde, der blev afholdt i 1997, og hvori bl.a. Deltafina, Transcatab og APTI deltog. Dette møde vedrørte tobak produceret ud over kvoten og behovet for, at myndighederne iværksatte

passende tiltag for at sikre afsætningen heraf. Dette dokument viser kun, at landbrugerne muligvis ville protestere på grund af vanskelighederne inden for deres sektor. Det fremgår imidlertid ikke af dette dokument, at de eventuelle protester, for hvilke der ikke er ført bevis for, at de faktisk forekom, nødvendigvis var rettet mod forarbejdningsvirksomhederne. Den blotte omstændighed, at sådanne protester kan have forekommet, er imidlertid ikke tilstrækkelig til at udgøre en ekstraordinær krisesituation, der kan begrunde en adfærd, som er i strid med artikel 81 EF. Den rapport fra det parlamentariske undersøgelsesudvalg, som Transcatab har henvist til, nævner endvidere ikke særlige omstændigheder vedrørende de ulovlige aktiviteter på tobaksmarkedet, og rapporten er derfor ikke relevant i denne sammenhæng.

358 Endelig bemærkes, at argumentet om Transcatabs økonomiske situation er blevet vurderet og forkastet inden for rammerne af det andet anbringendes tredje led.

359 Det fjerde anbringendes sjette led må således forkastes, og følgelig må anbringendet i sin helhed forkastes.

5. *Det femte anbringende om anvendelse af samarbejdsmeddelelsen*

Parternes argumenter

360 Transcatab har for det første anført, at eftersom Kommissionen fastslog, at samarbejdsmeddelelsen ikke fandt anvendelse på Deltafina, burde den have behandlet Transcatab som den første virksomhed, der blev indrømmet en bødenedsættelse.

361 Transcatab har for det andet anført, at virksomheden ikke burde være blevet pålagt en sanktion for sin adfærd i perioden fra 1999 til 2002, jf. samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit. Transcatab var nemlig den første virksomhed, som underrettede Kommissionen om eksistensen af de aftaler, der var indgået i denne periode. Transcatabs bidrag var yderst detaljeret, afgørende og fuldstændigt. Inden Transcatab havde afgivet disse oplysninger, havde Kommissionen kun rådet over nogle få oplysninger, som Deltafina og Dimon havde fremlagt. Transcatab har nævnt flere eksempler på oplysninger, som virksomheden fremlagde vedrørende hvert enkelt år i perioden fra 1999 til 2002.

362 Transcatab fremlagde således vedrørende denne periode »bevismateriale vedrørende forhold, som Kommissionen ikke tidligere har haft kendskab til«, og disse beviser var »af direkte betydning for alvoren eller varigheden« af kartellet i den forstand, hvori disse udtryk er anvendt i samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit. Dette afsnit har til formål at kompensere for den nedsættelsesprocent, som en virksomhed risikerer ikke at opnå på grund af, at den har fremlagt oplysningerne for sent i forhold til sine konkurrenter som følge af den tid, virksomheden har brugt på at udfærdige en fuldstændig erklæring.

363 Kommissionen har bestridt de af Transcatab fremførte argumenter.

Rettens bemærkninger

Egenskab af første virksomhed, der indrømmes en bødenedsættelse

364 Det bemærkes, at betingelserne for antagelse til realitetsbehandling af søgsmål er ufravigelige procesforudsætninger, som Unionens retsinstanser i givet fald skal efterprøve af egen drift (dommen i sagen Honeywell mod Kommissionen, nævnt i præmis 132,

præmis 53 og den deri nævnte retspraksis; jf. ligeledes i denne retning Domstolens dom af 29.11.2007, sag C-176/06 P, Stadtwerke Schwäbisch Hall m.fl. mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 18).

365 Som nævnt i præmis 131 og 132 ovenfor, bestemmer artikel 21 i statutten for Domstolen og artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement, at stævningen navnlig skal indeholde »sagens genstand« og »en kort fremstilling af søgsmålsgrundene«. Procesreglementets artikel 48, stk. 2, bestemmer tillige, at »[n]ye anbringender […] ikke [må] fremsættes under sagens behandling, medmindre de støttes på retlige eller faktiske omstændigheder, som er kommet frem under retsforhandlingerne«. Det følger af disse bestemmelser, at anbringender, der ikke er tilstrækkeligt angivet i stævningen, skal afvises. Denne angivelse skal endvidere være så klar og præcis, at sagsøgte får mulighed for at tilrettelægge sit forsvar og Retten for at træffe afgørelse i sagen, i givet fald uden andre oplysninger til støtte herfor (Rettens dom af 24.2.2000, sag T-145/98, ADT Projekt mod Kommissionen, Sml. II, s. 387, præmis 66, og af 16.3.2004, sag T-157/01, Danske Busvognmænd mod Kommissionen, Sml. II, s. 917, præmis 45). Tilsvarende krav gælder, når et argument fremføres til støtte for et anbringende (Rettens dom af 14.5.1998, sag T-352/94, Mo och Domsjö mod Kommissionen, Sml. II, s. 1989, præmis 333).

366 Det følger endvidere af fast retspraksis, at for at et søgsmål kan antages til realitetsbehandling, er det af retssikkerhedshensyn og af hensyn til en god retspleje nødvendigt, at de væsentlige faktiske og retlige omstændigheder, som søgsmålet støttes på - i det mindste kortfattet - fremgår på en sammenhængende og forståelig måde af selve stævningen (dommen i sagen Honeywell mod Kommissionen, nævnt i præmis 132 ovenfor, præmis 56). Selv om stævningens indhold på særlige punkter kan støttes og udbygges ved henvisninger til afsnit i dokumenter, der vedlægges som bilag til den, kan der ikke ved en generel henvisning til andre dokumenter, herunder også dokumenter, der figurerer som bilag til stævningen, rådes bod på en undladelse af at anføre afgørende dele af den retlige argumentation, der i medfør af ovennævnte bestemmelser skal være indeholdt i stævningen (Rettens kendelse af 21.5.1999, sag T-154/98, Asia Motor France m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1703, præmis 49).

Det tilkommer endvidere ikke Retten ved hjælp af bilagene at forsøge at klarlægge, hvilke anbringender og argumenter der kan antages at udgøre grundlaget for søgsmålet, idet bilagene alene skal fungere som bevismateriale og et middel til sagens oplysning (jf. Rettens dom af 7.5.2009, sag T-151/05, NVV m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1219, præmis 61 og den deri nævnte retspraksis).

367 I det foreliggende tilfælde har Transcatab givet en meget summarisk redegørelse for nærværende klagepunkt, idet klagepunktet kun er omtalt i én sætning i stævningen.

368 Under retsmødet anerkendte Transcatab, at klagepunktet var summarisk beskrevet, og præciserede derfor indholdet heraf. Transcatab har i det væsentlige anført, at såfremt Retten måtte fastslå, at samarbejdsmeddelelsen ikke fandt anvendelse på Deltafina, og at Mindo således må anses for den første virksomhed, der indrømmes en bødenedsættelse i stedet for Deltafina, bør Transcatab på grundlag af en form for »dominoeffekt« anses for den første virksomhed, der kan indrømmes en bødenedsættelse i henhold til samarbejdsmeddelelsens punkt 23, første afsnit, litra b). Den bødenedsættelse, som Kommissionen har indrømmet Transcatab, bør således nedsættes yderligere.

369 Det må i denne henseende konstateres, at en nødvendig forudsætning for at godtage Transcatabs argument er, for det første, at Mindo har anlagt sag ved Retten til prøvelse af den anfægtede beslutning, for det andet, at Mindo har fremført et anbringende om, at Mindo burde være indrømmet bødefritagelse i stedet for Deltafina, idet samarbejdsmeddelelsen ikke fandt anvendelse på Deltafina, og for det tredje, at Retten tager dette anbringende til følge i den af Mindo anlagte sag.

370 Transcatabs klagepunkt er således baseret på en indirekte henvisning til et anbringende, der eventuelt er fremført i en anden sag, og som ikke udtrykkeligt nævnes. Et sådant klagepunkt kan alene tages til følge, såfremt Retten tager det af Mindo fremførte anbringende i den anden sag til følge.

371 Det ville imidlertid åbne mulighed for omgåelse af de ufravigelige krav i procesreglementets artikel 44, stk. 1, litra c), som er nævnt i præmis 365 ovenfor, såfremt anbringender, der ikke er tilstrækkeligt beskrevet i stævningen, admitteres på grund af, at de hypotetisk er blevet gjort gældende af en tredjepart i en anden sag, som der indirekte er henvist til i stævningen (jf. i denne retning dommen i sagen Honeywell mod Kommissionen, nævnt i præmis 132 ovenfor, præmis 64).

372 Det følger under alle omstændigheder af Domstolens praksis, at Retten er forpligtet til at afvise at realitetsbehandle en påstand i den for Retten indgivne stævning, når de væsentlige faktiske og retlige omstændigheder, som denne påstand er støttet på, ikke fremgår af selve stævningens ordlyd på en sammenhængende og forståelig måde, og når den manglende angivelse af sådanne omstændigheder i stævningen ikke kan afhjælpes ved, at de fremlægges under retsmødet (jf. dom af 18.7.2006, sag C-214/05 P, Rossi mod KHIM, Sml. I, s. 7057, præmis 37).

373 På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger kan det omhandlede klagepunkt ikke antages til realitetsbehandling.

Samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit

374 Hvad angår Transcatabs argument om at, virksomheden ikke burde være pålagt en sanktion for sin adfærd i perioden 1999-2002; jf. samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit, idet Transcatab var den første virksomhed, som underrettede Kommissionen om eksistensen af de aftaler, der var indgået i denne periode, bemærkes, at det fremgår af denne bestemmelse, at »sa°fremt en virksomhed indsender bevismateriale vedrørende forhold, som Kommissionen ikke tidligere har haft kendskab til, og som er af direkte betydning for alvoren eller varigheden af det formodede kartel, tager

Kommissionen ikke disse elementer i betragtning, na°r den fastsætter en eventuel bøde, som skal pa°lægges den virksomhed, der har indsendt dette bevismateriale«.

375 Det bemærkes endvidere, at i forbindelse med bedømmelsen af kartelmedlemmers samarbejde kan kun et åbenbart urigtigt skøn fra Kommissionen anfægtes, eftersom Kommissionen har et vidt skøn ved vurderingen af kvaliteten og brugbarheden af en virksomheds samarbejde (jf. i denne retning dommen af 10.5.2007 i sagen SGL Carbon mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 331, præmis 88).

376 Det er således nødvendigt først at præcisere rækkevidden af samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit, og derefter kontrollere, om Kommissionen ved anvendelsen af denne bestemmelse anlagde et åbenbart urigtigt skøn ved at pålægge Transcatab en sanktion for virksomhedens adfærd i perioden 1999-2002.

377 Indledningsvis må den af Transcatab foreslåede fortolkning, hvorefter samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit, har til formål at kompensere for den nedsættelsesprocent, som en virksomhed risikerer ikke at opnå på grund af, at den har indsendt oplysningerne for sent i forhold til sine konkurrenter som følge af den tid, virksomheden har brugt på at udfærdige en fuldstændig erklæring (jf. præmis 362 ovenfor), forkastes. En sådan fortolkning er i strid med logikken bag samarbejdsmeddelelsen, eftersom den kan bringe det vigtigste formål med den ordning, der er indført med samarbejdsmeddelelsen, i fare, nemlig at tilskynde kartelmedlemmerne til at »forråde« kartellet og samarbejde med Kommissionen.

378 Det fremgår nemlig af præamblen til samarbejdsmeddelelsen, at logikken bag denne meddelelse er at tilskynde virksomheder, der deltager i ulovlige karteller til at samarbejde med Kommissionen inden for rammerne af kartelbekæmpelsen, eftersom

denne form for karteller anses for at være blandt de alvorligste konkurrencebegrænsninger. I sådanne tilfælde anvender Kommissionen med henblik på at fremme samarbejdet en ordning, der har til formål at indrømme de virksomheder, der samarbejder med Kommissionen, enten en bødefritagelse eller en nedsættelse af de bøder, som de risikerer at blive pålagt.

379 Det følger af denne logik, at den virkning, som ønskes opnået med samarbejdsmeddelelsen, er at skabe usikkerhed i kartellet og at tilskynde til en angivelse til Kommissionen. Denne usikkerhed skyldes netop den omstændighed, at karteldeltagerne ved, at kun en blandt dem kan få indrømmet en bødefritagelse ved at angive de andre deltagere i overtrædelsen, hvorved disse løber en risiko for at få pålagt strengere bøder. Inden for rammerne af denne ordning og ifølge den samme logik skal de virksomheder, der er hurtigst til at samarbejde, indrømmes en større nedsættelse af de bøder, som de ellers ville blive pålagt, end den nedsættelse, som indrømmes de virksomheder, der samarbejder på et senere tidspunkt.

380 Den kronologiske orden og den hastighed, hvormed kartelmedlemmer samarbejder, udgør således grundelementer i den ordning, der er indført ved samarbejdsmeddelelsen.

381 Fortolkningen af en bestemmelse i samarbejdsmeddelelsen skal imidlertid være forenelig med selve logikken bag denne meddelelse. Samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit, skal på denne baggrund fortolkes således, at bestemmelsen har til formål at belønne en virksomhed, selv om den ikke har været den første virksomhed til at indlevere en anmodning om bødefritagelse vedrørende det berørte kartel, sa°fremt virksomheden er den første til at indsende bevismateriale vedrørende forhold, som Kommissionen ikke tidligere har haft kendskab til, og som er af direkte betydning for alvoren eller varigheden af det formodede kartel. Hvis det bevismateriale, som en virksomhed har indsendt, vedrører faktiske omstændigheder, der gør det muligt for Kommissionen at ændre den vurdering, som den på dette tidspunkt har anlagt af

kartellets grovhed eller varighed, belønnes den virksomhed, der har tilvejebragt dette bevismateriale, med andre ord med bødefritagelse i forhold til vurderingen af de faktiske omstændigheder, som dette bevismateriale kan godtgøre.

382 Samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit, vedrører således ikke den situation, hvor en virksomhed blot har fremlagt nye eller mere fuldstændige beviser vedrørende faktiske omstændigheder, som Kommissionen allerede har kendskab til. Det nævnte afsnit finder endvidere ikke anvendelse på de situationer, hvor en virksomhed afslører nye faktiske omstændigheder, der dog ikke ændrer Kommissionens vurdering af kartellets grovhed eller varighed. Bestemmelsen finder derimod alene anvendelse i de tilfælde, hvor to betingelser er opfyldt. For det første skal virksomheden være den første virksomhed, der fremlægger beviser for faktiske omstændigheder, som Kommissionen ikke tidligere har haft kendskab til. For det andet skal disse faktiske omstændigheder, der skal være af direkte betydning for alvoren eller varigheden af det formodede kartel, gøre det muligt for Kommissionen at nå til en anden konklusion vedrørende overtrædelsen.

383 Det skal således på baggrund af disse betragtninger undersøges, om Kommissionen begik en fejl ved at pålægge Transcatab en sanktion for virksomhedens adfærd i perioden fra 1999 til 2002. Det bemærkes i denne henseende for det første, at Kommissionen i 497. betragtning til den anfægtede beslutning udtrykkeligt har anført, at den havde haft kendskab til samtlige de faktiske omstændigheder, for hvilke Transcatab havde fremlagt beviser, og for det andet, at Transcatabs argumenter inden for rammerne af dette klagepunkt kun omhandler kartellets varighed. Disse argumenter vedrører derimod ikke faktiske omstændigheder, som kunne have haft betydning for overtrædelsens grovhed.

384 Det fremgår af sagsakterne, at Kommissionen allerede på det tidspunkt, hvor Deltafina anmodede om bødefritagelse den 19. februar 2002, havde kendskab til den omstændighed, at kartellet var påbegyndt i 1995 og fortsatte frem til 2001. Deltafina havde nemlig i sin anmodning om bødefritagelse dels udtrykkeligt erkendt denne omstændighed, dels indsendt otte håndskrevne notater vedrørende de møder, der blev afholdt, og de drøftelser, der fandt sted, mellem forarbejdningsvirksomhederne i

1999, to håndskrevne notater vedrørende 2000 og to andre notater vedrørende 2001. Det bemærkes endvidere, at Transcatab har begrænset sig til at anføre, at Transcatab var den første virksomhed, der indsendte bevismateriale vedrørende en række aftaler og kontakter, som havde fundet sted mellem forarbejdningsvirksomhederne i denne periode. Transcatab har derimod ikke anført, at Kommissionen allerede havde kendskab til den omstændighed, at kartellet mellem forarbejdningsvirksomheder var virksomt i perioden fra 1999 til 2002.

385 Dertil kommer, at en nøje gennemgang af den anfægtede beslutning viser, at Kommissionen baserede sin beslutning på en række oplysninger vedrørende de kontakter, der havde fundet sted mellem forarbejdningsvirksomhederne, som hidrørte fra Deltafina og Dimon Italia, og som således ikke havde sammenhæng med de oplysninger, som Transcatab havde fremlagt.

386 Hvad navnlig angår 1999 fremgår det af den anfægtede beslutning, at Deltafina indsendte flere oplysninger om de kontakter, der fandt sted mellem forarbejdningsvirksomhederne dette år, f.eks. 159. betragtning (fodnote nr. 181), 195. betragtning (fodnote nr. 206), 199. betragtning (fodnote 212) og 200. betragtning (fodnote nr. 214). Det fremgår af samtlige disse fodnoter, at Deltafina havde beskrevet indholdet af disse møder i erklæringer, som blev afgivet, før Transcatab indleverede sin anmodning om bødenedsættelse.

387 Hvad angår udvidelsen af kartellet til at omfatte overskudsproduktionen fremgår det af den anfægtede beslutning, at 144. og 148. betragtning blev udfærdiget på grundlag af oplysninger, der var indsendt af Deltafina. Kommissionen har i duplikken anført, at disse betragtninger var baseret på de dokumenter, som Deltafina indsendte den 22. februar 2002, dvs. før Transcatab indleverede sin anmodning om bødenedsættelse. Den omstændighed, at denne udvidelse derefter blev konkretiseret i form af en aftale, der blev fremlagt af Transcatab, ændrer ikke ved vurderingen af Transcatabs nærværende klagepunkt i lyset af samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit.

388 Det fremgår endvidere af 203. betragtning (fodnote nr. 216) og 204. betragtning (fodnote nr. 218) til den anfægtede beslutning, at Deltafina indsendte en række beviser for de kontakter, der havde fundet sted mellem forarbejdningsvirksomhederne i 2000. Det fremgår bl.a. af fodnote nr. 218, at Deltafina havde beskrevet indholdet af det møde, der er nævnt i 204. betragtning til den anfægtede beslutning, i erklæringer, som virksomheden afgav, før Transcatab indleverede sin anmodning om bødenedsættelse, hvilket Kommissionen har bekræftet i duplikken. Det fremgår desuden af sagsakterne, at Deltafina den 19. marts 2002 tillige havde indsendt oplysninger samt dokumenter til Kommissionen vedrørende de kontakter, der havde fundet sted dette år.

389 Det fremgår af 209. betragtning (fodnote nr. 223) og 211. betragtning (fodnote nr. 225) til den anfægtede beslutning, at Deltafina allerede før Transcatab havde indleveret sin anmodning om bødenedsættelse havde fremsendt dokumenter til Kommissionen, der beviste, at der havde fundet kontakter sted mellem forarbejdningsvirksomhederne i 2001. Dok. nr. 495, 498, 524 og 614, der er nævnt i disse to fodnoter, godtgør uden tvivl, at der fandt kontakter sted i denne periode mellem forarbejdningsvirksomhederne. Det fremgår endvidere af disse dokumenter, at Kommissionen allerede før Transcatab indleverede sin anmodning om bødenedsættelse havde kendskab til de ulovlige kontakter mellem forarbejdningsvirksomhederne, herunder Transcatab, i det mindste frem til den 15. oktober 2001.

390 Kommissionen har endvidere anført, at den allerede havde kendskab til, at der foregik kontakter mellem forarbejdningsvirksomhederne i 2002, med henvisning til en af Deltafina fremlagt telefax, der er nævnt i fodnote nr. 235 til den anfægtede beslutning. Transcatab har imidlertid anført, at dette dokument blev fremlagt efter den 18. april 2002, som var det tidspunkt, hvor Transcatab fremlagde de dokumenter, der er nævnt i fodnote nr. 234, vedrørende 2002.

391 Det bemærkes i denne henseende, at selv om det antages, at Dimon Italia indsendte dette dokument efter Transcatab, og Transcatab således var den første virksomhed til at indsende beviser for de møder, der blev afholdt i begyndelsen af 2002, ville denne omstændighed ikke have nogen betydning i praksis.

392 Som anført i præmis 389 ovenfor, fremgår det for det første af sagsakterne, at Kommissionen, før Transcatab indleverede sin anmodning om bødenedsættelse, rådede over beviser vedrørende kartellets varighed i det mindste frem til den 15. oktober 2001. Eftersom kartellet blev indledt den 29. september 1995 (jf. 377. betragtning til den anfægtede beslutning), og da Transcatab ikke har bestridt denne omstændighed, må det konstateres, at Kommissionen allerede før Transcatab fremlagde sine dokumenter rådede over tilstrækkelige oplysninger til at fastslå, at kartellet havde en varighed på mere end seks år. Denne konstatering gav i sig selv Kommissionen grundlag for at forhøje udgangsbeløbet for bøden med 60 %. Det følger heraf, at den omstændighed, at Kommissionen fastslog, at der var tale om en overtrædelse af fire måneders længere varighed (indtil den 19.2.2002), ikke har haft indvirkning på fastsættelsen af den endelige sanktion.

393 Det bemærkes for det andet, at Kommissionen i 256. betragtning ff. til den anfægtede beslutning fastslog, uden at dette er blevet bestridt af Transcatab (jf. præmis 233 ovenfor), at kartellet udgjorde en sammenhængende og vedvarende overtrædelse. Kommissionen konstaterede endvidere, at denne overtrædelse ophørte den 19. februar 2002, dvs. den dag, hvor Deltafina indleverede sin anmodning om bødefritagelse. Transcatab har imidlertid hverken hævdet eller godtgjort, at virksomheden havde bragt sin deltagelse i overtrædelsen til ophør inden dette tidspunkt.

394 Det bemærkes i denne henseende, at en virksomhed, der har deltaget i en sådan overtrædelse gennem egne handlinger, som var omfattet af de i artikel 81, stk. 1, EF omhandlede begreber aftaler og samordnet praksis med konkurrencebegrænsende formål, og som tilsigtede at bidrage til gennemførelsen af overtrædelsen i sin helhed, for så vidt angår hele det tidsrum, hvori den deltog i den, også er ansvarlig for de handlinger, andre virksomheder har foretaget som led i den samme overtrædelse (jf. dommen i sagen BST mod Kommissionen, nævnt i præmis 222 ovenfor, præmis 33 og den deri nævnt retspraksis).

395 En virksomhed kan endvidere anses for ansvarlig for et kartel i sin helhed, selv om det er godtgjort, at den kun deltog direkte i ét eller flere af kartellets elementer, såfremt virksomheden vidste eller nødvendigvis burde vide, at det ulovlige samarbejde, som

den deltog i, indgik i en samlet plan, og såfremt den samlede plan dækkede samtlige kartellets elementer (Rettens dom i PVC II-sagen, nævnt i præmis 91 ovenfor, præmis 773, dommen i sagen HFB m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 130 ovenfor, præmis 231, og dom af 19.5.2010, sag T-19/05, Boliden m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1843, præmis 61).

396 Under disse omstændigheder må det fastslås, at Transcatab ikke har fremlagt bevismateriale vedrørende forhold, som Kommissionen ikke tidligere har haft kendskab til, og som er af direkte betydning for alvoren eller varigheden af det formodede kartel, der kan begrunde indrømmelsen af en delvis bødefritagelse i henhold til samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit. Transcatab kan således ikke med føje hævde, at Kommissionen anlagde et åbenbart urigtigt skøn, og at virksomheden derfor ikke skal anses for ansvarlig for overtrædelsen i sin helhed.

397 Følgelig må påstanden om delvis annullation af den anfægtede afgørelse forkastes i sin helhed. Hvad angår påstanden om ændring af den anfægtede afgørelse finder Retten, at eftersom der ikke findes noget forhold i den foreliggende sag af en sådan karakter, at det kan berettige en nedsættelse af bødebeløbet, kan påstanden ikke tages til følge. Af samtlige de anførte betragtninger følger, at Kommissionen i det hele bør frifindes.

6. *Kommissionens modpåstand*

Parternes argumenter

398 Kommissionen har anført, at Transcatab har bestridt de faktiske omstændigheder, bl.a. kartellets varighed, som Kommissionen har lagt til grund i den anfægtede beslutning. Ved inden for rammerne af det tredje anbringendes første led at hævde, at

virksomheden fra og med 1999 kun udførte aktiviteter, der var omfattet af brancheaftalerne (jf. præmis 227 og 228 ovenfor), har Transcatab ikke kun bestridt Kommissionens fortolkning af de faktiske omstændigheder, men også stillet spørgsmålstegn ved faktiske omstændigheder, som virksomheden tidligere har anerkendt. Transcatabs anfægtelse af kartellets varighed, der udgør et væsentligt element i beskrivelsen af de faktiske omstændigheder, indebærer delvist, at den nedsættelse på 30 %, som Kommissionen har indrømmet virksomheden, ikke er berettiget. Kommissionen har således nedlagt påstand om, at Retten mindsker nedsættelsen af bøden fra 30 til 25 % og fastsætter bøden til 15 mio. EUR under udøvelse af sin fulde prøvelsesret.

399 Transcatab har bestridt Kommissionens modpåstand.

Rettens bemærkninger

400 Det fremgår af den anfægtede beslutning, at den omstændighed, at Transcatab ikke har »bestridt de faktiske omstændigheder, som Kommissionen har lagt til grund i samarbejdsmeddelelsen«, udgjorde en af de betragtninger, der indgik i Kommissionens beslutning om at nedsætte Transcatabs bøde med 30 % (jf. 498. og 499. betragtning til den anfægtede beslutning).

401 Det fremgår imidlertid af Transcatabs svar på klagepunktsmeddelelsen, at selv om virksomheden ikke udtrykkeligt svarede på Kommissionens klagepunktsmeddelelse vedrørende overtrædelsens varighed, anførte den, at eftersom forarbejdningsvirksomhederne fra 1999 havde handlet i overensstemmelse med lov nr. 88/88, kunne de ikke anses for ansvarlige for den konkurrencebegrænsende adfærd, som blev gennemført fra og med det år.

402 Selv om indholdet af dette argument er i strid med visse af de udsagn, der er givet under den administrative procedure, og med det forhold, at visse aspekter af Kommissionens vurderinger ikke er blevet bestridt, ændrer dette ikke ved konstateringen af, at det argument, der fremgår af det tredje anbringendes første led, allerede blev fremført under den administrative procedure. Kommissionen havde derfor, da den indrømmede Transcatab en bødenedsættelse, allerede kendskab til dette argument, som således ikke kan anses for en anfægtelse af rigtigheden af de faktiske omstændigheder, der stiller spørgsmålstegn ved den nedsættelse, der blev indrømmet i den anfægtede beslutning i henhold til samarbejdsmeddelelsen.

403 Den af Kommissionen fremførte modpåstand må således forkastes.

404 På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger må søgsmålet, ligesom den af Kommissionen fremførte modpåstand, forkastes i sin helhed.

Sagens omkostninger

405 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. I henhold til artikel 87, stk. 3, første afsnit, i nævnte procesreglement kan Retten imidlertid fordele sagens omkostninger eller bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter, eller hvor der foreligger ganske særlige grunde.

406 I den foreliggende sag har Transcatab tabt sagen, mens Kommissionen har tabt i sin modpåstand. Eftersom modpåstanden kun vedrører en mindre forhøjelse af bøden, må det konstateres, at det i det væsentlige er sagsøgeren, der har tabt sagen for så vidt angår dennes påstand og anbringender. Under disse omstændigheder må det bestemmes, at sagsøgeren bærer sine egne omkostninger og betaler 90 % af Kommissionens omkostninger, mens Kommissionen bærer 10 % af sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Tredje Afdeling):

1) Europa-Kommissionen frifindes.

2) Kommissionens modpåstand tages ikke til følge.

3) Transcatab SpA bærer sine egne omkostninger og betaler 90 % af Kommissionens omkostninger.

4) Kommissionen bærer 10 % af sine egne omkostninger.

Azizi Cremona Frimodt Nielsen

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 5. oktober 2011.

Underskrifter

Indhold

Sagens baggrund ..... II - 6848

1. Den administrative procedure ..... II - 6849

2. Den anfægtede beslutning ..... II - 6851

Adressaterne for den anfægtede beslutning ..... II - 6852

Fastsættelse af bødens størrelse ..... II - 6856

Fastsættelse af udgangsbeløbet for bøderne ..... II - 6856

Fastsættelse af grundbeløbet for bøderne ..... II - 6859

Formildende omstændigheder ..... II - 6860

Anvendelse af samarbejdsmeddelelsen ..... II - 6863

Retsforhandlinger og parternes påstande ..... II - 6866

Retlige bemærkninger ..... II - 6868

1. Det første anbringende vedrørende tilregnelsen af ansvaret for overtrædelsen til Transcatabs moderselskab ..... II - 6869

Det første anbringendes første led om en urigtig forståelse af retspraksis, tilsidesættelse af de fremlagte beviser og tilsidesættelse af retten til forsvar ..... II - 6869

Parternes argumenter ..... II - 6869

Rettens bemærkninger ..... II - 6871

— Tilsidesættelse af bestemmelserne om at tilregne et moderselskab ansvaret for dets datterselskabs adfærd ..... II - 6871

— Manglende hensyntagen til de fremlagte beviser med henblik på at afkræfte formodningen ..... II - 6876

— Tilsidesættelse af retten til forsvar ..... II - 6880

Det første anbringendes andet led om tilsidesættelse af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 ..... II - 6883

Parternes argumenter ..... II - 6883

Rettens bemærkninger ..... II - 6884

2. Det andet anbringende om fastsættelsen af udgangsbeløbet for bøden ..... II - 6886

Det andet anbringendes første led om overtrædelsens grovhed ..... II - 6886

Parternes argumenter ..... II - 6891

Rettens bemærkninger ..... II - 6893

— Kvalificeringen af overtrædelsen som meget alvorlig ..... II - 6894

— Overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet ..... II - 6895

— Kartellets geografiske udstrækning ..... II - 6899

— Tilsidesættelse af begrundelsespligten ..... II - 6900

— Tilsidesættelsen af retten til forsvar ..... II - 6902

Det andet anbringendes andet led om tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, ligebehandlingsprincippet og princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning i forbindelse med fastsættelsen af grundbeløbet for bøden ..... II - 6903

Parternes argumenter ..... II - 6903

Rettens bemærkninger ..... II - 6904

— Tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet ..... II - 6904

— Tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet ..... II - 6909

— Tilsidesættelse af princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning ..... II - 6910

Det andet anbringendes tredje led om tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet ved hensyntagen til sanktionens afskrækkende karakter og Transcatabs økonomiske situation ..... II - 6912

Parternes argumenter ..... II - 6912

Rettens bemærkninger ..... II - 6913

3. Det tredje anbringende om fastsættelsen af grundbeløbet for bøden ..... II - 6916

Det tredje anbringendes første led om en urigtig forhøjelse af bøden som følge af overtrædelsens varighed ..... II - 6916

Parternes argumenter ..... II - 6916

Rettens bemærkninger ..... II - 6918

— Forhøjelse af bøden som følge af aftalens varighed ..... II - 6918

— Manglende skade for forbrugerne ..... II - 6923

Det tredje anbringendes andet led om tilsidesættelse af princippet ne bis in idem og manglende begrundelse ..... II - 6924

Parternes argumenter ..... II - 6924

Rettens bemærkninger ..... II - 6925

Det tredje anbringendes tredje led om tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet II - 6927

Parternes argumenter ..... II - 6927

Rettens bemærkninger ..... II - 6928

4. Det fjerde anbringende om visse formildende omstændigheder ..... II - 6930

Det fjerde anbringendes første led om den formildende omstændighed, at kartellet ikke blev gennemført ..... II - 6930

Parternes argumenter ..... II - 6930

Rettens bemærkninger ..... II - 6930

Det fjerde anbringendes andet led om den formildende omstændighed, at de omstridte aktiviteter ophørte inden Kommissionens indgriben ..... II - 6932

Parternes argumenter ..... II - 6932

Rettens bemærkninger ..... II - 6933

Det fjerde anbringendes tredje led om den formildende omstændighed, at der bestod rimelig tvivl om, hvorvidt den omstridte adfærd udgjorde en overtrædelse ... II - 6936

Eksistensen af rimelig tvivl vedrørende den omstridte adfærds ulovlige karakter ..... II - 6937

— Parternes argumenter ..... II - 6937

— Rettens bemærkninger ..... II - 6938

Den forskellige behandling i forhold til sagen Råtobak — Spanien ..... II - 6942

— Parternes argumenter ..... II - 6942

— Rettens bemærkninger ..... II - 6943

Det fjerde anbringendes fjerde led om den formildende omstændighed, at Transcatab samarbejdede effektivt under sagen ..... II - 6945

Parternes argumenter ..... II - 6945

Rettens bemærkninger ..... II - 6946

Det fjerde anbringendes femte led om den formildende omstændighed, at der ikke tidligere havde været lignende sager på råtobaksmarkedet på det tidspunkt, hvor Kommissionen indledte sine kontrolundersøgelser ..... II - 6950

Parternes argumenter ..... II - 6950

Rettens bemærkninger ..... II - 6950

Det fjerde anbringendes sjette led om råtobakssektorens socio-økonomiske karakter i Italien og krisen inden for sektoren ..... II - 6952

Parternes argumenter ..... II - 6952

Rettens bemærkninger ..... II - 6953

5. Det femte anbringende om anvendelse af samarbejdsmeddelelsen ..... II - 6955

Parternes argumenter ..... II - 6955

Rettens bemærkninger ..... II - 6956

Egenskab af første virksomhed, der indrømmes en bødenedsættelse ..... II - 6956

Samarbejdsmeddelelsens punkt 23, sidste afsnit ..... II - 6959

6. Kommissionens modpåstand ..... II - 6966

Parternes argumenter ..... II - 6966

Rettens bemærkninger ..... II - 6967

Sagens omkostninger ..... II - 6968